

IZHAJA VSAK DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posredniške št. se prodajajo po 3 nvč. (6 stot.) v mnogih tehnikah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, Št. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele št. po 5 nvč. (10 stot.).

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 3 st. mm, osmrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnjaja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanjši pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plačljivo in uitojilivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez doposlane naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljske izdaje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 5-20, za pol leta Kron 3-00.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Neprankovana pisma se ne sprejemajo in rokopi si ne vračajo.

Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom).

Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“: Natisnila Tiskarna „Edinost“ vpisana zadruga z omejenim poročtvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.

Pošilno-hranilni račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

Današnja številka obsega 16. strani.

Politično društvo „Edinost“ v Trstu.

Podpisani odbor sklicuje IZREDEN

občni zbor

na dan 4. aprila 1910

ob 10. uri predpoludne

v Sokolovo dvorano v N. Domu.

Dnevni red:

- 1) Volitv odbora in pregledovalcev računov.
- 3) Slučajnosti.

ODBOR

Polit. društva „Edinost“.

Avstro-Ogrska in Rusija.

Po dva meseca trajajočih pogajanjih je končno prišlo do sporazuma med Avstrijo in Rusijo. Rekli smo: sporazuma, da-si o kakem resničnem sporazumu za pravo tu ne more biti govora. Kakor že znano, je bilo od aneksije sem med Avstrijo in Rusijo prekinjeno vsako diplomatsko občevarje. Avstrija je pač imela svojega poslanika v Petrogradu, kakor Rusija svojega na Dunaju. Ali razmerje med avstrijskimi in ruskimi diplomati je bilo tako, kakor med možem in ženo, ki sta skregana. Ne marata, da bi drugi ljudje doznali, da med njima ni vse v redu, med seboj pa v resnici niti ne govorita. Glavnega vzroka temu kisanju obojestranske diplomacije je bilo treba iskati vsekako v osebnih dispozicijah našega ministra za zunanje stvari, grofa Aehrenthala in ruskega ministra zunanjih stvari Izvoljskega. Ta poslednji je doživel za časa aneksijskega hrupa vsekako velik diplomatski poraz. Poleg vsega tega je grof Aehrenthal v nekem angleškem listu postavil Izvoljskega na laž. K temu so doprinesli svoj del še dunajski, Aehrenthalu blizu stoječi listi z raznimi, ministra Izvoljskega in Rusijo sramotječimi članki. Da na te razne napade rusko časopisje ni molčalo, to je samoočeno umevno. Tako se je podpihivalo in podžigalo strasti na eni in drugi strani. Položaj je postal že neznosen.

Pred par meseci so v izvestnih dunajskih listih kar naenkrat ponehali napadi na Rusijo in Izvoljskega. Temu so sledili glasovi, da se vrše med Rusijo in Avstrijo pogajanja za sporazum. Pri tem je zelo zanimivo, da se je začel v listih prepričati radi vprašanja: da-li je bil Aehrenthal, ali pa Izvoljski, oni, ki je sprožil predlog za začetek pogajanj za sporazum? Mi smo svoje-

časno zabeležili vest, glasom katere je inicijativa izšla od strani našega ministra zunanjih stvari grofa Aehrenthala, a to vsled naročila prestolonaslednika nadvojvode Frana Ferdinanda, kateremu je naša odvisnost od Nemčije začela postajati vedno neprijetnejša. Poročali smo tudi, da ta verzija — da se je namreč Aehrenthal vsled naloga prestolonaslednika nadvojvode Frana Ferdinanda približal Izvoljskemu — utegne imeti največ verjetnosti za sebe; ob enem pa smo izrazili mnenje, da do sporazuma ne pride, ker bi bilo to proti interesom Nemčije. Zato bo Nemčija delala po svoji diplomaciji z vsemi mahinacijami na to, da se vsako tako zblizanje med Avstrijo in Rusijo, ki bi utegnulo škodovati interesom Nemčije, — prepreči.

In tako se je tudi zgodilo. Prišlo je sicer do sporazuma, a do takega sporazuma, ki za pravo — kako že omenjeno — ni nikak sporazum. Iz spisov, ki se nanašajo na tozadevna pogajanja med Dunajem in Petrogradom in ki jih je objavila ruska vlada, je razvidno, da je šel grof Aehrenthal v Kanoso s tem, da je dne 13. januarja t. l. dal po avstrijskem poslaniku v Petrogradu, grofu Berchtoldu, vprašati Izvoljskega, kako zadoščenje zahteva za žaljenje, ki mu je bilo prizadeto z že omenjenim člankom v angleškem listu „Fortnightly Review“? Jasno je, da tega koraka, ki pomenja zanj veliko ponižanje, grof Aehrenthal ni storil dobrovoljno.

Izvoljski je odgovoril, da je za njega dogodek rešen in da bi osebno zadoščenje nikakor še ne zboljšalo sedanjih razmer med Rusijo in Avstro-Ogrsko, vsled katerih bi zamoglo vsako vprašanje, pojaviti se na Balkanu, zadobiti značaj nevarnosti za evropski mir. Zato je on mnenja, naj bi ne razmišljali o sredstvih, kako bi bilo možno svobodno porazgovoriti se o prejšnjih dogodkih osebne narave, ampak dogovoriti naj bi se o smeri prihodnje politike obeh držav.

Dne 9. februarja t. l. je Izvoljski izročil grofu Aehrenthalu (potom poslanika grofa Berchtolda) aide memoire, v katerem predlaga, naj bi obe vladi naznanili ostalim velesilam, da sta se sporazumeli glede balkanske politike in sicer: a) da se ohrani na Balkanu status quo, b) da se podpira novi režim v Turčiji, in c) da se zagotovi neodvisnost in miren razvoj malih balkanskih držav.

Z odgovorom od 20. febr. t. l. je dunajska vlada naznanila Izvoljskemu, da tudi njeni cilji gredo za ohranitev statusa quo na Balkanu. A sedaj ni nikake nevarnosti, ki bi ogrožala ta „status quo“ in mir na Balkanu. Ker poznata obe vladi temeljna načela svoje politike, zamoreta stopiti vsaki čas v dogovor, ako bi se to radi položaja na Balkanu pokazalo za potrebno.

Dne 24. februarja je Izvoljski izročil grofu Berchtoldu aide memoire, v katerem jemlje ruska vlada na znanje, da avstrijska vlada v ničemer ne prigovarja sklepom, formuliranim po ruski vladi. Ker obstoji torej med obema vladama popolno soglasje glede temeljnih načel balkanske politike, misli ruska vlada, da ni kake zapreke, proti vstopu normalnih diplomatskih odnoš-

jev med Avstro-Ogrsko in Rusijo. O tem naj bi se obvestilo ostale velesile, da bi se zamogle pridružiti občin načelom avstrijske in ruske vlade.

Z odgovorom od 14. marca je dunajska vlada izjavila, da bi se utegnulo iz uradnega naznanila sklepati, da obstoji med Avstro-Ogrsko in Rusijo formalen dogovor, kar pa ne odgovarja namenom dunajske in petrogradske vlade. Ker so druge vlade opetovano izjavile, da žele ohraniti na Balkanu „status quo“, je torej slovesna izjava v tem smislu nepotrebna. Dunajska vlada konstatuje, da so dogovori srečno dovršeni, da so normalni odnošaji med Rusijo in Avstrijo vspostavljeni in da je dokazano, da vlada med obema vladama popolno soglasje političnih načel.

Ni potreba posebne bistroumnosti, da po paznem prečitjanju not, ki so bile izmenjane med Petrogradom in Dunajem, prihajajo do zaključka, da je vspeh vse te takozvane „sporazumne akcije“ jako dvomljivega pomena. „Status quo“ na Balkanu je vendar nekaj, kar je vedno v ustih vseh diplomatov. Kljub temu se Izvoljski in Aehrenthal nista mogla zjediniti niti na kako skupno izjavo! Grof Aehrenthal je še celo izrecno odklonil predlog Izvoljskega, naj bi se druge vlade obvestilo o doseženem sporazumu in je to svojo odklonitev utemeljil, rekši, da bi se iz takega uradnega obvestila utegnulo sklepati, da obstoji med obema vladama kak poseben dogovor, kar pa ne odgovarja namenom ne ene ne druge vlade.

Uspeh dvomesečnih pogajanj in izmenjavanj not je torej le ta, da so zopet vspostavljeni normalni diplomatski odnošaji med obema vladama, ali z drugimi besedami: da bo ruski poslanik na dunajskem dvoru, knez Uhtomski, zopet govoril z grofom Aehrenthalom, in avstrijski poslanik na petrogradskem dvoru, grof Berchtold, z Izvoljskim. Po tolikem hrupu res preklicano mal vspeh! Še bolj pada v oči uradni komunisti, ki ga je izdala naša skupna vlada in v katerem je zopet in nekako demonstrativno povdarjano, da o kakem formalnem dogovoru ne more biti govora in da je bil namen dogovorov edino-le: vspostavo normalnih odnošajev med Rusijo in monarhijo, kakor obstoji z vsemi drugimi državami.

Zato pač ne bomo mnogo grešili, če iščemo vira tem Aehrenthalovim izjavam v — Berolinu. In če že niso bile te izjave narekovane direktno iz Berolina, toliko pa je gotovo, da so bile narekovane iz strahu pred Berolinom.

Vsako zboljšanje razmer med Dunajem in Petrogradom mora imeti za naravno posledico zrahljanje vezi, ki vladajo med Avstro-Ogrsko in Nemčijo. Ponovno Aehrenthalovo potrjevanje, da o kakem formalnem dogovoru med Avstro-Ogrsko in Rusijo ne more biti govora in da se na tako — formalno — sporazumljenje med Rusijo in Avstro-Ogrsko ni nikdar mislilo, ni drugzega, nego opravičevanje pred Berolinom, češ: Ne bodi ljubosumen, jaz ti ohranim večno zvestobo!

Dokler bo obstajala zveza med našo

Kako smo se veselili dobe, ko nam bo možno iti za praznike domov! Kako smo se veselili piruhov, novih oblek in drugih velikonočnih darov.

Svečana tišina, ki je vladala zadnje tri dni velikega tedna, molitve velikega tedna v cerkvi, vse to je nekako pripravljal naše duše, da so z nekim tajinstvenim razpoloženjem in svetim strahom pričakovale trenotko, ko zopet zapoje zvonomi, ko zadone na koru orgle in ko se bo razlegal klic: Krist je vstal! Aleluja!

Velikonočni prazniki nimajo več one poezije, ki so jo imeli nekdanj. A ipak se tudi sodobni moderni ljudje ne morejo odtegovati magični sili, ki o teh praznikih deluje na človeško dušo.

Preveliki so utisi, ki so se utisnili nekdanj v naše otroške duše, da bi prišli preko spominov na iste le z zmigavanjem ramen in porogljivim nasmehom na ustnicah. Pač pa se nam marsikdaj prikrade nehoti svitla solza v oči ob tleh spominih na nekdanjo srečo. Bilo je in se ne povrne več!

Vendar bi se mogli z vso pravico tudi mi še danes veseliti velikonočnih praznikov. Saj praznujemo ravno te dni zmago življenja nad smrtjo. Cerkev praznuje vstajenje Odrešenika, a narava slavi probujenje k novemu življenju onih sil, ki so spale mesece in mesece.

Oddahnemo se z Velikonočjo, pade nam

državo in Nemčijo, in dokler bo naša vnanja politika odvisna od diktatov iz Berolina, tako dolgo ni misliti na resnično zblizanje in zboljšanje razmer med Rusijo in naše monarhijo, da-si bi imeli mi ves interes na tem, da smo v dobrih odnošajih z Rusijo. A po oni stari prislovi: Kjer se dva prepirata, ima tretji dobiček, — je tudi tu oni tretji. Ta tretji pa je Nemčija, ki ima največji interes na tem, da razmerje med Avstro-Ogrsko in Rusijo ostane kolikor možno napeto. Zato je prišlo med Rusijo in Avstro-Ogrsko do sporazuma, ki ni nikak sporazum. Diplomatijske bodo sicer govorili med seboj, na jeziku bodo imeli lepe fraze, na ustnih prijazne nasmehe, a v srcih bodo kuhali tudi znanprej srd in zavist ter čakali ure — maščevanja.

Kolonsko vprašanje na Goriškem.

x Načrt kolonskega zakona, ki ga je izdelalo poljedeljsko ministerstvo že junija meseca l. l. s sodelovanjem vseh državnih poslancev iz Goriške, to je onega zakona, o katerem je deželni glavar dr. Pajer še koncem decembra l. l. v deželnem zboru izjavil, da mu sploh ni znan, je danes predmetom živnega zanimanja in pretresovanja toliko v slovenskem kakor v laškem časopisju.

Prav je torej, da se tudi naši čitatelji bolj od blizu seznanijo s tem zakonom, in to tem več, ker je shod veleposestnikov, ki ga je bil sklical namestnik Hohenlohe, poveril proučevanje tega zakona posebnemu odseku, kakor smo že poročali o tem.

Imenovani odsek je pridno na delu, a vzlic dobri volji enih in drugih se bojimo, da ne pride tako kmalu do definitivne rešitve tega vprašanja, ker si menja udeleženci preveč nasprotujejo tako, da so gospodje v treh sejah prišli komaj do tretjega paragrafa tega načrta.

Zadnja odsekova seja je bila v torek in je trajala zjutraj in popoldne, prihodnja seja pa se bo vršila po velikonočnih praznikih.

Vsebina vladnega načrta je sledeča:

§ 1. določa, da so kolonske pogodbe posebne pogodbe, ki so podrejene določilom posebnega zakona, ki se ima izdati.

Z ozirom nato, da je težko z natančnostjo označiti prav kolonske pogodbe, določa ta §, da je smatrati za kolonske take pogodbe, po katerih prevzemlje pogodnik kmetijsko zemljišče za določeno ali nedoločeno dobo proti plačevanju vsakoletne odškodnine, ki lahko obstoji celoma ali deloma iz pridelkov tega zemljišča, ali pa iz prispevkov v denarju, ki se računajo po vrednosti zemeljskih prispevkov.

§ 2. določa, da se bodo morale sklepati kolonske pogodbe pismeno, sicer bodo neveljavne.

Pogodbe se bodo morale predlagati posebni komisiji, ki jih bo registrirala.

Ako bi pogoji kake pogodbe nasprotovali temu zakonu, jih komisija zavrne in so neveljavne.

težak kamen od srca, otožnost, ki nas je mučila s tem dolgih zimskih mesecev, izgine, a na njeno mesto stopi veselo razpoloženje, zavest, da so minuli hudi časi, da je minula doba tpipljenja. Vse diha novo, sveže življenje, navdaja nas nada, da je že vse hudo za nami, da se odpirajo pred nami le radosti novega, boljšega življenja.

Če je pa narava premagala smrt, ter vzbudila speče sile k novemu življenju, moramo pač tudi mi vzbuditi svoje omrtvele duše k novemu življenju. Ideali, ki smo jih gojili v svoji mladosti, niso še umrli. Vse ono, kar je tvorilo nekdanj srečo našega notranjega človeka, je še vedno novo. Treba samo vzbuditi one speče sile in spraviti v harmonijo našega notranjega človeka. Trebalo bi Velikonoči našemu notranjemu človeku. A ta Velikonoč ne napoči sama ob sebi. Moramo si jo napraviti sami, ter vzbuditi k novemu življenju one sile, ki so bile nekdanj vir naše sreče.

A to lahko storimo, ako prav hočemo. Samo ne smemo gledati vsega od slabe strani. Ko vidimo kaj lepega in dobrega, glejmo je z obemi očesi; ko bi pa smeli zazreti kaj slabega in grdega, obrnimo se v stran in zamežimo. Le tako bomo združili zunanjo udobnost modernega življenja z notranjo harmonijo duše in srca, ter uživali srečo življenja.

Niko Ninič.

PODLISTEK.

Velikonočno premišljevanje.

Najlepši prazniki vsega leta so pač velikonočni prazniki. To je stara, že tisočkrat obrabljena fraza, ki pa ostaja zato vendar-le vedno resnična.

Cas je izbrisal v naših srcih marsikake spomine; življenja bridke skušnje so zatemnile v naših dušah mnogo svetlih idealov zorne mladosti. Iz otrok narave, katerih obzorje ni segalo preko stolpa domače cerkve, smo postali moderni ljudje, ki bi hoteli prodreti do vseh, tudi največjih tajnosti življenja, ki bi hoteli smelo premagati čas in prostor. Nekdanji najvni otroci smo postali skeptiki; iz nekdanjih idealistov realisti, iz optimistov pesimisti. Izgubili smo vero v ideale, izgubili vero v ljubezen, izgubili vero v poštenje, izgubili z eno besedo rečeno: vse. Mesto idealov nam je ostala v srcih in dušah praznina in vse lepe sanje naše mladosti so se razblinile v nič. Postali smo moderni ljudje, ki ne poznajo več ne prave radosti, ne pravega iz srca prihajaj. veselja.

Smelo smo se otresli tisočletnih predsodkov, vrgli od sebe tradicije, ki so se preje podedovale skozi stoletja od roda do

roda. Ali pa nam je doneslo koristi, ker smo prekinili z vsem, kar je tvorilo bistvo našega življenja skozi toliko stoletij? Zboljšali so se pač vnanji pogoji našega življenja, a račun mora plačevati notranji človek. Navidezno srečni, imamo na ustnih nasmehe, a v srcih praznoto.

Moderna kultura je pač zboljšala našega vnanjega človeka, ugradila naše manire; zato pa je uničila harmonijo naše duše.

Ni več čuti onega, iz srca prihajajočega smeja, ne več nedolžnega otroškega veselja. Bili smo nekdanj vsi otroci. Odrasli so bili tudi le otroci, veliki otroci. Z rastočo kulturo rastejo tudi človeške potrebe, katerim je vedno težje udovoljevati. Naravna posledica temu je notranja nezadovoljnost in disharmonija duše. Ker so pa otroci vedno le produkt svoje dobe, je naravno in umevno, da vsi ti simptomi ki jih opažamo pri odraslih svoje dobe, prehajajo tudi na otroke. Zato bi bilo danes le težko najti še otrok, ki bi bili res otroci, pač pa nahajamo med današnjimi otroki že mnogo nezavednih skeptičnih filozofov.

Ravno ti velikonočni prazniki so najpripravnejši za taka razmišljanja, za obujanje spominov, ki nas postavljajo nazaj v ono dobo, ki so naše duše in naša srca bila še pristopna pravemu, odkritosrčnemu veselju.

Jutri točno ob 4. in pol pop. „Divji lovec“ pri sv. Ivanu. - Ples do polnoči.

Prepis pogodbe se vroči kolonu. Kolonske pogodbe so oproščene pristojbin, ako dotično zemljišče ne meri več nego dva hektarja.

§ 3. določa, da se pogodbe ne smejo sklepati za krajšo dobo nego 6 let.

Ce se pogodba ni odpovedala pred pretekom predzadnjega poluleta, je molče podaljšana za naslednjih 6 let.

Ako obstoji vse zemljišče ali pretežni del istega iz vinogradov, se bo morala glasiti pogodba in dotično podaljšanje za devet namesto za šest let.

§ 4. določa, da gredo stroški za pisarno pogodbo izključno na račun gospodarja; dalje da se bodo morali med pogodnikom vsi računi pismeno ugotavljati vsako leto posebej. Prevažanje tistega deleža pridelkov, ki gre gospodarju, se bo vršilo na stroške gospodarja samega, razun, da se je v pogodbi sporazumno določilo, da je kolon dolžan prevažati dotični gospodarjev delež, v kolikor razpolaga z v to potrebnimi pripravi, in sicer do najbližnjega posestva gospodarjevega. V tem slučaju pa mora plačati gospodar kolonu dnino, ki je v kraju običajna.

§ 5. določa, da so neveljavne take pogodbe, ki bi primorale kolona, da mora za gospodarja ali za kako drugo osebo opravljati roboto brezplačno, ali proti plačilu, ki je nižje od dain in voznin, ki so v dotičnem kraju običajne.

Prepovedano je tudi siliti kolona v opravljanje dela, četudi proti plačilu, ako bi bil kolon vsled tega primoran zanemarjati svoja zemljišča, ali najemati radi teh del pomožne delavce.

Prepovedano je dalje braniti kolonu prevzetje drugih del, ki se ne tičejo njegovega zemljišča, ako ta dela niso v škodo rednemu oskrbovanju kolonskega posestva. Končno je prepovedano, določiti v pogodbi že vnaprej, komu in po kakem ceni naj prodaja kolon svoj delež pridelkov.

§ 6. vsebuje važno določilo, da gre kolonu za trajno izboljšanje posestva primerna odškodnina.

Le v slučaju, ko si je gospodar v pogodbi izrečno pridržal pravico, da se smejo le z njegovim dovoljenjem napraviti izboljški, a tega privoljenja ni dal, nima kolon pravice do odškodnine.

§ 7. določa, da v slučaju slabe letine kolon ne bo dolžan prispevati z denarjem v pokritje izostalega deleža pridelkov gospodarja.

§ 8. predpisuje, da se znižanje ali odpis davka razdelja na kolona in gospodarja po razmerju njihovih deležev.

Odpoved pogodbe je po § 9. dopustna v vseh slučajih, ki jih predvideva obč. drž. zakon pri zakupnih pogodbah (§ 1117 in naslednji), osobito pa v slučajih:

a) ako kolon zanemara zemljišče vključno enkratnemu pismenemu opominu;

b) ako vključno dvakratnemu pismenemu opominu ne izpolnjuje v tem zakonu ali v pogodbi navedenih pogojev;

c) ako je bil kolon sodnijsko kaznovan, ker si je protizakonito prilastil lastnikove predmete, ali pa, ako se je nad njim ali na njegovih družinskih členih dejanski spozabil;

d) ako so pri kolonu ali njega družini nastopile razmere, ki izključujejo redno obdelovanje kolonskega zemljišča za dobo, ki je bila določena po pogodbi.

Za registrovanje in presojanje pogodb, kakor tudi za poravnave v slučajih sporov predvideva ta zakon ustanovitev stalne komisije za vsak sodni okraj posebej. V tej komisiji bo enako število odposlancev gospodarjev in kolonov.

Na predlog teh odposlancev imenuje tržaški namestnik sporazumno s predsednikom višega sodišča posebnega jurista predsednikom teh komisij.

V drugi inštanci bi pa odločevala različna deželna komisija, ki bi jej predsedo-

val predsednik okrožnega sodišča v Gorici.

Ta zakon, ki bi imel stopiti v veljavo 11. novembra t. l., tvori torej podlago proučevanja kolonskega odseka. Razen tega pa je izdelal tudi deželni odbor projekt kolonskega zakona; gradiva torej ne manjka, treba je le resne in trdne volje, da bo to pereče vprašanje možno v kratkem rešiti v korist gospodarjev in kolonov.

Pogajanje za delovanje češkega in štajerskega dež. zbora?

Kakor javljajo neki listi iz krogov, ki so baje informirani, se začno takoj po prazničnih pogajanjih za delovanje češkega in štajerskega deželnega zbora. Nemški listi pravijo, da morajo Slovenci v štajerskem deželnem zboru brezpogojno opustiti obstrukcijo. To isto zahtevajo tudi Čehi od Nemcev v češkem deželnem zboru. A tam gori nečjejo Nemci nič čuti o pogoju, ki ga stavlja Čehi, da-si se Nemcem na Češkem ne godi prav nikakr krivica, dočim bi Nemci v štajerskem deželnem zboru — ako bi le mogli — sklenili še kak razlastitven zakon za Šp. Štajersko, po pruskem zgledu. Če pojde tako naprej, bi res ne trebalo ravno dolgo čakati na kaj takega. In vendar bi človek mislil, da to kar je dobro in prav za nemško manjšino na Češkem, bi moralo biti dobro in prav tudi za slov. manjšino na Štajerskem.

Umor grofa Kamarovskega.

(Glej tozadevni članek v prilogi)

Te dni je nadaljevalo zasliševanje prič. Med temi je posebno interesna izjava odvetnika dra. Rosenberga, ki ga je imel Prilukov na Dunaju, da je bila sprožena misel o umoru grofa Kamarovskega le v šali, a je prišla potem iz šale do resnice. Neka znanka rodbine O' Kurk, ki pozna Tarnovsko že od malega, je opisala to kakor jako dobro žensko.

Zdravniki, ki so jo imeli priliko opazovati v preiskovalnem zaporu, so izjavili brez izjeme, da je jako lahkovzburljive naravi. Izjave zdravnikov so sploh brez izjeme zelo ugodne za Tarnovsko. Zaslišanih je bilo tudi pet sester-redovnic, ki opravljajo službo ključaric v ženskih zaporih v Benetkah. — Tudi te so opisale Tarnovsko jako dobro. Bila je večkrat bolna. Posebno pogostoma je imela živčne napade. Drugače je bila poslušna in usmiljenega srca napram sojetnicam. V svoji celici je imela poleg slik svojih starišev in otrok tudi sliko umorjenega grofa Tarnovskega. Neki zdravnik, ki je zdravil Tarnovsko pred 12 leti, je tudi povedal, da je bil mož Tarnovske vedno pijan in da je grdo postopal z njo. Zaslišani uradniki in zdravniki iz ječe so izpovedali, da se je mislil Prilukov v ječi zastrupiti. V ostalem je izdal ravnatelj ječe o Prilukovu jako dobro spričevalo, da se je vedel v ječi prav lepo.

O Navmovu je povedala neka priča, ki ga pozna že od 10. leta, da je dober dečko, a lahko dostopen vnanjim vplivom. V mladosti je padel dvakrat in se občutno poškodoval na glavi. Ležal je obakrat po dlje časa bolan. Omenjena priča je izjavila, da je Navmova jako lahko spraviti v hipnotično stanje, v katerem stori vse, kar se hoče od njega. Hišni zdravnik jej je pripovedoval, da se Navmov ne more čisto nič zoperstavljati volji hipnotizerja.

Tudi glede služabnice Perier so se izjavile priče ugodno.

Žena kazniškiškega čuvaja Borghinija je povedala, da jej je Tarnovska obljubila 3000 lir, ako jej priporo da bega.

Tarnovska je to odločno tajila.

Dnevne novice.

Demonstracije v Pragi radi podražanja svinjine. V Pragi vlada med ljudskimi sloji že dlje časa močno gibanje proti podražanju svinjine, ki je v Pragi vsakdanja

z večjo grozo nego mrtvo, blede lice moje drage Tilke — zatopljen v zelo globoko bol...

Zunaj se je napravljalo k nevihti... Vetrer je zažvižgal skozi noč, da je škripalo in stokalo gori v tramovih pod streho z vso grozoto...

Gospa Rupnica ni nič videla in nič slišala.

Bilo mi je kakor da v hiši žalosti ne čuje nihče razen mene...

Večkrat, če je padel moj pogled na bolestno sključeno postavo, ki jo je zguba hčerke docela uničila, me je obšel čuden, nepoznan strah... Zdelo se mi je kakor da je umrla tudi Tilkina mati in da klečim tu v oddaljeni sobi, popolnoma osamljen med dvema mrlicama...

Ognjena bliskavica je siknila preko oblachnega neba in hipno obsvetila z mrliško upadlo lučjo drhteče zelenje na oknu, tesno sobico, svete podobe v črnih okvirjih, Tilkin bledoupal obraz in njeno smrtno strazho... Kanarček je planil ves prestrašen, rfrotal po kletki in začival parkat z pretrganomilim glasom, kakor otrok v nemirnem spanju...

Približal sem se „visečemu vrčiku“, ki je bil Tilkin največji ponos.

Zamolilo je zagrmelo iz dalje, potem pa so padle prve velike deževne kaplje na

hrana velikemu delu prebivalstva. Vršili so se tudi protestni shodi, a na glavnem trgu je prišlo predvčerajšnjim do demonstracij proti prodajalcem svinjine. Stotine oseb so skušale preprečiti razprodajanje mesa; še le policija, ki je takoj pribitela, je demonstrante razgnala.

To je zopet žalostno poglavje draginje, ki tlači ljudstvo, izlasti delavstvo. Sedaj je prišla vrsta na svinjino, ki se seveda draži radi tega, ker so meje zaprte. Češki in ogrski agrarni magnatje pa bodo še nadalje višali cene na stroške ljudstva, dokler ne sklene slednji vlada trgovinske pogodbe s Srbijo in drugimi balkanskimi državami, da se s tem omogoči uvoz cenejšega blaga. Skrajni že čas je, da to stori, sicer počisti struna ljudske potrpežljivosti.

Rektor brnske tehnike, bivši mestni inženir Ursini, je dospel v Zagreb na povabilo bana Tomašića, in svrhu, da predloži svoje mnenje glede organizacije bodoče hrvatske tehnike, ki se v kratkem ustanovi.

Ruski reakcionarci in nazadnjaki, takozvani „nacionalisti“, so vendarle dosegli svoj namen. Ruvali so na vse načine proti nameri angleških parlamentarcev, ki so hoteli obiskati Rusijo. Zahtevali so celo od vlade, naj angleškim parlamentarcem enostavno prepove stopiti na ruska tla. A ti slednji so slednjič, kakor nam poroča včerajšnja brzjavka, sami opustili namero potovanja v Rusijo. Dvomimo, da bi to povzdignilo ugled Rusije v inozemstvu; gotovo pa ne bo baš ugodno uplivalo na razmerje med Anglijo in Rusijo, ki se še bolj ohladi.

Ob priliki cesarjeve osemdesetletnice misli romunski kralj Karol in kraljica priti na Dunaj in osebno čestitati vladarju. Ako to ne bo možno, prinese na Dunaj čestitke romunski kraljevi dvojici princ Ferdinand.

Za slovanski časnikarski kongres v Sofiji se že vršijo priprave. V Sofiji se je konstituiral odbor sofijskih časnikarjev, ki bo vodil vse predpriprave. Ob tej priliki bo tam prirejena tudi razstava bolgarskih perijodičnih časopisov.

Profesor Masaryk je odpotoval za velikonočne praznike v Rusijo, da tam obišče nekatere ruske knjižnice. Prof. Masaryk je namreč spisal knjigo z naslovom: „Ruska revolucija od T. M. Dostojevskega do M. Gorkega“. Studija je to o ruski filozofiji, verski in zgodovinski. V Rusiji mora še pregledati izvirnike, ki se tičejo literarnih vprašanj.

Abesinski kralj Menelik je že neštevilo krat umrl in ravnateljokrat zopet oživel. Ta komedija traja že nekaj let. Sedaj so časopisi zopet prinosili vest, da umira, a jutri že bo morda kak list zopet dementiral to vest.

Krvavi spopadi v Indiji. Iz Pašavara javljajo; da je prišlo tam o priliki neke indijske verske slavnosti do spopadov med Indijci in muslimani. Dva Indijanca sta bila ubita, 40 ranjenih. Angleške čete so zasedle mesto, da preprečijo prelivanje krvi.

Štrajk v — ljudski šoli. V Poaililu na Francoskem so stopili dečki in deklice ljudske šole v štrajk. „Štrajkovci“ zahtevajo, da se odpustita en učitelj in ena učiteljica. Ravnateljstvo, ki mora imeti presneto malo avtoritete, je obljubilo, da bo omenjena dvojica premeščena. „Štrajkovci“ pa s tem odgovorom niso zadovoljni, marveč zahtevajo, da se ju odpusti.

Uzorni zastopniki ljudstva morajo biti občinski svetovalci mesta Pittsburg v Ameriki. Aretovanih jih je bilo nič manj nego 60, ker so obdolženi, da so podkupljeni.

Domače vesti.

Čudno postopanje v cerkvi. Od sv. Jakoba smo prejeli:

V petek jutraj sem poslal svoja dva otroka v cerkev k božjemu grobu, da tam opravita dolžno pobožnost. Posebno sem jima naročil, naj se v molitvi ob božjem

streho in na široke liste debele buče, ki so se zibali semintja...

Zaprli sem okno in se vrnil nazaj pred mrtvaški oder...

Tožno žvižganje vetra je polagoma utihnilo; nevihta se je razvlekla. Strašna noč se je bližala koncu...

Gospa Rupnica ni vso noč, do zore spregovorila niti ene besede.

Tudi jaz sem molčal.

Samo midva sama sva vedela, kaka izguba je za naju Tilkina smrt; zato nisva hotela poskusiti, da bi se tolažila z brezpomembnimi besedami — — — — —

Z nastopajočim dnevom je prišlo v tihotno sobo, kjer je razpredla smrt svoje skrivnostne draperije, zopet novo življenje. Prijatelji in sosedje so prihajali in odhajali, tolažili gospo Rupnico in šepetali medseboj. —

Moja navzočnost, moje tiho sočutje in moja globoka potrnost, se je zdelo čudna marsikateremu, ki ni poznal in ni mogel pojmiti bolesti tujega, nepoznanega človeka. —

Jaz sem se počutil zelo slabo: utrujen od noči, raztresen, nisem mogel prenesti misli na oder in komedijo; zato sem pisal direktorju par vrst, kjer sem prosil, naj se me oprusti skušnje. —

grobu spominjata tudi svoje blage pokojne matere.

A ko sta dospela do uroda cerkve, jima neki tam nameščen človek ni dovolil vstopiti na noben način, da-si je deček bolj odrasel (11 let mu je), deklici, ki ga je spremljala, pa je 9 let.

Dejstvo pa, da so druge otroke, ki so darovali onemu človeku novčič, puščali v cerkev, ju je zelo užalostilo, in deklica jo prihitela k meni in me prosila novčič. Povrnila se je in vstop v cerkev jej je bil dovoljen. Po tem dogodku me muči vprašanje, ali pošten kristjan ne sme v cerkev pri sv. Jakobu, ako — nima novčiča.

Naši delavci na Westfalskem. — Z Westfalskega na Nemškem nam pišejo: Tu je malo dela, ali preveč delavcev. Delamo le 21 do 22 dni na mesec. Zaslužuje se le za hrano in druge potrebe.

Obljubujemo nam, da bo meseca maja boljše?

Gorje pa onemu, ki je bolan. Neki Martin Hlasten je delal tu 22 let in je bil eden najboljših delavcev. Zdaj je že 4 mesece bolan in brez vsake podpore! Človeka molzejo, dokler je zdrav, potem ga mečejo v s aro železo. Nesrečnik je doma z Brezji na Štajarskem in je vreden usmiljenja. Ker smo v tuji državi, se nikdo ne meni za revesa. Mi delavci si pa ne znamo pomagati. — Nemci znajo tolažiti in obljubovati, a ob samih obljubah mora človek glada umirati.

Slovenski delavec je povsod na delu prvi in ga imajo zato zelo radi; ali da puščajo tu človeka brez vsake podpore in že 4 mesece — to je nečloveško! Objavite te vrstice, morda, se najde kaka blaga duša, ki bi se zavzela za tega revesa in mu pripomogla vsaj do opravičene bolniške podpore. Zagledjuni.

Mons. dr. Francišek Petronio, kapiteljski vikar in stolni prošt je v četrtek povsem na tiho obhajal petdesetletnico mašništva.

Mala podpora za pomanjkanje krme. C. k. namestništvo svetovalstvo je naznanilo kmetijski družbi za Trst in okolico, da je od c. k. poljedelskega ministerstva došla v ta namen podpora od K 1800. K tej vsoti dovoljuje c. k. namestništvo, da se vporabi še zraven saldo iz leta 1909 v znesku od K 769.14. — Skupaj torej K 2569.14.

Ta svota se ima izročiti sorazmerno po številu goveje živine, nahajajoče se v dotičnih krajih, načelništvom sedmerih zavarovalnic goveje živine v trž. okolici, ki so pooblašene nakupiti za razmerno svoto primerno množino krme, katero naj prodajajo najpotrebnejšim govedorejcem po znižani ceni.

Zanimiva pravda. „Slovenec“ napoveduje pod gornjim naslovom z vidnim veseljem neko razpravo, ki se bo vršila na tukajšnji sodnji.

Mi smo se o stvari informirali in doznali, da se bo v kratkem vršila neka civilna pravda — menda radi malenkosti 28 kron.

Ker je pa „Slovenec“ v tem slučaju tako dobro informiran o malenkostni civilni pravdi, bi ga vprašali, zakaj ne napoveduje neke druge kazenske (!!!) pravde, ki se bo vršila dne 2. p. m. pred tržaško poroto?!

Potrpimo, da vidimo, katera bo bolj zanimiva: prva ali druga?!

Iz gospodarskega odseka „Matice Slovenske“. Bilanca društvenih računov za leto 1909. je bila početkom februarja ta-le: dohodkov 22076:50 K, stroškov 23456:74 K. Končno odobreni in od preglednikov računov potrjeni račun, ki se je predložil glavni skupščini kaže deficit 2058:01 K, dočim je bil deficit za l. 1908. še 3713:16 K; deficit se je torej l. 1909. zmanjšal zopet za kron 1705:05. G. blagajnik, vladni svetnik dr. Fr. Detela, izjavlja, da se je l. 1910. nadejati popolne uničitve deficita, ki datira že iz l. 1905—6.

Irma Pua je bila radi svoje benefične predstave v strahu; bala se je da izostanem tudi zvečer, vprašala je zato v gledališki pisarni za mojo addresso in me poiskala na domu.

Na koridorju ji je nekdo pokazal vrata podstrešne sobice.

Ona ni niti slutila, da sem jaz ostal doma vsled Tilkine smrti in da stojim ob njenem mrtvaškem odru.

Pred strnimi lestvi podobnimi spornicami je obstala:

— Kako pa se spleza tu gori? je vprašala in se glasno zasmejala.

Jaz sem poznal dobro ta vedno polnodoneči srebrni glas, moje lahkomiselne kolegije in sem se nehote ustrašil obiska na takem kraju. Še predno me je pustilo prvo začudenje, je že priplesala Irma, s skupaj zgrbljenimi svilenimi krili burno v sobo.

— Vi ste res imeniten dečko! — se je jezila in vpila predbacivajoče medtem, ko je bila s srčkanim solnčnikom po privzdignjenem krilu, kakor z jahatnim bičem. — Ne prihajate niti k glavni skušnji, in puščate mene in noviteto na cedilu! O, vaši izgovori ne veljajo nič! Danes zvečer se mora brezpogojno vršiti moja benefična predstava! Sedaj sem se sama prepričala, da vam ni nič, in to mi zadostuje! —

(Pride še)

PODLISTEK.

Lastna ovira...

Zgodba iz igralškega življenja. — Po Maks Bernu VALO BRATINA.

Neka postarna svetohlinka je hotela to belo posvetno rožo izravnati iz njenih rok, da bi ji mesto nje stisnila blagoslovljen, slonokošen krucifiks; toda gospa Rupnica se je naenkrat vzdramila iz svoje otožne zamišljenosti, planila pokonci in ni trpela, da bi se kako tuje bitje volji njene hčerke, — ki se ne more več braniti — takorekoč zoperstavilo; in tako je ostala duhteča roža na svojem prejšnjem mestu, kjer je sedaj začela hitro ovenevati...

Pobožna sosedkinja se je oprostila, razžaljena; tudi drugi navzoči so se umaknili v ozadje.

Gospa Rupnica je pokimala, ko je odšla toda jaz mislim, da to otožno sanjavo nagajenje glave ni imelo pomenjati drugega, nego poslovnih pozdrav.

Ko so se za odhajajočimi škripaje zaprla vrata, je ura daljnega zvonika, v dolgih zategnutih tonih, naznanjala polnoč... Klečal sem poleg tabureja stare Rupnice, — ki me je s svojo strašno mirmostjo navdajala

Zemljevid slovenskega ozemlja bo stal „Matica Slovenska“ okroglih 20.000 K. To svoto bo Matica morala plačati, brž ko izide zemljevid; zato pa je treba, da se oglašijo naročniki z naročnino naprej; sicer bi prišla Matica radi zemljevida v težke neprilike.

„Matica Slovenska“ izda velik tehniški slovar in bi rada izdala tudi „Umetniško Kolo“, nadalje kraje-pisno gradivo. To bo stalo silno denarja. Zeleti je radi tega, da jo podpirajo vsi, ki jim je pri srcu napredek našega naroda, in pristopajo kakor člani letniki ali ustanovniki, (za vse življenje 100 K.)

„Matica Slovenska“ prosi p. n. gg. poverjenike, da bi čim prej poslali članarino (po pravilih vsaj do konca junija). Letos izide Letopis, a natisnjeni bodo samo tisti gg. člani, ki so poravnali članarino do konca junija; nato opozarja uprava cenj. gg. poverjenike in člene.

Cenjena rodbina + dr. K. Bleiweisa vit. Trsteniškega je izročila „Matici Slovenski“ dragocene spomine na dr. Janeza Bleiweisa, med njimi srebrni venec, ki so mu ga ob 70-letnici poklonile narodne dame, diplome raznih mest, čitalnic itd. o častnem članstvu, mnogo trobojnic z zastav in mnogo knjig, končno tudi stekleno shrambo za knjige, ki mu jo je ob 70-letnici poklonila njegova rodbina. Vse te spomine je Matica spravila kakor del bodočega „Narodnega Muzeja“.

Velikonočne procesije so se sinoči vršile ob najlepšem pomladanskem vremenu in ob udeležbi ogromne množice ljudstva, izlasti je bilo mnogo ljudstva pri procesiji v stolnici sv. Justa, ki je vodil kapitularni vikar in stolni prost mons. Petronio ob asistenci stolnega kapitelja in mnogoštevilne duhovščine. — Velika je bila tudi udeležba na procesiji v Rojano; skoraj vse hiše v prostorni župniji so bile razsvetljene.

O življenjskem naziranju Masaryka bo predaval na vabilo N. D. O. akad. Krivic iz Ljubljane. Predavanje se bo vršilo dne 2. aprila t. l. Podrobnosti prihodnjič.

Zelo važen sestanek sklicuje N. D. O. ob 8. uri zvečer. Dnevni red: Blizajoče se volitve v okrajno bolniško blagajno. Povabljeni so odborniki in namestniki vseh strokovnih in krajevnih skupin.

II. ljudski koncert priredi N. D. O. v soboto dne 16. aprila t. l. — Program ki je res izborni sestavljen priobčimo prihodnjič.

Utopiti se nemožno. Jutri v ponedeljek in naprej vsak dan od 4. do 7. ure zvečer bo g. S. Rebek demonstriral v restavraciji hotela „Evropa“ novo izumljen patentirani „plavajoči pas“ „Rettungs-Schwimm-Gürtel, System Luftselbstfüller“, ki nadkrijuje v svoji trdnosti in sigurnosti vse do sedaj v rabi nahajajoče se „plavajoče vence“. Ta plavajoči pas je bil že večkrat poskušan in strokovnjaki so našli, da nadkrijuje vse dosedanje iznajdbe. Ta pas je potreben posebno onim, ki se kopajo in ne znajo plavati, sosebno otrokom. Cena mu je 20 K, a naročuje se pri S. Rebek-u hotel „Evropa“.

Jutri na Velikonočni ponedeljek — napravimo sprehod k sv. Ivanu; ter se podamo v tamošnji „Nar. dom“, kjer uprizorijo diletantje šentjakobške čitalnice krasno nar. igro „Divji lovec“ s petjem in godbo. Začetek predstave točno ob 4.30 popol. Po predstavi bo ples do polnoči. Vstopnina, k predstavi 60 stot. Sedeži I. vrsteh 60, II. 30 stot. Na predstavi in plesu bo sviral popolni društveni orkester. Pri predstavi se bodo prodajale v korist družbe CM. slike iz operete „Mamzelle Nitouche“.

Izkaz posredovalnice slovenskega trgovskega društva „Merkur“ v Ljubljani.

Sprejmejo se: 3 knjigovodje, 3 kontoristi, 0 poslovodja, 3 pomočniki mešane stroke, 2 pomočnika železninske stroke, 3 pomočniki manufakturne stroke 2 pomoč. spekerijske stroke, 1 pomočnik galanterijske stroke, 2 blagajničarki, 2 kontoristini, 6 prodajalk, 1 potnik, 0 učenec, 1 praktikant, 1 skladiščnik, 3 učenci in 1 učenka.

Službe iščejo: 1 knjigovodja, 3 kontoristi, 2 poslovodja, 2 potnika, 21 pomočnikov mešane stroke, 3 pomočniki železninske stroke, 8 pomočnikov manufakturne stroke, 7 pomočnikov spekerijske stroke, 2 pomočnika modne in galanterijske stroke, 6 kontoristinj, 9 blagajničark, 9 prodajalk 1 korespondent, 2 učence, 1 učenka 1 skladiščnik.

Posredovalnica posluje za delodajalce in člene društva popolnoma brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

Članom „Delavskega podpornega društva“ se naznanja, da se bo vršil vsakoletni redni občni zbor dne 17. aprila t. l. v društvenih prostorih. Ura, ob kateri se bo vršilo zborovanje in dnevni red se naznani pravočasno. Odbor.

Tržaška mala kronika.

Čini in aretacija nevarne dvojice. Včeraj jutraj ob 10:30 je Ivan Peterne, krošnjarski branjevec pomaranč in limonov, stal s svojim vozičkom na trgu Ponterosso, ko sta se k njemu priplazila dva individua. Dočim je eden od teh stal na strani, mu je drugi poskusil vkresti listnico, v kateri je bilo 200 kron. Peterne je še pravočasno zapazil pretečo mu nevarnost in se je po-

stavil v bran. Tedaj pa je lopov potegnil iz žepa dolg nož, žugajoč mu. Na vpitje Peterne so pritekli redarji, ali lopova sta jo med tem pobrisala. Redarji pa so ju dohiteli in aretirali. Tedaj je pristopila kmetica Ivanka Žigon iz Komna, ki je izjavila, da jo je malo poprej eden od lopovske dvojice okradel za novčarko, v kateri je bilo K 8:50. Aretiranca sta: Silvi Sauri, 27-leten težak, stanujoč v ul. Riborgo št. 35, iz Trsta, ki je podvržen posebnemu policijskemu nadziranju, človek, ki je že odsedel 28 kazni, od teh 12 radi tatvine, in Cezar Cosutta, 27-leten sobni slikar iz Trsta, stanujoč v ul. Montecucco št. 19, tudi večkrat kaznovan individuj, podvržen posebnemu nadziranju.

Znatna tatvina v neki vili. Aretacija tatov in sokrivcev. Dne 22. t. m. ob 7. uri jutraj je Štefanija Vodopivec, dekla pri gospej Verginiji vd. Rota, stanujoči s hčerko v lastni vili v ul. Eremo št. 639 (Rocol), povedala nekemu redarju, da so tatovi po noči siloma vdrlji v vilo in izvršili veliko tatvino. Kmalu potem se je nadzornik Tomadin iz redarstvene postaje v u. Domenico Rossetti podal z nekoliko redarji na lice mesta, kjer je konstatiral sledeče: po noči so tatovi vdrlji v vilo, s tem da so najprej z okna kar sneli vetrnice in razbili želeno ograjo. Tako so prodrli v kuhinjo, ki leži v pritličju. Vrata v hiši so bila vsa odprta in tako so tatovi brez težkoče vstopili v druge prostore, kjer so ulomili nekaj omar in škrinj. Vkradli so iz njih veliko srebrnine, oblačil in perila za skupno vred. čez 900 kron. Gospa in gospica Rota sta izjavili, da spita v dveh sobah prvega nadstropja in da sta ono noč od 2. do 3. ure jutraj začela nek poseben ropot v prvem nadstropju, ali ker je pihala burja, nista na to polagali nikake važnosti.

Med vkrađenimi predmeti so se nahajali tudi trije mandolini in ena „mandola“, ki so baje velike vrednosti. Oblastnija, ki je izdala običajno okrožnico, svarečo pred nakupom vkrađenih stvari je potom konfidenta poizvedela, da je neki Ivan Lipolt, 29-leten dninar, stanujoč v javnem prenočišču v ul. G. Gozzi v posesti dveh mandolinov. Ta je bil aretiran in je priznal, da je on prodal mandolino za 8 K nekemu starinarju v ul. Solitario in da je dva druga izročil v varstvo nekemu G., stanujočemu v ul. A. Caccia št. 3, kateri zadnji je imel tudi nalog, naj godali proda. Lipolt ni poznal tega G., ampak, da bi spečal oba mandolina, se je bil obrnil do nekega Petra Starca s prošnjo, naj mu pove osebo, ki bi kupila godali, na kar mu je Starc označil onega G. kakor osebo, ki občuje v krogih mandolinistov. G., ki ni imel pojma, da gre tu za vkrađene stvari je sprejel naročilo. Policija je pri hišni preiskavi v njegovem stanovanju res našla oba mandolina in jih zaplenila. Godali spadata k tatinskemu plenu v omenjeni vili. G., ki je dokazal dobro svojo vero, je bil spuščen na svobodo.

Policija je potem — tudi potom konfidenta — poizvedela, da se je one tatvine vdeležil skupaj z Lipoltom, tudi neki Josip Jakomin, star 24 let, iz Dekanov, znan nevaren tat. Iztaknili so ga in aretirali. Istočasno je policija poizvedela, da se del plena, nahaja pri Josipini Plesnica, priležnici Frana Inglich, stanujoči v ul. Rigutti št. 10, in del pri Mariji Back, stanujoči v ul. Rigutti št. 17. Hišna preiskava pri obeh je potrdila konfidenčialno ovadbo. Plesnica je bila aretirana.

O tej veliki tatvini nadaljuje policija svoja poizvedovanja, ki spravijo bržkone na dan premeteno in dobro organizirano tatinsko bando.

Loterijske številke, izžrebane dne 26. marca:

Trst	44	47	90	69	37
Linc	31	27	19	49	23

Koledar in vreme. — Danes: Velika noč. (Ustajenje gospodovo). — Jutri: Velikonočni ponedeljek.

Temperatura včeraj: ob 2. uri popoldne + 13° Cels. — Vreme včeraj: lepo, Vremenska napoved za Primorsko: Semtertja oblačno. Zmerni vetrovi. Temperatura malo spremenjena.

Naše gledališče.

Jutri na Velikonočni ponedeljek ob 7.30 zvečer uprizori naše gledališče velezabavno Engel in Horstovo burko

„Pereant!“

ali „Svet brez mož in žensk“.

Ta burka je v literaturi tega žargona gotovo nekaj izvanrednega in tako zabavna, da mora vznemiriti žilice smeha tudi največjemu in najzagriženejšemu filistru in bo gotovo sprejeta tudi od našega občinstva z veseljem in zadovoljstvom. Igra se začneja približno tako-le:

Gori v mali mansardni sobici v ulici Caserma životari troje devic, ki kuhajo — bogve zakaj — svojo nedolžno jezico proti možkim: nihče, kdor nosi hlače ne sme prestopiti njihovega praga, niti pismonoša si ne sme tega dovoliti, temveč mora metati pisma spodaj pod vratni skozi špranjo. In še ni to vse, kajti vrhunec sovraštva, do možkih tiči še-le v tem, da vse, tudi mrtvih

Dalje na XIV. strani.

SVOJI K SVOJIM!!

Križmančič & Breščak

Prej Luka Hazze ul. Nuova 37 Prej Luka Hazze

obveščata sl. občinstvo, da sta prevzela rečeno trgovino

z manufakturnim blagom

na drobno in na debelo.

V zalogi se nahaja bogata izbira vsakovrstnega modnega blaga za spoml. in letno sezono za moške in ženske obleke, raznovrstno perilo, preproge, zavese itd. — Velikanski izbor čipk in vsakovrstne drobnarije za šivilje in krojače.

Vse po najnižjih konkurenčnih cenah.

Priporočava se, kot Slovenca, slav. občinstvu za najobilnejši obisk.

Križmančič & Breščak

bivša pomočnika trgovine M. Aite

Alfred Fränkel

(Deln. družba)

Nasledniki Tovar. obuvala Mödling

Trst, Corso štev. 27

Podružnica:

ulica Cavana št. 11

Visoki in nizki čevlji za moške ženske in otroke.

Blago lastnega izdelka.

Najfinejše blago

po zmernih cenah

STALNE CENE

natisnjene na podplatih.

109 podružnic v Avst.-Ogr. Nemčiji in Srbiji.

Na teden se izdeluje 16.000 parov čevljev.

Uradnikov in delavcev je zaposlenih 1200

EUGENIO VENUTI

Prodajalnica pohištva in manufakturnega blaga

(zajamčeni izdelki) toliko proti takojšnjemu plačilu kolikor na obroke.

Trst, Piazza S. Caterina št. 3.

I. nadstropje.

Arturo Modricky

Prodajalica manufakturnega blaga in drobni predmetov, Trst, ulica Belvedera 32

Fuštanj bel in barvan, maje LAW-TENNIS, fuštanjaste spodnje hlače za moške in ženske, robci volneni in flanelasti, šarpe volnene in židane, fuštanjasta spodnja krila, arajce za moške in ženske, moderci, pasi, ovrtniki, zapetnice, ovrtnice in vse drugo potrebščine, ki spadajo v krojaško o

Tvrda A. TOSORATTI

TRST, ulica Malcanton štev. 6

in podružnica Piazza Gianbattista Vico

po jako zmernih cenah

zefir angleških in narodnih tovaru.

Vsakovrsten perkal, zgotovljeno perilo in tkanine. Zavese, preproge, triž, volna in žima za pernice, kakor tudi drobne predmete.

Skladišče koz vseh vrst črne in barvane, vseh vrst rumene in črne za čevljarje in sodarje z delavnico gornjih delov čevljev (tomajo). Telesko kožo črne in rumene (Boketab). Vsečisto najbolje vrste za barvane čevlje. Naredbo na vse kraje dajo izvršuje točno in hitro. GIACOMO FREGNAN DI S. Trst, ul. Caserma 11 (poleg kavarna Sociala)

Struchel & Jeritsch

Trst, Piazza Nuova

vegal ulica S. Caterina

Najnovejši dohodi vseh novosti.

Volneno blago

svile za bluze in in drobnarije. CENE BREZ KONKURENCE.

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov Izdiranje zobov brez vsake bolečine

— v zobozdravniškem kabinetu —

M. U. Dr. E. HELLMER in

A. LUKEŽ - Trst

Via Nuova št. 13, I.

V novi prodajalnici obuvala

G. Scubich

Trst - ulica Giesus Carducci 15 - Trst

(nova palača)

in ulica Giulia št. 22

dobi se velika izbira obuvala za gospode, gospe in otroke.

— CENE ZMERNE —

Veliki kinematograf BELVEDERE

TRST - ulica Belvedere 19 - TRST

TRI NOVOSTI! Od 27. do 28. marca 1910 TRI NOVOSTI!

1) Za mojo mater (velikanska drama). 2) FAUST (Poetično-fantastična opera spremljana z glazbo). 3) Moji čevlji so raztrgani (komično).

Prvi sedeži 40 st., II. 20 stot. Otroci in vojaki 10 stot

Carlo Assmann

TRST, ul. Giovanni Boccaccio 4
mizarski mojster.
Delavnica pohištva.
Sprejema poprave in poliranje pohištva itd
Cene zmerno.

Pozor! 2000 kron zaslužka

plačam : tistemu, ki dokáže, da ni moja čud. zbirka 300 komadov za samo 5 K 23 st. ugodna : kupna prilika in sicer Kraana ura 36 ur iduća srebr. žepna ura Anker - Rem.

s sekundnim kazalcem in pozl. verižico, pisma. garanc. za 3 leta, skupno z 298 koristnimi in nenadomestljivimi predmeti - Vse skupaj stan samo Kron 5.50. - Pošiljajte po povzetju H. SPINGARN, Krakovo 184.

Nestavilo zahvalnih pisem na razp. ligo. - V slučaju, da blago ne ugaša, se vrne denar.

Posestniki pisalnih strojev.

Kdor se hoče izogniti nadležnosti in dragim popravilom ter želi ohraniti pisalni stroj v popolnem redu in brezhibnem stanju naj ne zamudi naročiti se za mesečno čistenje in vzdrževanje pisalnih strojev, s čimer se zjamči stroj za neomejen čas in trajno delovanje. CENA K 1.- na mesec za stroj.

Alfred Kubiček, Trst
Corso šte. 23, prvo nadstropje.
(Popravljalnica pisalnih strojev s zalogo pečatov barv, trakov itd. itd.)

REMIGIO BONÒ
Trst, ulica Madonnina 1

Velika izbira in specialiteta vsakovrstnega obuvala za moške, za ženske in za otroke po jako zmernih cenah. Vsaki kupec dobi poseben blok s številko. Dobičnik, kateremu nalepi št. 50, dobi v dar en par čevljev.

Hočete se prepričati?
obiščite velika skladišča
Marije ud. Salarini

Ponto della Fabra 2 ul. Poste Nuove
(vokal Torrente) Alla città di Londra

Velik izbor izgotovljenih oblek za moške in dečke kostumi za otroke. Površinski, močan jope, košuli in rarnih palčotkov. Obleke za dom in delo. Delavske obleke. Tržniški obleke. Nepremagljivi plašči (prijetni anglički). Specialiteta: blago tu- in inozemskih tvari. Izgotovljajo se obleke po meri po najnovjši modi, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah

„Slavija“

vzaj. zavarov. banka v Prazi
Rezer. fondi K 44,437.036-01.
Izplačane odškodnine in kapitalije
K 98,323.486-35.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vsakozni slov.-narodno upravo.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejih kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, kakor nobena druga zavarovalnica.

Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z manjšajočimi se vplačili.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in občno-koristne namene.

Glavni zastopnik v Trstu
V. CEGNAR, ul. Caserma 12, I.

!Emporij!

„ALLA MODA TRIESTINA“
Trst - ulica Farneto šte. 4.

ODPRLA SE JE
NOVA - PRODAJALNICA
manifakturnega blaga

ter blaga vsake vrste, konfekcionirane, kakor tudi drobnarije. Lastna izdelovalnica. Krojačnica za ženske izdelke.

Veliko iznenadenje!

!! Cela oprema za neveste zastoj !!
Se priporoča trgovka **BORSATTI & Co**

kuhinjskih potrebščin

košev, stolic, stekla, lesenih predmetov, svetilk, žlic, vilic, kozarcev in butelj za krčmarje.

Jos. Adamich, Trst
ulica Giulia vogal ulice Kandler št. 10.

Trgovin. čevljev
Antonio Bassi, Trst, ul. del Rivo 42

!!!
VELIK IZBOR ČEVLJEV LAST-
NEGA IZDELKA PO ZNIŽANIH
CENAH, DA SE OLAJŠA SL.
OBČINSTVU NAKUP.

izvršuje vsakovrstna brušenja

Rodolfo Botteri
brusar, via Belvedere št. 26
Velika zaloga rezilnih predmetov, britev, škarij, nožev vseh velikosti.
Vajenec, ki hodi po hišah, nosi devizo z svojim imenom.

izborna in točno po nizkih cenah

KAVA IN SUHO SADJE :

po vsakovrstnih cenah. - Vsake kakovosti. - Naj-
večja točnost. Raspoložljiva **DAVIDE VERSILLATI, Trst**
- - - tudi pošne zavoje ulica Barriera vecchia 4

Ivan Godina

stavnbi klepar

TRST - ulica Scussa šte. 3 - TRST
Izvršuje vsakovrstna v to stroko spadajoča dela
:: kakor n. pr. stavbna, pomorska in obrtna. ::
Poprave iz bandona, cinka, medena, bakra itd.

se izvršujejo točno in solidno.

KOPELJI IN SESALKE PO NAROČILU. - Pro-
daja kuhinjskih in kmetijskih potrebščin i. t. d.

vse to po najnižjih cenah.

V ulici Barriera vecchia šte. 20

O priliki VELIKONOČNIH PRAZNIKOV prodaja se velika izbira
zgotovljenih oblek. Popolne moške obleke po K 12 naprej
Popolna množina moških hlač, nogovic in tudi srajc.
Kdor kupi eno obleko, dobi eno darilo.
Nogovice po 20 stotink. Srajce po Kron 1.

V ulici Barriera vecchia šte. 20

Panificio

renomirana tovarnica za pečenje izvrstnega
čajnega in dezertnega kruha.

Predne nakupite pohištvo, blagovolite obiskati

zalogo pohištva Angelo Palma

TRST, ulica Giosuè Carducci 20, kjer najdete solid. blago
po najnižih cenah.

Pri nakupovanju jedilnih, spalnih in
prejemnih sob, posebne olajšave. novoporočencem !!!

NOVO POGREBNO PODJETJE H. St. biol. in drug
se je preselilo na
Corso 49 (Piazza Goldoni) Tel. 1405.

z bogato opremo za vsako-
vrstni pogreb. in prodajal-
nico mrtvaških predmetov in vsa-
kovrstnih vencev iz umetnih cvetlic
perle, porcelana. - Velika zaloga

voščenih sveč

Prodaja na debelo in drobno

Prvo primorsko podjetje za prevažanje pohištva in spedičij. podjetje

Rudolf Exner, Trst

VIA DELLA STAZIONE šte. 17

Filijale: v PULI, GORICI, REKI in GRADEŽU

Prevažanje pohištva na vse kraje tu- in inozemstva v zaprtih
patentnih vozovih za pohištvo, dolgih 8 do 8 metrov.

Pošiljanje predmetov, ki se jemljejo na potovanje in prevažanje blaga na vse svetovne proge.
Sprejema se tudi pohištvo in druge predmete v shranjevanje na to pripravljeno sobo skladišča.

EDINI TRŽAŠKI ZAVOD ZA ČISTENJE
IN SHRANJEVANJE PREPROG „VACUM CLEANER“

Točna in solidna postrežba.

V novem kine-
matografu

„ORFEO“

Trst, via Piazza Piccola (za magistratno palačo, Trst.
Od sobote 27. do torka 29. marca :
veleinteresanten program.

Rabite za streho vaših hiš.

Eternit

ETERNIT TOVARNA LUDEVITA HATZELER V TRSTU

Glavno zastopstvo in zaloga **V. JANAH in drug, Trst, Via Sanità 25**

Tri ženske.

K procesu Tarnovske v Benetkah.

Vse evropsko časopisje se je pečalo v zadnjem času s tremi ženskami, ki so prišle do žalostne slave in ki tvorijo vsaka zase res znamenit psihološki problem. To so gospa Steinheil v Parizu, Borowska v Krakovu in Tarnovska v Benetkah. Vse tri so obdolžene umorov: prva na možu, druga na ljubimcu in tretja na zaročencu. V vseh treh slučajih so bili v povod zločinu erotični motivi. Vse tri so ženske, ki so smelo prešle preko običajnih predsodkov o morali in ženski časti. Vse tri so poznale zvestobo le po imenu in vse tri bi bolje spadale v kako temno celico, nego v družbo, v kateri so se gibale.

* * *

Gospa Steinheil v Parizu je bila poročena z nekim slikarjem, ki ni bil nikak talemt. Kljub temu je svoje slike dobro prodajal. Prodajal jih je „prijateljem“, ki so bili ob enem ljubimci njegove žene. In da ljubimci gospe Steinheil niso bili kakšni navadni smrtniki, dokazuje že samo dejstvo, da je spadal med nje sam bivši predsednik francoske republike Faure! Takrat, ko ga je zadela kap, je bila gospa Steinheil pri njemu. Odprli so jej stranska vrata elizejske palače, in jo spravili ven, da ne bi njena prisotnost vzbudila javnega škandala... Nekateri pravijo, da je Steinheil znal za ljubavna razmerja svoje žene, drugi, da ni znal. Bilo kakor bilo: toliko je gotovo, da je mož živel dobro in udobno od postranskih „zaslužkov“ svoje žene in bil zadovoljen s svojo usodo. Nekega jutra pa so našli mrtvega njega in njegovo taščo, mater njegove žene. Kdo je bil morilec? Osumili so slugo, osumili kuharico in njenega sina, in konečno zaprli ženo. Mej tem, ko je bila gospa Steinheil v preiskovalnem zaporu, je malo manjkalo, da se ni zaljubil vanjo sodnik, ki je vodil preiskavo. Konečno je prišla pred poroto.

In tu so imeli vsi: predsednik, sodniki, porotniki in branitelji prilike prepričati se, da ima ta ženska na sebi nekaj omamljivega. Bila je lepa, duhovita in brila je norce s sodnijo, s poroto, z vsemi. Razprave ni več vodil predsednik, ampak vodila jo je ona, obtoženka. Ves sodni dvor — ne izvemši predsednika — je bil pod hipnotičnim vplivom njenih magnetičnih oči. Nekega dne pa se je prijavil sodnemu dvoru neki mlad človek, ki je izjavil, da je on umoril slikarja Steinheila. Tega mu ni nihče veroval. Obtoženka sama mu je dokazovala, da to, kar on trdi ni res. Nesrečnejš se je bil zaljubil vanjo in da bi jo rešil, je hotel prevzeti na se umorstvo. Konečno so jo porotniki rešili obtožbe. Vendar s tem njen roman še ni končan. Iz zapora se je podala v neki samotorij, kjer je pa ostala le malo časa. Odšla je v London. Za njo pa je šel — ne da bi ga bila ona klicala — neki zdravnik samotorij, ki se je bil zaljubil vanjo ter je radi nje zapustil ženo in dva otroka!

Življenje te žene se je razgrnilo pred očmi vsega sveta. Razkrilo se je vse, tudi največje tajnosti iz njenega življenja. A nekaj je ostalo vendar le prikrito: ali je ona morilka ali vsaj v zvezi z umorom svojega moža? In to vprašanje ostane bržkone večna tajnost.

* * *

Druga bi bila *Jonina Borowska*. Bila je poročena, a se je ločila od svojega moža. Študirala je medicino. Bila je izredno nadarjena in duhovita. Obdolžili so jo spijonaze na škodo Avstrije. V tozadnem procesu, ki je ugodno zvršil zanjo, jo je zastopal krakovski odvetnik dr. Lewicki. Po procesu se je razvilo med dr. Lewickim in Borovsko intimno ljubavno razmerje.

Nekega jutra pa so našli dr. Lewickega ustreljenega v njegovi spalnici. Izkazalo se je, da je bila po noči Borowska pri njem. Zaprl so jo. Priznala je, da je bila pri dr. Lewickem, a tajila umor. Prišlo je do razprave. Pred javnostjo se je razvilo vse tajno življenje te ženske. Tudi za Borovsko navadni moralni zakoni niso ekzistirali. Radi nezvestobe se je ločila od svojega moža, s katerim pa je ostala vseeno v prijateljskih odnosih. In potem, ko je bila takorekoč od vsega sveta zapuščena, jej je stal — nje mož — vendar-le zvesto na strani. Ali je ona umorila odvetnika Lewickega? Veščaki so izjavili, da je bil na dr. Lewickemu ravno tako lahko izvršen umor, kakor samomor. Ona je tajila. Pri ni bilo. Ali so jo porotniki mogli obsoditi? Gotovo, da ne. In res

so jo rešili obtožbe. Zato pa ostane večna tajnost ono, kar se je v oni usodni noči dogodilo med Borovsko in drom. Lewickim, kakor bi bilo ostalo tajno, da so spoznali porotniki Borovsko za krivo.

* * *

Proti Mariji Tarnovski rojeni grofici O' Kurk se vrši sedaj proces pred poroto v Benetkah. A ona ne sedi na zatožni klopi sama. Poleg nje sedita na zatožni klopi tudi dva njena ljubimca. Oba sta radi nje postala hudodelca; to se ne da tajiti. Vprašanje pa je, če radi tega njo zadevuje kaka krivda? Na tej ženski je nekaj izrednega. Če so se v Steinheilovo in Borovsko zaljubili vsi možki, ki so prišli z njima v dotiko, so pa možki, ki so prišli v dotiko s Tarnovsko postali njeni sužnji. Njen mož je imel nešteto dvobojev radi nje. Enega ljubimca je ustrelil v dvoboju mož, drugi se je ustrelil sam itd. Konečno je prišlo do razdružitve zakona. V procesu proti možu je zastopal Tarnovsko odvetnik Prilukov. Kakor skoro vsi drugi možki, ki so prišli v bližino Tarnovske, se je tudi on smrtno zaljubil vanjo. Zapustil je radi nje ženo in dva otroka, ter poneveril denar, ki so mu ga zaupali njegovi klijenti. Staremu pustolovcu, grofu Komarovskemu, ki je imel na svoji vesti že nešteto grehov, se ni godilo nič bolje; ko se je slučajno seznanil s Tarnovsko, izgubil je pamet in postal njen suženj. Kako čudo torej, če se magični sili, ki jo je izvrševala ta ženska na druge moške, ni mogel odtegovati niti mladi guvernementalni uradnik Naumov, ki ga opisujejo psihijatri kakor nekakega polidijota, da je izgubil še ono malo pameti, kar jo je imel poprej, nego je prišel v dotiko s to žensko!! In Tarnovska je bila dobra ženska. Imela je široko in elastično srce, ki se je dalo poljubno razširjati; zato jej je bilo možno, da je s svojo ljubeznijsko osrečevala kar tri ljubimce hkratu. In bili so srečni vsi trije: Prilukov, Komarovski in Naumov! A dočim sta slednja dva verovala v njeno zvestobo, je Prilukov znal, da ga Tarnovska vara z onima dvema. Kljub temu pa se ni mogel rešiti njenih spon in se povrniti nazaj h svoji rodbini. Pač pa je radi nje postal hudodelec, polastivši se denarja svojih klijentov, samo da je mogel pokrivati ogromne izdatke Tarnovske. Ona je živila razkošno kakor kaka kraljica. Za same obleke je potrebovala na leto do 50 tisoč kron! Prilukov ni imel več sredstev, da bi pokrival vse te troške. Tedaj jej je ponudil stari grof Komarovski svojo roko. To je znal Prilukov. Bil je že napravil prvi korak na poti zločinstva. Prvi korak je povsodi najtežji, drugi je že lažji. Tako tudi na poti zločinstva. Stari grof Komarovski je bil neprimernejši objekt, ki bi zamogel pomagati iz denarne zadrege njemu in Tarnovski. Svetoval jej je zato, naj pregovori starega grofa, da se zavaruje v njeno korist za pol milijona frankov, a potem naj ga zastruji. Starec je bil dovolj zaljubljen — recite: neumen — da je šel na te limanice. Ko je bila „kupčija“ perfektna, je trebalo delati. Prilukov je svetoval, kakor že rečeno, da se spravi starega grofa na drugi svet s pomočjo strupa. Tarnovski pa se je zdelo ta pot preveč nevarna. Čemu ima Naumova? Ali ni ta dovolj zaljubljen in tudi neumen, da izvrši vsaki zločin po njenem naročilu? Čemu naj bi se sama podajala v nevarnost? Šla je torej in poslala Naumova v Benetke, z naročilom, da ubije grofa Komarovskega, ki je takrat bival tam. In Naumov je šel ter izvršil točno dobljeni ukaz.

Sedaj pa imajo odgovarjati pred beneško poroto Prilukov, Tarnovska in Naumov. Poleg teh treh pa sedi na zatožni klopi tudi francoska guvernantka grofice Tarnovske M. Perier, ker je zvesto služila svoji gospodinjici tudi v zločinu.

Pravijo, da v tretje rado gre. Steinheilova in Borowska sta bili oproščeni. Ali bo tudi Tarnovska tako srečna? Na to vprašanje pač ni možno odgovoriti niti: Bržkone. Pri prvih dveh ni bilo nikakih dokazov. Nad obema dogodkoma je vladal misterij in sodnija se je zastojala, da bi ga razkrila. V slučaju Tarnovske pa se zdi, da je vsa zadeva jasna. Ona je rekla Naumovu: Hodi v Benetke in ubij svojega tekmeča! In tako se je zgodilo.

Vendar pa ostane kljub temu tudi slučaj Tarnovska misterij. Navmov je storil svoj zločin v duševni odvisnosti od Tarnovske in pod njenim sugestivnim vplivom. Ali se je pa ona zavedala svojega zločina. Ali je mislila sploh resno na umor grofa

Komarovskega? In potem: ali ni tudi ona bila pod sugestivnim vplivom Prilukova? A Prilukov? Ali je on sploh znal, kaj je delal? Ali je bil on sploh še pri jasni zavesti, potem, ko je radi malovredne grofice Tarnovske zapustil ženo in otročice? Tako se nam stavlja eno vprašanje za drugim, ne da bi mogli dobiti gotovega odgovora. Mislamo pa, da čitateljem le ustrežemo, če se v eni prihodnjih števil zopet povrnemo k temu dogodku.

Slovenci in Slovani vseh dežel!

Kadar potujete skozi Trst, ali pridite v Trst, ne odpotujte, predno ste obiskali znano trgovino „**All' Alpinista**“ TRST, Ulica STIRANO šte. 7.

In vi, Čehi tu bivate, vedite, da lastnik te trgovine je rodom Čeh in govori vaš lep jezik. - Njegova trgovina ima vse potrebščine za hribolazce in potovalce sploh.

Udani D. Arnstein.

Pekarna in sladčičarna

(na novo preurejena)

Trst, ulica Giulia šte. 71, Trst

(nasproti tramvajkega arada) je preoblikovana s stari kruhom in sladčicami. Prodaja tudi fine likerje. Sprejema naročila za vsakršne sladčice in pastice.

O priliki Velike noči

prodaja glasovite PINCE, PERNICE in PETICE, kakor tudi moko iz najboljših egipskih mlinov.

Za obilno obilo se priporoča udani lastnik

RUDOLF ŠRAMEK

Specialiteta: usnjati uredniški kakor na primer: kovčegi, torbice itd. poznane tovarne Frane Zeller na Dunaju. Predmeti pripravi za darila. - Negremljivi angleški plašči tvrde Bough-tot P. Frankenstein & Sons. ■■■■■

Železnato Kina-Vino Serravallo

za bolehnne in rekonvalescente

Provzroča voljo do jedi, utrjuje želodec in ojačuje tudi organizem

Priporočeno od najslovesnejših zdravnikov v vseh slučajih, kadar se je treba po bolezni ojačiti.

Odlikovano z 22 kolajnami na raznih razstavah in s nad 6000 zdravniškimi spričevali.

Izborni okus. Izborni okus.

Lekarna Serravallo - Trst

Via Malcanton št. 9

KONKURZNA MASA :: MACCARI & PROSS

se je odločila k popolni likvidaciji in prodaji na drobno vsega obstoječega blaga, to je SUKNA ZA MOŠKE angl., franc. in domačega.

TRST, Via Malcanton šte. 9, TRST.

POZOR! Nova slovenska manufakturna trgovina v GORICI

Ivančič in Kurinčič

GOSPOSKA ULICA šte. 11 V GORICI priporoča slavnemu sloven. občinstvu v mestu in na deželi VELIKO ZALOGO v to stroko spadajočega raznovrstn. blaga po najnižjih cenah — CENE STALNE. — Postrežba domača, poštna in točna. Vzorci se na željo, proti vrnitvi pošiljajo poštne prosto vsakemu na dom.

Hrvat.-sloven. papirnica Stjepana Turina, Trst

TRST, ulica Sv. Sebastijana šte. 6.

Bogato urejeno skladišče vsakovrstnih najmodernejših pisarniških potrebščin za urade, trgovske pisarne, šole, občine, denarne zavode, župne urade, gospodarske zadruge itd. Največi izbor najlepših razglednic in vizitnic. - Cene zmerne. Svoji k svojim! - Postrežba točna. - Zunanje naročbe se izvršujejo isti dan.

Delniška glavnica:

K 40.000.000.—

Reservni in varnostni

ni zaklad: K 12.000.000.—

Centrala v Pragi.

Ustanovljena 1. 1868.

PODRUŽNICE:

Brnu

Budjevicah

Iglavi

Krakovu

Lvovu

Moravski Ostravi

Olomucu

Pardubicah

Plznju

Prostějovu

Taboru

Dunaju, Herreng. 12

Podruž. Živnostenske banke pro Čechy a Moravu

(Obrtna banka za Češko in Moravsko)

Bančni prostori: VIA v Trstu

S. NICOLÒ šte. 30

Menjalnica: VIA NUOVA šte. 29

TELEFON šte. 21-57.

Izvršuje vse bančne posle.

Obreštuje vloge na VLOŽNI KNJIŽICI po 4%, ter plača rentni davek banka iz svojega, vloge na TEKOČEM RAČUNU po dogovoru, na

ŽIRO-RAČUNU 3 3/4 %

Kupuje in prodaja vrednostne papirje, devize in valute. Daje PREDUJEM na vrednostne papirje in blago. Dovoljuje STAVBENE in CARINSKE KREDITE. Daje promese za vsa zvebanja. Zavaruje srečke proti kurznim izgubi. Oskrbuje inkaso na vseh tuzemskih in inozemskih trgih.

Sprejema BORZNA NAROČILA

Brzojavni naslov: Živnostenska — Trst.

IVAN KRŽE

Trst - Piazza S. Giovanni št. 1

Zaloga kuhinjskih in kletarskih potrebščin od lesa in pletenin, škafov, brent, števov in lad, sodčkov, lopat, rošet, sit in vsanevinskih košev, jersbov in metel ter mnogo drugih v te široko spadajo — svojo trgovino predmetov. — **Priporočila** vino s kuhinjske posode vsake vrste bodi od porcelana, zemlje, emajla, kositra ali cinka, nadalje pasamanterije, kletke itd. — Za gostilničarje pipe, kroglice, zemljeno in steklene posode za vino.

-!- Kislo zelje
repa s Kranjske
v vseh letnih dobah v zalogi
Josipa Dolčič, Trst
ulica Sorgente 7. - Telef. 1465.

Odlikovana tovarna glasovirjev
E. WARBINEKTRST, Piazza Carlo Goldoni 2.
vogal Corso — via Nuova

Specijalitet pianinov — glasovirjev svetovnih vrst Steinway in Jons v New Yorku, Schweighofer itd. Električni pianini, orkestr. harmoniji. Ispesajo. — Menjuje — Baza na obroke. — Popravila. Akordira po zornih osah.

Velika izbira oblek za moške in otroke

SPECIJALITETA:

Pevršaniki, paletot, jopici, hlače in kostumi.

Ignaz Potocnik - Trst

ulica Riborgo — Vogal ulice Beccherie.

IZBERA OVRATNIC.

Dežniki za gospode in gospe.

Velika izbira

Blaga za moške obleke.

Izvršujejo se naročila po meri in po zmernih cenah.

Norberto Nachtigall

Trst, ulica Nuova 41, Trst

(Palača Salem)

je prevzel ZASTOPNISTVO VELIKE SVICARSKE URARNE ter zamore radi tega prodajati: vsakovrstne ure

po tovarniš. cenah.

Potrebščine za urarje se prodajo

po najzmernejših cenah.

:: MIRODILNICA ::

E. Cociancich

Trst, ulica Ugo Foscolo

Filiala: ulica dell' Industria št. 668

TELEFON 19-6

Zaloga pristnih, kemično izdelanih barv, posebna orodja za čiščenje poda

PRODAJA NA DROBNO IN DEBELO.

Mirodilnica

Anton Ursich

Barriera vecchia št. 14

ZALOGA

barv, čopičev, povlak in mazil za

pode, izrezov za slikarje (štampe),

zamaškov in dišav.

Antonio Alberti

Trst, ulica Ponsiana 665

Izdelovanje in barvanje kožuhovine.

Zaloga in bogata izbira vsakovrstnih kožuhov.

— Prevzema naročbe in vsako poprav

ljanje. — Čisti in pere vsako vrst kožuhovine.

Prodajalnica usnja:

Trst, ul. Melina a Vento 7.

Bogata izbira telečjih barvanih kož, izbornega

kožjega usnja in francoske toletine kakor

tudi tu- in inozemske krznine

se cenah, da se ni bati konkurence

Gotov, da me al. občinstvo počasti, bilježnik

udani **AGOSTINO di LIBERTI.**

Zobni ambulatorij

HANS-a SCHMIDT

— prej sodruga —

— Dr. A. Mitták-a —

ulica della Zonta 7, I. nadstropje.

Trgov.- obrtna zadruga v Trstu

via S. Francesco d' Assisi 2, I. n.

kjer je bila prej „Trž. posojil. in hranilnica“.

Poštne-hranilniški račun 74679. TELEFON 16-04

Sprejema hranilne vloge od vsakogar, tudi če ni član,

in jih obrestuje

4 1/2 %

Sprejema tudi vloge po 1 K na teden, tako, da se po

260 tednih dobi Kron 300 —

Sprejema hranilne knjižice tujih zavodov in jih realizuje

ne da bi se obrestovanje pretrgalo.

Daje posojila na razne obroke in proti mesečnim od-

plačilom po K 2 od vsakih K 100, tako, da se posojilo

odplača v petih. — Deleži so po K 20 in po K 2

Nadaljna pojasnila se dajejo v uradu med uradnimi urami, ki so: ob

delavnikih od 9. do 12. dop. in od 3. do 5. pop.

TRGOVSKO-OBRTNA ZADRUGA REGISTRIRANA ZADRUGA S

POSREDOVANJE JAMSTVOM.

V dobroznani trgovini posameznih partij Via Nuova št. 36

Sigmund Vamos, Trst

Ugodna prilika!

Ugodna prilika!

Velika partija čevljev nogovle, perila,

čipk, vezanja, spodnjih sukenj, dežni-

kov, predpasnikov, oblek, modreev, chi-

fona, platna po neverjetno nizkih cenah.

EN OBISK ZADO-

STUJE, DA SE PRE-

PRIČATE O TEJ

! UGODNI PRILIKI!

Cene brez konkurence!

Cene brez konkurence!

Interesantno naznanilo!

V dobroznani prodajalnici izdelanih oblek v Trstu, ulica Arcata št. 1,

bo ob priliki praznikov na razpologo **VELIKA IZBERA** oblek, paletot,

ulster, jop, hlač iz bombaževine in volne, oblek za dečke in otroke

po cenah, da se ni bati konkurence.

Velika izbira konfekcijskega blaga: za obleke po meri.

Viktor Piscur

ulica Arc- ta 1 blizu gostilne All' Antico Ussaro.

Zaloga moke prve vrste.

Aleks. Rupnik & Co - Trst

ulica Squero nuovo št. 11.

Zastopstva in glavna zaloga

najfinjših vrst pšenične moke in krmnih izdelkov

— poznatega valjčnega mlina —

VINKO MAJDIČ-a v Kranju

Brzojavi: Aleks. Rupnik — Trst.

Zaloga moke prve vrste

„Tržaška posojilnica in hranilnica“

Piazza della Caserma št. 2, I. n.

v lastni hiši (Vhod po glavnih stopnicah) Telefon 952

Ima na razpolago jekleno varnostno celico

in je varna proti vlamu in proti požaru, v kateri so shranjivce, ki se oddajajo strankam v najem

ki sicer

za celo leto kron 30 za četrt leta kron 12

za pol leta „ 20 za en mesec „ 6

Shranjivce so 24 centimetrov visoke, 21 centimetrov široke, 45 centimetrov globoke — Shranjivce ne

more nihče drugi odpreti kakor stranke, ki same osebno shranijo svoje stvari, kojih ni treba prijaviti.

Oddaja hranilne pušice

katere se priporoča posebno starišem, da na ta najnovejši in najuspešnejši način varujejo svoja deca

Nadaljna pojasnila daje zavod ob navadnih urah.

: MIKUS :

naznanja slavnemu občinstvu, da je od-
pel poleg svoje pekarnice in
sladničarne na trgu S. Francesco
7 tudi **PRODAJALNICO SLANINE**
v kateri se dobijo razni salami, sir,
mast, praške in graške gnjati ter
gorke dunajske in kranj. klobase.
Priporoča se za obilen obisk.

VELIKA ZALOGA

-:- apnenega karbida -:-

rodček od 100 kg kron 30 : 50 kg kron
31:20 : zrnati št. 4 in 5 K 32:20 za 100 kg
čiste teže, embalaža zastoj.

PAOLO PATRIZI, TRST

ulica San Lazzaro št. 9

Karl Scherbitz

avtorizovani kamnoseški

mojster

Trst, ulica dell' Istria 574

vis-à-vis angl. pokopališča.

:: Delavnica in zaloga ::

spomenikov

in nagrobnih kamnov.

Moja pred štiridesetimi leti ustanovljena in

ca obrtni razstavi v Trstu odlikovana

tovarna sodov

izvršuje naročbe vsakovrstnih sodov, bodisi za vino
špirit, likere, tropinovec, olje, slivovec, maraškin itd.
Jamčim za dobro delo in po nizkih cenah, da se ne
bojim konkurentov. — Na deželo pošiljam ocaš.

Fran Abram

Trst, ulica S. Francesco 44

V dobroznani žganjarni

FERDINAND PEČENKO

v ulici Miramar št. 1

dobijo se vedno

pristne pijače I. vrste, kakor n. p.

žganje, slivovec in brinjevec ::

kakor tudi mrzle pijače

frambois, tamarindi in šemade.

**Krčmarji in
-- gostilničarji!**

V ul. Giulia št. 16 se je od-

prla velika zaloga na drobno,

stekla in porcelane, namiznih

kozarcev in kozarcev za pivo

po jako nizkih cenah.

Se priporoča udani

Gustavo Marco.

Oglase treba naslovljati na

Inseratni oddenek „Edinosti“

V prodajalnicah

ulica Nuova št. 45 in št. 49

— se dobi —

veliko izbero lončevin

— in —

kuhinjskih potrebščin

iz najboljših tovarn po konkurenčnih

cenah.

Aless. Giordani

Specijalist za zdravljenje kurjih oces, diplo-

miran rancetnik

Ambulat. Corso 23, I.

Ozdravi takoj navadna in

zastrana kurja ocaš, kateri

izdere na najuspešnejši na-

čin :: brez vsake bolečine.

Garantira ozdravljenje v

meso rastočih nohtov. Il že

nohte vsake debelosti. Na zahtevo pride tudi na čou.

Vseučiliščno vprašanje.

Govor državnega poslanca dr. Otokara Rybářa v seji zbornice poslancev dne 16. marca 1910.

(Po stenografičnem zapisniku).

Italijanska kultura.

Visoka zbornica! Skoraj sleherni govornik, ki je prišel v ravnokar dovršeni debati do besede, naj si je bil pripadnik tega ali onega naroda, je pričel svoj govor s poklonom italijanski kulturi, zgodovini in sploh italijanskemu narodu. Tudi gospod naučni minister ni pozabil povdarjati, kakega pomena je italijanska kultura. Nočem preiskovati, v kolikor se ti komplimenti opirajo na resnično notranje prepričanje in na lastno izkušnjo; nočem preiskovati, da-li ne velja v nekaterih slučajih ta kompliment bolj oficijelnim zastopnikom italijanskega ljudstva, nego pa italijanski kulturi. Za svojo osebo lahko izjavim, da se iz popolnega prepričanja priključujem temu komplimentu in priznanju, iz popolnega prepričanja, ker mi je bilo prilike baviti se z italijanskim jezikom, študiranjem italijanske kulture in v zadnjih letih še posebno z italijansko zgodovino. Sploh smo v tem oziru mi jugoslovani Italijanom zelo blizu; da, velik del jugoslovanov je stal v živahnih odnosih z Italijo in z italijansko kulturo. Italija je bila zanje skoro druga mati; cenili so in — lahko rečem brez drugega — tudi ljubili italijansko kulturo.

Proti nacionalnemu aristokracizmu.

Ako se ne moremo priključiti izvajanjem gospoda naučnega ministra, njegovemu mnenju, da zasluži italijansko vseučiliščno vprašanje posebnega razpravljanja, posebnega upoštevanja mnenja ki je zastopajo skoraj izključno tudi nemški listi in zastopniki, so zato merodajni razni vzroki, predvsem pa okolnost, ki bi morala biti merodajna vsem zastopnikom ljudskega parlamenta, kakor se ga vedno imenuje, okolnost namreč, da je to zelo nedemokratsko naziranje, ako se trdi, da zasluži en narod prav posebno upoštevanje. (Tako je!). Danes si ne bi upal gotovo noben ljudski zastopnik zahtevati, naj bi vseučilišča ostala rezervirana za bogataše ali pa, recimo, za dedno plemstvo; tak mož se sploh ne bi smel pokazati v javnosti. Privilegiji plemstva so odpravljani, a privilegije narodov bi se hotelo dandanes ohraniti! (Posl. dr. Drtina: Nacionalni aristokracizem!) Da, gre tukaj za nacionalno aristokracijo, katere ne moremo in nečemo priznati. (Odobrovanje.)

Priznavamo brez drugega, da so bili drugi narodi tako srečni da so razvili svojo kulturo nemoteno in podpirani od kompetentnih faktorjev; brez drugega priznavamo, da so ti narodi dosegli visoko kulturno stopinjo. Ako pa smo mi mlajši narodi zaostali, ni to naša krivda, marveč krivda onega činitelja, ki je bil poklican skrbeti za nas, in to je avstrijska vlada. (Živahno odobrovanje.)

Tudi drugi narodi niso napredovali kar sami iz sebe, tudi oni so se morali solnčiti ob milosti močnejšev, ob milosti državne moči; tudi drugi narodi bi ne mogli ničesar doseči brez gmotnih sredstev. (Posl. Okunewsky: Ki so jih jemali malim narodom!) In še več. Ti narodi so se nahajali, kakor je že povdarjal neki govornik tekom te debate, v srečnem položaju, da so se lahko, obvarovani od nas, mirno razvijali. (Odobrovanje.)

Stališče torej, naj se en narod tukaj v Avstriji posebno upošteva, naj se o njegovih šolskih željah in zahtevah razpravlja ločeno od zahtev drugih narodov, to stališče je nedemokratsko in že radi tega se mu moramo protiviti.

Ali imamo mi predpogoje za vseučilišče?

Gospoda moja! Govori se nam, da mali narodi ne nudijo predpogojev za ustanovitve narodne univerze, da jim primanjkuje profesorjev, literature itd. S tem vprašanjem se bom bavil pozneje, bolj obširno. Tukaj hočem le povdariti, da tudi Nemci niso imeli v začetku, ko so se šele pričela predavanja na njihovih vseučiliščih v Nemčiji, nobene književnosti, a je vendar-le šlo. In kar je bilo možno Nemcem, to bo — o tem sem prepričan — možno tudi nam.

Saj imamo tudi primer iz najnovejše zgodovine. Kake profesorje in znanstveno literaturo pa so imeli Bolgari in Srbi, ko so postali v državnem oziru neodvisni?

Imeli so še manj nego mi, ker mi smo imeli svojih vseučiliških profesorjev že v prošlem stoletju in jih imamo tudi danes, a predavati morajo v nemškem jeziku, ker jim ni dana možnost in pravica, da bi poučevali v svojem materinem jeziku. Srbi in Bolgari pa niso imeli tedaj ničesar od vsega tega. Bolgari so bili ubog, zatiran in izžeman

narod, a danes stoje oni in tudi Srbi na taki višini, da se lahko podajajo v konkurenčni boj z drugimi kulturnimi narodi. Zlasti so Bolgari na kulturnem polju toliko storili, da jih občuduje vsa Evropa. Kar je bilo možno našim najožjim soplemenjakom, to mora biti možno tudi nam, bo možno Malorusom in je bilo možno tudi Čehom, kakor dokazuje zgodovina. Čehi so sicer imeli vseučilišče, ali z nemškim učnim jezikom. Tudi oni niso imeli ne znanstvene literature, ne knjig, zlasti pa ne učnih knjig. Čemu tudi? Ker se ni smelo poučevati in se tudi učiti v češkem jeziku, niso imela češka znanstvena dela ne samo nikakega pomena, ampak tudi rabiti se jih ni moglo. A poglejmo danes! Ne da bi hotel česa očitati Nemcem in ne da bi se me morda smatralo za prevelikega občudovalca češke znanosti, lahko trdim, da češki juristi — jaz poznam samo juridično literaturo — lahko uspešno tekmujejo s svojimi nemškimi kolegi in da jih Čeh Randa celo vse prekaša. (Bravo!) Za nas pa nima vlada nobene dobre besede, za nas ima le obljube, tuptam tudi dobrohotne izjave, kakor smo jih tudi včeraj slišali iz ust gospoda naučnega ministra. In potem se gospodje še čudijo in imajo poguma trditi: da, vi nimate ničesar. Kaj se je storilo za nas, za razvoj naše znanosti? Semintja je par naših dijakov dobilo borno štipendijo, da so šli študirat na kako inozemsko univerzo. To je bilo tudi vse. S tem je vlada mislila, da je izpolnila vse svoje dolžnosti, med tem ko hoče storiti za Nemce in sedaj za Italijane to, kar je dolžna storiti tudi za nas. Zato nas navdaja tem grenkejšo čustvo, da se je tudi ob tej priliki na merodajnem mestu povdarjalo, da zasluži Italijani posebnega ravnanja in da morajo takoj dobiti univerzo.

Naše stališče nasproti ital. univerzi.

Sicer hočem takoj priznati, da leži v tem dozdevno protislovje — a samodozdevno —, ako nastopamo proti šolski zahtevi mi, ki se pri svojih šolskih zahtevah sličujemo na določbo člena XIX. državnih osnovnih zakonov, mi, ki se moramo bojevati z vsemi možnimi in nemožnimi sredstvi za svoje šolske zahteve. Kakor rečeno, je to protislovje in jaz priznavam brez drugega, da smo bili na to opozorjeni ne samo od nasprotne, marveč tudi od prijateljske strani. Reklo se nam je: Aho zahtevate sami zase šole, jih morate tudi drugim privoščiti. To stališče je pravo. A ravno to stališče — jaz upam in mislim, da to lahko dokažem — nas pooblašča, da nastopamo proti izpolnitvi italijanskih želja na način, kakor jo oni zahtevajo.

Gospoda moja! Protislovje takoj izgine in se pojasni, ako izjavim, kar so že opeotovano storili naši govorniki tekom te debate, da nismo mi principijelni nasprotniki italijanskega vseučilišča, da privoščimo Italijanom njihovo univerzo, kakor zahtevamo tudi mi zase šole. Mi lahko konstatiramo — in to storim z zadoščenjem — da so se principijelnimi nasprotniki ustanovitve nemške univerze izrekli zastopniki samo enega naroda, in še ti le deloma. To so nekateri zastopniki nemškega naroda. Vsi drugi narodi v tej zbornici nastopajo v tem oziru za ravnopravnost. To nam služi v zadoščenje, ker upamo, da se ugoditi našim zahtevam na način, kakor to zahteva pravičnost in potreba. (Mejklici: Ne vsi Nemci!) Gotovo, saj sem rekel da samo del. Jaz vendar moram to omeniti, ko je postalo to vprašanje politično vprašanje in se ga je od vseh strani, ako izvajamo gospoda generalnega govornika pro — in se tu le deloma — obravnavalo s političnega stališča. Reči moram, da nas tudi politični razlogi silijo, ako danes napravimo vladni predlogi zavzemljemo sovražno stališče. Tudi Nemci — in to so nekateri celo priznali — tudi tisti Nemci, ki danes nastopajo za italijansko vseučilišče, ne delajo tega morda iz ljubezni do Italijanov ali pa, ker smatrajo italijansko zahtevo za opravičeno. Mi se še dobro spominjamo, da so se nemški vodilni listi še pred kratkim izrekli proti ustanovitvi katere-sibodi nemške univerze v Avstriji. Nemci so bili — izvzemši socialnih demokratov — proti vsaki nemški visoki šoli, in to so do pred kratkim jasno in odkrito priznali. Danes je stvar drugačna; danes imamo tukaj v parlamentu večino, ki pravzaprav ni večina, kakor se je to pokazalo ob raznih prilikah. In tukaj išče ta večina, obstoječa iz Nemcev, zaveznike in tu so našli jeziček na tehtnici, našli so 20 italijanskih meščanskih poslancev, katere hočejo pridobiti zase. Zato torej komplimenti, zato ta snubljenja,

zato kar naenkrat tako gorko srce za zahteve Italijanov! Da, tudi mi vidimo jasno in vemo, kako se dela politika. To vemo mi prav dobro in tudi Italijani. Nočemo jim zameriti, ako hočejo izkoristiti sedanjí moment, imajo popolnoma prav, da uporabljajo to ugodno priliko, da dosežejo to, kar se da doseči. (Mejklici.) Ako to delajo Italijani, ako Italijani izrabljajo politično konstelacijo, da si utržejo jabolko z drevesa, potem se tudi nam ne sme zameriti, ako skušamo izkoristiti konstelacijo, da dosežemo tudi mi kaj za-se in nastopamo proti temu, da se hoče iz kompleksa avstrijskih šolskih vprašanj iztrgati eno vprašanje, da se hoče nasiliti en narod, medtem ko naj drugi narodi stradajo dalje.

Rekel sem že, da nismo principijelni nasprotniki italijanske vseučiliške zahteve, da pa moramo danes nastopati proti nji iz taktičnih razlogov. Da je prišlo do tega so krivi Italijani, je kriva vlada. Hočem to natančno razložiti, in to raditega, da bodo oni naši prijatelji, ki so se, recimo, s težkim srcem priključili našemu stališču, razumeli, kako in zakaj smo prišli do tega, da zavzemljemo sedanje stališče napram italijanski vseučiliški zahtevi.

Tudi mi priznavamo, kakor je to naglašal neki maloruski govornik, vsakemu narodu, ne samo da odločuje, katere šole so potrebne, marveč tudi priznavamo vsakemu narodu pravico določati kraj, kjer naj se ustanovi dotična šola. To priznavamo brez drugega. Saj se moramo ravno mi boriti za to stališče, ravno mi v Primorju se moramo bojevati proti nasprotovanju Italijanov, italijanskih liberalcev, ki ne zidajo naših šol v trgih in mestih, temveč bi jih hoteli preložiti na vrh kakega hriba.

Za narodno samoupravo.

Mi vemo torej prav dobro, kako dragocena je ta pravica in kako potrebno je, da se vsakemu narodu prepušča, odločevati o samem sebi. Ako pa se hoče rešiti to vprašanje s tega stališča, potem se mora tudi drugim narodom priznati to pravico, tedaj mora biti sploh dana možnost, postaviti se na to stališče in tudi delati v tem smislu; z eno besedo: **uvesti je treba narodno samoupravo.** Mi pa nismo še tako daleč, nasprotno, imamo zelo močnih in odločnih nasprotnikov narodne avtonomije, a med temi najdemo zopet italijanske liberalce. V Trentu so sicer narodni avtonomisti, a v Primorju nočejo ničesar vedeti o tem. Tam se postavljajo na današnje stališče, po katerem je odvisno od samovolje dotične avtonomne oblasti, oziroma od vladinega odloka ali pa slučajne parlamentarne večine, ako ima dobiti kateri narod šolo ali ne. Dajte nam narodno samoupravo in mi ne bomo imeli ničesar proti temu, ako si hočejo ustanoviti Italijani v Trstu ne samo univerzo, marveč tudi tehniko, slikarsko akademijo in kaj jaz vem še kaj; ali tedaj bo tudi nam dana možnost, ustanovljati si šole po naših željah in potrebah. (Odobrovanje. — Posl. Höger: Trst je vendar največje italijansko mesto!) Prosim, o tem bomo še govorili.

No, gospoda moja, ker nimamo še narodne avtonomije, smo navezani na to, da si tukaj in tudi v drugih zakonodajnih korporacijah dovoljujemo eden drugemu ustanovljanje šol. Zato moramo tudi venomer poslušati tožbe in očitaja: Da, mi vzdržujemo s svojim denarjem vaše šole — mi vam moramo ustanovljati in vzdrževati šole! Seveda velja to tudi za nas: N. pr. mi v Trstu moramo tudi s svojimi sredstvi vzdrževati italijanske občinske šole, kajti tudi mi plačujemo davke v Trstu. Seveda, ako bi bila uvedena narodna avtonomija, bi to odpadlo in vsak narod bi si sam vzdrževal svoje šole; danes pa stojimo na stališču, da si moramo vzajemno dovoljevati šole.

Kako Italijani proti nam!

No, gospoda moja, vprašajmo se, kako postopajo Italijani proti nam? Sicer sem o tem že večkrat govoril, a danes je zopet prilika, da razpravljamo o tej stvari, ker to je za nas življensko vprašanje in rekel bi, odločilnega pomena za stališče, ki je hočemo zavzeti v predležem vprašanju.

Italijani — in jaz moram zopet naglašati — italijanski liberalci nam nočejo enostavno privoliti ničesar, ker pri nas ni kakor v drugih slovanskih deželah, kjer rešujejo šolska vprašanja vlada, njene korporacije in oblasti. Naj omenim n. pr. to, da stoji vlada na stališču, da se na Češkem sme dovoliti srednje in druge od vlade odvisne šole le v soglasju z drugo narodnostjo. V tem slu-

čaju se torej gre pravzaprav samo za privoljenje od strani druge narodnosti; pri nas v Trstu pa — ali specijelno v Trstu — je ravno od italijanske liberalne stranke kot take odvisno, ali se nam izpolnijo naše šolske zahteve ali ne; pri nas ni vlada, ki nam mora dati šole, marveč v Trstu je vzdrževalnica šol tržaška občina, ona ima ustanovljati šole in jih vzdrževati; mi ne poznamo nikakega krajnega, nimamo nikakega okrajnega šolskega sveta, imamo samo magistrat, občinski svet in mestno delegacijo; ti faktorji odločujejo o življenju in smrti naših šol in učiteljev. (Posl. dr. Bugatto: Radi tega ni mogoča kompenzacija v državnem zboru!). Dobro, na to pridem takoj, gospod kolega. Tukaj v državnem zboru nas Italijani potrebujejo. Potrebujejo nas, ker je večina res tako nezanesljiva, da bi njihova stvar lahko doživela polom.

O pogajanjih z Italijani.

Bilo bi gotovo v interesu Italijanov, da bi, ako jim je res toliko do tega, da dobe univerzo, iskali soglasja s tistimi narodi, ki tvorijo v Avstriji večino. Temu ne bo gotovo nihče oporekal, da so Slovani v Avstriji v večini. A nič o tem. Nasprotno; omenilo se je že, da se je že dvakrat poskušalo, pričeti med Italijani in Slovani vsaj s pogajanj. Lani, če se ne motim, junija ali julija, je prišlo na inicijativo katoliško-narodnih in socialno-demokratskih Italijanov do nekih enuncijacij med vsemi primorskimi slovanskimi poslanci na eni in med italijansko ljudsko in socialno-demokratsko stranko na drugi strani.

Pri teh pogajanjih so se — omenjam to samo mimogrede v dokaz, da nismo taki šovenisti, za kakršne bi se nas hotelo prikazovati od gotove strani — posluževali tudi vsi slovanski poslanci iz Primorja italijanskega kakor razpravnega jezika, in torej niso pokazali kakega sovraštva proti italijanščini. Prepričan sem, da bi se Italijani, tudi ko bi znali slovenski, nam nasproti ne posluževali slovenskega jezika. Pri teh pogajanjih smo mi formulirali in stavili svoje zahteve. Dobili smo odgovor: Stvar je odvisna v prvi vrsti od italijanskih liberalcev. To je tudi res, ker v Trstu vladajo italijanski liberalci. Ti so bili torej vprašani, čakalo se je mesece na odgovor; italijanski liberalci imajo sedaj svojega zastopnika tu v zbornici, a ostali so nam do danes dolžni odgovor. (Čujte! Čujte!) Ali je morda to dokaz, da hočejo Italijani res vseučilišče? Ko bi je hoteli, bi stopili z nami vsaj v dogovor, če že nočejo napraviti z nami kompromisa. (Posl. Pittoni: Vi ste pa tudi v deželnem zboru govorili proti!) Povrnem se takoj na to. Imam tukaj zabeleženo. Ali oni odklanjajo sploh, da bi stopili z nami v pogajanja, oni nočejo sesti z nami k eni mizi, ker vedo, da je njihova stvar krivična in se ne da zastopati. Radi tega se tudi ne upajo stopiti nam nasproti. Gospod kolega Pittoni je omenil, da smo v tržaškem deželnem zboru glasovali proti nekemu sličnemu predlogu, ki je bil stavljen od socialno-demokratske strani. Bilo je to o priliki nekega posebnega vprašanja, vprašanja premostitve slovenskega učiteljskega iz Kopra v Gorico. Da ob vprašanju, ki se ni imelo rešiti potom zakona, ki je bilo temveč rešeno potom navadne administrativne odločbe vlade, nismo hoteli stopiti še-le v pogajanje, to je vendar samo ob sebi umljivo, in jaz se čudim, da se nam to očita. Spominjam pa gospoda kolego posl. Pittoni-ja, da smo v decembru, ko so socialni demokratje potem postali. Cerniuta obnovili ta predlog v mestnem svetu, brez drugega glasovali za istega in smo pripravljani tudi danes tukaj v zbornici in v Trstu stopiti v pogajanja. A kako so glasovali italijanski liberalci? Prvikrat, ko je bilo popolnoma v njihovem interesu, kakor tudi drugikat v mestnem svetu, so glasovali proti in so izjavili v svojih glasilih naravnost, da o kaki pogodbi, o kakem kompromisu nočejo ničesar slišati. Na ta način postopajo napram nam italijanski liberalci, oni, od katerih je, žalibog, odvisna usoda naših šol. In potem se zahteva od nas, naj nastopamo prijazno napram njihovim šolskim zahtevam, se zahteva od nas, ki od italijanskih liberalcev ne moremo dobiti niti ene ljudske šole, naj glasujemo za italijansko univerzo. (Mejklici.)

Naše ljudsko-šolsko vprašanje.

Prigovarjalo mi se bo — pričakujem tega v dejanskem popravku — da naše zahteve po ljudskih šolah niso utemeljene in da je celo upravna sodnja razsodila proti

nam. Da-li je naša zahteva utemeljena v dejanskih okoliščinah, tega nočem danes dokazovati, ker sem o tem že govoril in je to tudi posl. Spincič dokazal zelo natančno in podrobno. A ker se vedno sklicujejo na razsodbo upravne sodnije, si dovoljujem tu na kratko omeniti odločbo. Odločba je datirana z dne 7. oktobra 1904. št. 10.471. Na našo pritožbo proti odločbi, s katero je bila odbita naša zahteva po slovenski ljudski šoli v Trstu, je upravna sodnja odločila: „izpodbijan odlok se razveljavlja, ker je v zakonu neutemeljen“. To je odločba, na katero se gospodje sklicujejo proti nam; torej odločba, s katero je bil razveljavljen ministerijski odlok, ki je odbil našo zahtevo! To da je za nas neugodna odločba! In kaj pravi utemeljevanje? (Cita): „Določeno je in ne da se oporekati, da k slovenski narodnosti priznavajoči se pritožniki imajo po petletni poprečnici več nego 40 šoloobveznih otrok.“

Moram tu omeniti, da ni le par več nego 40, ampak 1200 šoloobveznih otrok. (Cujte!) Dalje je rečeno (cita):

„Dalje je določeno in od zastopnikov pritožiteljev posebno v komisijah zapisnikih od 16. in 18. februarja 1894. izrecno priznано, da je od katesibodi točke mesta do ene slovenskih šol manjše nego 4 kilometre.“

To je točka, na katero se gospodje sklicujejo. (Mejklici.) Saj bom govoril o tem. Ravno glede te točke je upravna sodnja v svoji odločbi priznala, da ni veljavna. (Mejklici.) Ko bi bili gospodje le par trenutkov čakali, bi bili takoj dobili odgovor na svoje opazke. Tu je rečeno (cita):

„Ni pa zadostno določena okolnost, na katero se sklicujejo pritožitelji, da-li je njihovi otrokom tudi dejanski možno obiskovati one manjše nego štiri kilometre oddaljene slovenske šole, kar je za presojanje po § 59 državnega ljudskošolskega zakona važno v toliko, da bi v slučaju dejanske nemogućnosti obiskovanja take bližnje šole bili dotični otroci morda prisiljeni obiskovati šolo svoje narodnosti, ki je oddaljena več nego štiri kilometre in sicer v dveh smereh, naglašanih od pritožiteljev toliko v administrativnem postopanju, kolikor v tusodni pritožbi: a) ali je v vprašanih šolah z ozirom na število v dotičnih šolskih okoliših vsolanih otrok še prostora, oziroma če bi ga bilo možno pripraviti, tudi za vsprejetje onih otrok, ki prihajajo tu v poštev, a stanujejo v mestu — prosim gospod kolega Pitacco, da vzamete to na znanje — in b) če morda posebne lokalne razmere znatno otežujejo dohod k tem šolam.“

Kar se tiče prve točke, mi mora kolega Pitacco potrditi, da so najbližje šole tržaške okolice tako prenapolnjene, da v istih nimajo prostora niti otroci dotičnih vasi. (Cujte! Cujte!) tako, da je začel magistrat, oziroma mestni svet v Trstu razmišljati, kako bi se dalo odpomoči temu pomanjkanju prostora, da bo treba graditi nove ali pa razširiti obstoječe slovenske šole v okolici. To je komisijončno ugotovljeno in to zna prav dobro tudi tržaški mestni svet, sicer bi se ne spuščal v troške za nove šole.

Kar se tiče druge točke, je škoda o tem izgubljati besede. Da otroci z dežele hodijo v mesta v šolo, to se vidi povsod na svetu, a da bi mestni otroci iz tako znamenite mestne občine hodili preko vsega mesta v okolico, v vasi, v šolo, to morejo zahtevati le taki Italijani, ki niso vredni italijanske kulture. (Živahno odobravanje.)

Kdo je kriv, da ne moremo priti do sporazuma?

Gospoda moja! Pri takem stanju stvari nam gotovo ne boste šeli v zlo, če izjavljamo: Ako zahtevajo gospodje pečenko, naj nam dajo preje vsakdanjega kruha. Mi jim radi damo pečenko, čim bomo imeli vsaj vsakdanji kruh! Kljub temu odklanja jočemu stališču italijanskih liberalcev, kljub temu, da mora biti vladi poznano, da od strani italijanskih krščanskih socialcev in italijanskih socijalnih demokratov sprožena misel za doseg sporazuma ni dovela do nikakega uspeha ravno radi upora italijanskih liberalcev, prihaja vlada in priporoča vsprejem svoje predloge. Da, gospodje italijanski krščanski socialci in italijanski socijalni demokrati, ali ne razumete, da je to vspeh ravno te intransigentne italijansko-liberalne politike? Italijanski liberalci poročajo potem: Kljub temu, da smo bili proti, ali ravno zato, ker smo bili proti, smo dosegli ta vspeh in dobimo vseučilišče. Ko bi bili odnehal, kakor so krščanski socialci in socijalni demokrati, bi še danes ne imeli ničesar. Do tega rezultata pride — o tem naj bodo prepričani gospodje, ki poznajo italijanske liberalne organe ravnotako dobro, kakor mi.

Kako pridemo do sporazuma?

Bilo bi zato, gospoda moja, v interesu ostalih italijanskih strank, bilo bi sploh v interesu vseh narodov, izvzemši ultra-nemške nacionalce, ko bi se vzelo to vprašanje za izhodno točko začetka narodnega sporazumljenja, ki naj bi se držalo na načelu, da se nima dovoliti nobeno daljno vseučilišče, dokler ne bodo tudi drugi narodi zadovoljeni glede njih šolskih zahtev.

Gospoda moja! Samo tem potem pridemo enkrat do rešitve narodnega problema. Z vladno predlogo pa se podajamo na pot, ki nam jo je svoječasno predložil minister Beck, ki je rekel, da se ima narodni problem reševati po deželah in kosih. Gospoda moja, kam pa pridemo s tem reševanjem narodnega problema po deželah in kosih? Pridemo do tega, da bodo večji in privilegirani narodi, kakor je italijanski, zadovoljeni, dočim ostanemo mi enostavno praznih rok. S tem reševanjem narodnega problema po deželah in kosih se je začelo leta 1876, ko se je zadovoljilo Madjare, kolikor je šlo. Madjare se je izločilo kakor mogoče in nadležne. Nemci so mislili, da jim bo potem možno izvesti hegemonijo v tostranski državni polovici. Kmalu pa so se uverili, da to proti Poljakom ne gre in poskusili so zadovoljiti Poljake. Zdaj so jim Italijani nadležni, oziroma oni potrebujejo Italijanov. Zato se zdaj zadovolji Italijane. Čehi so morda na poti, a oni tudi lahko še čakajo, če pojde tako naprej. A kar se tiče nas, malih in najmanjših narodov, mi sploh ne bomo zadovoljeni, ker z velikimi se napravljamo mir, a mi ostajamo praznih rok.

Ne, gospoda moja, na to pot se mi ne podamo. Kolikor je v naši moči, se bomo branili proti temu. Mi zahtevamo načelno rešitev narodnega problema (Živahna pohvala in ploskanje.) in enako rešitev za vse narode. (Živahna pohvala in ploskanje.)

Ali smo res narodni šovenisti? Vspen odločuje.

Gospoda moja! Jaz bi tozadevno vprašal tudi zastopnike socijalne demokracije, ker socijalni demokrati nastopajo ob tem vprašanju proti nam in v današnji številki njihovega glavnega glasila „Arbeiter-Zeitung“ so bile o nas celo porogljive opazke: označajo nas kakor narodne šoveniste itd. Menim, da so že dosedanja izvajanja dokazala, da nismo nikakor narodni šovenisti, marveč, da se enostavno nahajamo v položaju sile. Mi uporabljamo pravico silobrana! Ta predloga je za nas sredstvo, da pokažemo Italijanom, da istotako, kakor ne moremo mi brez njih doseči ničesar, tudi oni ne morejo ničesar doseči brez nas. (Pritrjevanje.) In to stališče, gospoda moja, ni tako slabo, kakor bi hoteli to prikazati socijalni demokrati. Socijalni demokrati so podali sicer po svojih govornikih izjave, izlasti pa izjave gospoda kolega Prokeša, ki je odkrito priznal upravičenost tudi drugih zahtev po visokih šolah, toda, gospoda moja, socijalni demokrati so predobri politiki in taktiki, da ne bi vedeli, da take platične izjave nimajo absolutno nikake vrednosti. V politiki odločuje le vspeh, s platičnimi izjavami ne pridete daleč. (Klic: Oni so vendar pripravni glasovati za to!) Ko bodo Italijani in Nemci imeli to zahtevo v žepu, ne bodo več glasovali za te predloge, o tem ste lahko prepričani. (Mejklici.) Mi moramo svojo taktiko uravnavati tako, da bomo imeli za sebe tudi vspeha, ne le platičnega teoretičnega priznanja od strani socijalne demokracije. Od strani socijalnih demokratov se govori: Krivično je, da nastopate proti tako pravični šolski zahtevi. V teoriji je to prav. Ali, gospoda moja, koliko krivičnih sredstev se mora uporabljati v političnem in gospodarskem boju, da se uveljavi kako pravično zahtevo! (Mejklici.) Le en slučaj bi povdral iz gospodarskega boja, ki ga imajo socijalni demokrati skoraj vsak dan. Vzemimo, da socijalno-demokratsko strankino vodstvo proglasi bojkot ali štrajk, da izvede kako zahtevo. Da ni štrajk kakor tak etično na posebno visoki stopinji, in da se s tem večkrat oškodujejo opravični interesi popolnoma nedolžnih, to mi priznajo menda tudi socijalni demokrati. Zato tudi pravijo socijalni demokrati: Gospodarski bojkot, štrajk sme trajati le toliko časa, kolikor je potreben, da se uveljavi pravično zahtevo. Štrajk je torej sredstvo v svrhu. Gospoda moja! V tem položaju se nahajamo mi. Mi prav enostavno proglasimo proti tej zahtevi Italijanov in vlade politični bojkot in oni, ki v tem političnem bojkotu nastopa proti nam, prevzemlje enostavno vlogo lomilcev štrajka pri gospodarskem štrajku. (Mejklici.) Posl. Pittoni: Naj bomo li v vseučiliščnem vprašanju z Vami solidarni? Mi zahtevamo solidarnost v toliko, da ne dopustimo, da bi, kakor sem že omenil, eno šolsko zahtevo kar iztrgali iz vsega kompleksa in jo rešili posebej in začasno, kakor hoče minister. Mi zahtevamo, da nastopate enako nasproti vsem. (Mejklici.)

Zgodovina vseučiliščnega vprašanja.

Sedaj bom govoril o vzrokih, ki se jih od nasprotne strani navaja za takojšnjo rešitev vprašanja italijanske fakultete. Tu je pred vsem govornik krščansko-socijalne stranke posl. Schmid izjavil — in to se je naglašalo od vseh strani in tudi minister je naglašal to — da so Italijani že imeli svojo fakulteto, da ne gre za novo fakulteto, marveč le za restitucijo in integum, ali, kakor je rekel naučni minister, popraviti je treba damnum emergens, dočim gre pri drugih narodih le za lucrum cessans. Gospoda moja! Da se je to navedlo od druge strani, temu se ne čudim, da je pa tak argument navedel zastopnik učne uprave, temu se čudim. To dokazuje, da ne pozna vseučiliščne zgodovine. Kajti tudi mi Slovenci

smo že imeli svojo fakulteto in svoja predavanja. In če je gospod poslanec profesor Waldner naglasil s tako emfazo, da zamorejo Italijani gledati nazaj na skoraj polstoletno zgodovino svojega vseučilišča, izjavljam, da zamoremo mi gledati nazaj na skoraj stoletno zgodovino. Nočem omeniti vseučilišča, ki so ga bili ustanovili Francozi v Ljubljani takoj, čim so zaposledli Kranjsko. (Cujte!) Francozi bi utegnili v marsikaterem oziru služiti naši avstrijski vladi kakor vzor (Pohvala.), kako je treba postopati z lastnimi narodi. Tega nočem omeniti iz enostavnega vzroka, ker je šlo za francosko vseučilišče. Takoj pa moram omeniti, da so Francozi ustanovili sicer vseučilišče z francoskim učnim jezikom, da so pa ljudske in srednje šole ustanovili s slovenskim učnim jezikom, česar avstrijska vlada do tedaj ni storila. (Posl. Hribar: Kar je avstrijska vlada odpravila takoj, čim so Francozi odšli!) Prav res.

To sem le omenil, da pokažem, da je Ljubljana že imela vseučilišče. Nadalje moram pa omeniti, da je vlada — tega se je nekdo že dotaknil na kratko — leta 1849. takoj priznala, da imajo Slovenci pravico do vseučilišča in da je bila tedaj tudi v resnici ustanovljena slovenska fakulteta. — (Prav res!) V odgovoru na že omenjeno interpelacijo tedanjega poslanca Ulepiča je vlada v seji od dne 3. marca 1849. — prečitati hočem le eno točko, da vidite, kako je vlada mislila tedaj in kako smo danes še oddaljeni od tedanjega stališča — izjavila sledeče (je čital):

„Že tekom minolega leta se je sprožilo vprašanje radi ustanovitve vseučilišča za južno-slovenske pokrajine, in ob enem se je mesto Ljubljana kakor znanstveno središče predlagalo v sedež vseučilišča. Ministerstvo je že tedaj obrnilo svojo popolno pozornost temu predmetu ozirom na številno jugoslovansko prebivalstvo in pred vsem strogo držeč se izrečenega načela enakopravnosti narodnosti in enakega čuvanja njihovih interesov. Prepričalo se je o koristnosti, da, potrebi ustanovitve višjega učnega zavoda za jugoslovanske dežele in smatra v to svrhu Ljubljano kakor povsem pripraven točko.“

Nadalje je vlada izjavila (je čital): „Ob tozadevni predlogi bo ministerstvo v najpopolnejem obsegu znalo upoštevati važne razloge, ki govore za željo mesta Ljubljane v interesu jugoslovanskih dežel.“

Ministerstvo meni, da je predhodni dokaz za to dalo že s tem, da je ustreglo želji, naj se za civilno in kazensko zakonodajo vrše predavanja v slovenskem jeziku in da je dovolilo v Ljubljani javna predavanja o teh predmetih v deželnem jeziku.“

Torej že leta 1849. smo imeli mi v Ljubljani slovenska predavanja in smo imeli že slovensko juridično fakulteto. Dne 20. marca 1849. se je vršilo prvo slovensko predavanje. Žal, da se je ta pridobitev, kakor marsikatera druga leta 1848, oziroma 1849, kmalu izgubila. Slovenska fakulteta v Ljubljani je bila sicer v istem letu opuščena; zato pa so bili — nemški kolegi iz Štajerske naj se ne prestrašijo — v istem letu imenovani slovenski profesorji za graško vseučilišče z nalogom, naj imajo predavanja v slovenskem jeziku. (Cujte! Cujte!) To, kar navedem sedaj, je najboljši odgovor na očitjanje, da nimamo znanstveno izvežbanih ljudi, da nimamo profesorjev. Prvi, ki je bil imenovan slovenskim profesorjem na graškem vseučilišču, je bil slavni profesor prava, ki ga pozna vsaki jurist. Krainz, s katerim se danes ponašajo Nemci, je bil slovenski profesor in je predaval slovenski. (Cujte! Cujte!) Drugi slovenski profesor v onem času je bil oče našega kolega Skedla iz Bukovine, dr. Josip Mihael Skedl, katerega fotografijo zamorejo gospodje tukaj videti. Ne le, da so bila pripuščena slovenska predavanja, tudi v katalogu predavanj — danes bi to razkričali kakor oškodovanje nemškega značaja in ne vem sicer še kaj — so bila slovenska predavanja v Gradcu napovedana v slovenskem jeziku. (Cujte! Cujte!) Toda tudi ta predavanja niso dolgo trajala; sicer nekoliko dalje nego prva, kajti zadnje predavanje se je vršilo že leta 1856. Torej skoraj skozi sedem let so bila na graškem vseučilišču slovenska predavanja. In če vprašamo, zakaj da so ta predavanja prenehala, tedaj dobivamo seveda od oficijelne strani — rekel bi — za nas ne čuden odgovor. Rekli so namreč tudi tedaj: Radi pomanjkanja dijakov! Najbolj poklicani tolmač tega pomanjkanja na slovenskih dijakih je gotovo oni profesor, ki je pričel prva predavanja, slavni, od mene že omenjeni dr. Krainz. V nekem privatnem pismu iz leta 1854. je pisal (govornik je čital):

„Svojo docenturo sem nadaljeval še četrta leta, toda rastoče sovraštvo, ki so je nasprotniki Slovenstva naperili proti tej docenturi kakor nepotrebnim instituciji, je bilo vzrokom, da je ista morala konečno prenehati.“

Naši narodni nasprotniki so bili torej, ki so s svojo premočjo dosegli, da so ta predavanja konečno prenehala. Vlada pa še nadalje ni odklanjala naših zahtev. Leta 1871. je vlada našo pravico do fakultete priznala ne le teoretično ali platično, marveč so bili izdani celo vkrepi, da se ima v prihodnjem semestru vnovič pričeti s slovenskimi predavanji. Žal, da so pa v tem slučaju naši narodni nasprotniki v državnem

zboru izposlovali, da je bila dotična postavka črtana iz proračuna in od tedaj nimamo več slovenskih predavanj in slovenske fakultete.

Ako vzamete to na znanje, mi daste prav, če trdim, da, če imajo Italijani iz zgodovinskega naslova, omenjenega od profesorja Waldnerja, ki naj bi bil močnejši nego zakoniti naslov, pravico do ustanovitve fakultete, imamo mi to pravico v še večji meri, ker smo že mnogo prej posedovali fakulteto v Avstriji. (Pritrjevanje.)

Ali so Slovenci sposobni za višje znanstveno delo?!

Očita se nam, kar sem že omenil, da nimamo učnih moči in knjig. Deloma sem na to že odgovoril. Kar se pač tiče učnih moči, se bo moralo priznati, celo če bi ne bili imeli drugega nego profesorja Krainza, da je tudi naš narod sposoben, da producira v resnici znanstveno moč. Toda mi smo imeli še druge profesorje in jih imamo deloma še danes. Omenjam profesorja kanoničnega prava dr. Zhismana, profesorja Stefana, Klememčiča in Mikloniča, omenjam vse one učne moči, ki morajo delovati v inozemstvu. Nočem govoriti o današnjih profesorjih, ker bi jim utegnili to škodovati (Veseloost.), če bi tu omenil, da so slovenskega mišljenja. Imamo učnih moči v inozemstvu; tamkaj jih priznavajo, nimajo pa prilike, da bi delovali pri nas doma mej lastnim narodom. In da smo v stanu delovati res znanstveno izborna, da smo v stanu nastopati kakor učitelji: ravno o tej točki bi zamogli Nemci dati najboljega poudarka. Ne poznam današnjih učnih knjig na srednjih šolah, to priznavam naravnost; jaz nisem pedagog in se s tem ne bavim, toda v prejšnjih časih, ko sem še študiral, ne bi bili Nemci v Avstriji sploh mogli študirati na srednjih šolah, če jim ne bi bili pisali učnih knjig — Slovani! (Pritrjevanje. Smeh in mejklici.) Da, gospoda moja, gospodje na nemški strani se smejejo. Jaz pa bi tega ne trdil, če bi ne mogel z dokazi na dan. Imena Močnik, Klun, Koren, Wrecko so znana vsakemu, ki je izvršil gimnazijo. In gospoda moja, kakor smo mi Slovenci od ene strani, so od druge strani Čehi spisali učnih knjig; in to so Čehi Gindely, Hannak, Pokorny, Woldrich. Te učne knjige so bile in so deloma še danes uvedene kakor učne knjige na nemških srednjih šolah in menim, da moja trditve ni povsem izmišljena, marveč utemeljena v dejstvih. (Pohvala in mejklici.) Seveda se govori: „Da, vsi ti močje so pisali nemški!“ To je ravno naša mizerija. Mi moramo dati Nemcem moči, da se zamorejo potem hvalisati s svojo kulturo. (Posl. Kuranda: Vi ste se pa tudi učili nemški, ste bili nemški vzgojeni!) Ker ni vlada skrbela za nič drugega. (Mejklici. — Posl. dr. vit. Mühlwerth: Manje bi bilo več!) To so dejstva. Morda neprijetna dejstva, toda dejstva so in ostanejo dejstva.

Toda negledé na vse to, menim, da smo dokazali, v kolikor je možno dokazati v tem kratkem času, da imamo zgodovinski naslov, da imamo tudi vse predpogoje za ustanovitev slovenske visoke šole, da imamo učne moči. Literatura pride potem sama od sebe. Kajti, kdo naj danes piše, ko ve, da ne bo nihče kupoval njegove knjige? Kdo naj si dobi časa? Naši ljudje so ubogi, niso milijonarji, ki bi jim ne bilo treba služiti svojega kruha. Ako mora pa kdo vse svoje sile posvečati drugim poslom, potem seveda ne utegne pisati znanstvenih del.

Kako se postopa z našinci na nemških visokih šolah?!

Toda ne glede na vse to je še drug vzrok, ki ga je omenil že kolega Prokeš, namreč način, kako se v zadnjem času postopa z našimi dijaki na nemških visokih šolah. Gospodu kolegi Stranskemu ni bilo prav, da je gospod kolega Prokeš rabil besedo: „slepobesno postopanje nemških dijakov“. Ta beseda je bila popolnoma primerna, kajti nemški dijaki so se v zadnjih letih nasproti svojim nemškim kolegom vedli na način — in Italijani bi tudi zamogli zapeti pesmico o tem — ki nikakor ne dela časti učencem nemške kulture. (Pritrjevanje.) Ob takih razmerah je umevno, da si naši dijaki želijo rešitve, da hočejo, istotako, kakor Italijani, proč z nemškega vseučilišča in da se radi odpovedo dobroti nemške vzgoje. (Pritrjevanje.)

Sedaj preidemo na drugo točko, ki jo je navedel kolega Schmid v utemeljevanju svojega vedenja. Rekel je, da je politično zgrešeno siliti italijansko mladino, da bi šla v inozemstvo, kajti na ta način se vzgaja irredenta. Gospod kolega Schmid se je s tem dotaknil vprašanja, ki zasluži, da se mu posveti nekoliko pozornosti.

Nekaj o irredenti.

Težko je sicer, to moram takoj priznati, govoriti o vprašanju irredente, kajti takoj poskočijo potem ljudje od različnih strani in zakričijo, češ, da je to denunciacija, da je to nevedno poštenjaka, s tem da se denuncira svoje sodržavljane. To se nam očita v Trstu in to se je n. pr. očitalo tudi gospodu kolegi Wastianu v današnji številki „Arbeiter-Zeitung“. Nikakor nočem vzeti v zaščito kolega Wastiana, kajti moram

že reči, kdor se sam igra z ognjem, naj tega ne očita drugim. (Pohvala.) Toda mi smo, vsaj tako menim, vzvišeni nad sum, da bi škili preko meje. Da se morda nahaja tudi med nami ljudi, ki niso posebno navdušeni avstrijski patriotje, to že utegne biti, in o vzrokih temu bom tudi pozneje govoril.

Ali, gospoda moja, jaz si stavljam vprašanje tako: So-li irredentistična stremjenja nekaj dobrega ali so nekaj slabega? So-li nekaj dobrega, nekaj častnega, nekaj, kar zamore tvoriti program kake stranke, potem se pač ni treba tej stranki sramovati svojega programa. Menim, da, kdor je pravi irredentist, ima tudi poguma, da javno kaže svoje mišljenje. Mi poznamo v posamičnih narodih irredentiste različnih barv in jaz poznam tudi takih, ki enostavno javno priznavajo svoje irredentistično mišljenje, čeprav se tamkaj ne imenuje irredentizem, marveč ima drugo ime. (Mejklici.) In reči moram: vse spoštovanje pred gospodi! Jaz gotovo nisem njihov prijatelj in občudovalec, ali imajo poguma do svojega prepričanja, imajo poguma, da to, kar nosijo v srcu in mislijo, tudi javno priznavajo. Ako se pa govori o italijanskem irredentizmu, potem je nakrat ogenj v strehi. Tu se kriči o denunciacijah in zamerja se nam, ako govorimo o tem.

Je-li pa stvar slaba, potem naj se nam ne jemlje za zlo in se nam mora dovoljevati, da to slabo pobijamo. Le ta alternativa je, iz tega dilema se Italijani ne izvečejo. (Postl. Pittoni: Ni ne slabo ne dobro, to je le neumnost!) Potem je slabo, kajti, kar je neumnost, to je slabo!

Takoj hočem izjaviti, da nikakor nečem govoriti o irredentizmu zato, da bi se morda zavzemal za avstrijsko državno idejo in za celokupnost avstrijske monarhije. To mi ne prihaja na misel, zato sta poklicana vojaštvo in vlada; mi nimamo nikakega povoda, da bi se na kakoršen si bode način navduševali za to in da bi kazali tu morda kak hurapatriotizem. (Pritrjevanje.)

Toda stvar ne stoji tako, kakor da smo mi, recimo, le kakor Avstrijci, obvezani v to, da se bavimo s tem vprašanjem. Ne, tu gre za našo kožo, za naše dežele. Ako bi italijanski irredentizem zahteval le take dežele, ki so čisto italijanske, potem nimam kakor nacionalist absolutno nič proti temu. Nasprotno: podati hočem tu celo izjavo: Če bi bil jaz Italijan, bi bil bržkone irredentist. (Dobro!) Ali, gospoda moja, irredentizem zahteva za se take dežele, kjer Italijani ne tvorijo večine prebivalstva, kjer smo mi v večini! Ako hoče torej irredentizem doseči svojo svrhu, odreši sicer en del prebivalstva, iz drugega in sicer večega dela napravi pa irredento. In iz tega razloga smo mi Slovenci in Hrvatje prisiljeni, da se moramo — žal — baviti tudi s tem vprašanjem. (Postl. Pittoni: Potratna časa!) Ni potratna časa. Dobro je, da se o tem govori, ker ravno to točko smatramo velike stranke tukaj v zbornici kakor najvažnejšo pri rešitvi tega vprašanja, in še enkrat se moram povrniti k očitani „Arbeiter-Zeitung“ o denunciaciji. Da imajo tudi drugi, ki niso taki nacionalisti, kakor mi, različne nazore, kakor mi, to hočem takoj dokazati. V listi „Sozialistische Monatshefte“ piše neki dobi socijalni demokrat, Karol Leuthner, pod naslovom: „Der entblätterte Dreibund“. Gospoda naj prebrste, prečitati hočem le nekoliko zelo kratkih mest (čita):

„Od dne, ko je Visconti-Venosta vzpostavil prijateljsko sporazumljenje s Francosko, ne veruje noben pameten človek več na možnost, da bi Italija povodoma kakega oboroženega konflikta mogla stati ob strani svojih zaveznikov; že štiri leta sem je očevidno, da vsa vojaška oboroževanja in priprave Italije veljajo le še severnoavstrijski meji, da pozna Italija le še eno sovražnico: svojo zaveznico Avstro-Ogrsko. Italijani so se komaj toliko potrudili, da bi zagrnili svoja čustva v svojo namene. Že davno niso več sami italianissimi in irredentisti, ki govorijo in pišejo o združenju z neodrešenimi brati v italijanskem Tirolu in Trstu, ki zahtevajo samovladje Italije na našem morju, na Adriji, in gospodarsko ter politično osvojenje druge obale, namreč Albanije. Vladni listi govorijo, če tudi previdneje, isti govor. Ako pregledamo vrsto državnih, ki so v zadnjih desetih letih vodili politiko Italije kakor ministri za unanje stvari in državni tajniki, tedaj vidimo v prvih vrstah z značilnim delovanjem može, kakor so Prinetti, De Martino, Guicciardini, San Giuliano, ki so si krčili pot do višine z govori in spisi, sovražnimi trozvezi. Kakor oficijelni zastopniki svoje dežele je seveda večina njih našla tudi oficijelno korektnost oblike, in nihče je ni krepkeje uporabljal kakor bivši minister za unanje stvari Tittoni, ki je celo v ugroženih dneh aneksijske krize izrekel advokatski govor za trozvezo, ko je iz ust Fortisa govoril glas Italije tako enodušno, glasno in pretižno. Ali ta zadnji prijatelj trozveze je potem skupno z Izvoljskim aranžiral potovanje carja v Racconigi mimo Avstrije, odkrito brskiranje zaveznika, ter je nudil Rusiji zaželjene prilike za osvetlo. Utegne se morda sklicevati na to, da se je pred njim tvegalo še več in bolj jasno.

„Prizor“ — prosim, to govori socijalni demokrat — „ki se je pred štirimi leti odigral v Vidmu, ko so tržaški izletniki z žalnimi zastavami korakali pod okni kraljevega

stanovanja in je kralj Viktor Emanuel stopil na balkon, da pozdravi demonstrante, je bil v vsakem smislu še nedvoumnejši nego praznik ljubavi v Racconigi.“

Gospoda moja! Kar je posebno čudnega v tem članku, je trditve in dokaz od strani Karla Leuthnerja, da Italijani pri nas v Avstriji nimajo nikakega razloga, da bi se čutili zatiranimi, da se z Italijani v Avstriji bolje postopa nego z marsikom drugim, da, bolje, nego s katerimkoli narodom v Avstriji. (Odobrovanje.)

Ako bi mi to rekli, bi se seveda takoj kričalo: Da, seveda, slovanski šovinisti morajo govoriti tako, ali resnično ni. Nu, jaz bi menil, da je socijalni demokrat, in k temu še nemški, nasproti nam povsem nesumljiva priča. In ta socijalni demokrat pravi — nočem dolgo nadlegovati gospodov, le eno bi tu naglašal — on pravi namreč, da je samoobsebi umevno, ako odlomki narodov, ki se nahajajo v drugih državah, ako so zatirani, vzbujajo simpatije pri soplemenjkih v narodni državi in da se hoče nastopati njim v prilog. In pravi dalje (čita):

„Ona gesta dei per Italicos govore vendar ravno nasprotno. Italijane na Korziki in v Nizzi francosirajo z gorečnostjo, v kolikor ne delajo tega celo sami; a na Malti je angleška vlada popolnoma potisnila na stran pravice italijanskega jezika. V smislu italijanskega nacionalizma pa ne veljajo ne eni ne drugi za neodrešene brate; in sicer se ne dela nikake razlike, naj že, kakor Korzikanci, sami iščejo priključanja k drugemu narodu, ali pa naj — kakor Maltezi in Italijani v Tunisu — težko prenašajo oškodovanje svojega jezika. K večjemu, da tu pa tam kak rimski ali milanski list v jokavem tonu piše rahla očitavanja na adresu Angležev. Neodrešeni, zatirani, oropani svojih pravic, so po irredentističnem kodeksu sploh le Italijani v Avstriji. In vendar so ti — prosim, to je važno — od davnine ne le posedovali in svobodno izvrševali vse jezikovne pravice, marveč uživajo v jednem delu od njih obljudenega ozemlja — v Trstu, Gorici in Gradiški — nedvomljiv položaj prednosti. Avstrija sploh ne pozna dandanes — morda so izvezli le Malorusi — narodov, oškodovanih v svojih jezikovnih pravicah; ali Italijanom — kakor Poljakom — ni nikdar trebalo boriti se za jezikovno ravnopravnost. Da, če je bilo kedaj v Avstriji gospodovalnih narodov, kar velja le pogojno, je pa ustava v svoji prvotni obliki prepustila Italijanom — kakor Nemcem in Poljakom — gotove privilegije.“

Gospoda moja! Menim, da je to dovolj jasno. (Poslanec Daszynski: Leuthner je pa za italijansko vseučilišče v Trstu, to bi morali tudi priznati!). Iz povsem posebnih razlogov. Tudi mi nismo proti, ali ne na način, kakor si gospodje domišljajo. Gospoda tovariša Daszynskega, žal, ni bilo tu ob začetku mojih izjav in jaz mu ne morem opetovati tega, kar sem že enkrat povedal.

Navajam pa še neko drugo pričo, ki je morda ravno tako neumljiva, ali — rekel bi — za nas Jugoslovane v nekem pogledu še mnogo dragocenejša priča, ker dotičnik nima le — kakor se trdi o Leuthnerju — predsodkov proti nam, ampak je to oseba, ki je v zadnjih časih igrala proti nam Jugoslovanom jako važno in sicer sovražno vlogo — to je baron Chlumetzky. (Veselo.) Omenjam ga le zato, da se bo videlo, da celo tisti mož (Mejklici), ki se je nasproti nam tako sramotno vedel, ki nas je hotel malone uničiti, ki nas je hotel diskreditirati, ki nam je hotel pritisniti na čelo pečat irredentizma, da celo ta mož mora priznati, priznava in dokazuje, in sicer v popolnoma istem smislu, da, ki celo skoro iste argumente, kakor Leuthner, navaja za to, da obstoji irredentizem v Avstriji in da vlada — in to je za-me važno in menim tudi interesantno — jako greši, da ta irredentizem podpira in ne sledi drugačni politiki. Ne bom čital tega; podčrtal sem si sicer to, ali ker gospodje ne žele, opustim to. Le zaključek bi hotel navesti (čita):

„V tem usiljenem nam odporu bi mogli najti tudi v Grški zaveznika, spojenega z nami po sličnih interesih. Ne morda v tem smislu, da bi posodili svojo podporo hegemonizmu in tako postopali proti pravemu spoznanju, da moremo o večini ozemelj Balkana kakor tudi skoro v vsem jugu monarhije le z opiranjem na slavizem inavgurirati zares zdravo politiko, odpirajočo nam dobre perspektive. Velikemu problemu, ki se ima rešiti v daljni bodočnosti, ali se ujedinenje Jugoslovanov izvrši z nami ali proti nam, bi trebalo že sedaj delati poti, po razumni slovanski politiki na jugu monarhije, ki naj provzroči, da ne bodo Slovani, kakor doslej mnogi med njimi, iskali svojega gravitacijskega središča izven, marveč notri v habsburških deželah.“ (Klic: Ali on ni delal po tem!) Žal, on ni delal po tem.

Iz vsega je torej razvidno, da so Italijani po nazoru dveh, nasprotni si stališči zavzemajočih pisateljev, Italijani v Avstriji — izvzemši jedino le univerzo — popolnoma nasičeni, da Italijani v Avstriji absolutno nimajo nikakega razloga, da bi se čutili zatirani, da marveč — kakor pravi Leuthner — zavzemljejo položaj prednosti, in da — kakor pravim jaz — žal, ta svoj ugodni položaj tudi izrabljajo, in sicer na našo škodo.

Velike nove prodajalnice pohištva in tapetarij

:: Paolo Gastwirth ::

TRST, ul. Stadion št. 6 - Telefon 22-85 (hliša gledališča Fenice)

Dva oddelka: Fino pohištvo — Navadno pohištvo. Cena zmerna.

Bogata izbira izbira popolnih sob od 300 do 4000 kron. Jedilne sobe. Sprejemne in kadilne dvorane v najnovejšem slogu. — SPECIJALITETA: Zeleno in medeno pohištvo

Bogata izbira vsakovrstnih stolic. — Popolne opreme in posamezni deli.

Humbert Hanak

Trst, Via Benedetto Marcello št. 2 prit. vogal ulice Tigor

izdelovatelj biljardov

prej uslužbenec svetovnoznane tvrdke Seifert in sinovi na Dunaju.

Sprejema po najzmernejših cenah vsakovrstne poprave biljardov palic in igralnih miz ter vsako mizarstvo delo za kavarne in zasebnike.

Delo se izvrši točno in solidno.

ANTON SKERL

mehanič, zaprisodni zvezeneo

TRST, Carlo Goldenijev trg št. 11

Zastopnik tovarne koles in motokoles „Puch“

agencija in zaloga električnih svetilk, tudi in predela gramofone, zvočnikov, in fonograf. Zaloga priprav na točiti živo vodo delavnica za popravila in v. strojev, koles, motokoles itd.

Velika zaloga pripadkov po tovar cenah.

TELEFON št. 1734.

Vsakovrstne ranitve

se morajo strogo varovati pred vsako nesnago, ker ta poslednja lahko povzroči oči težko in neozdravljive rane. Že 40 let se smatra Praško domače mazilo za najspešnejše sredstvo, ki varuje raner pred nesnago, blaži unetje in bolečine hladi ter pospešuje zarastek in zaceljenje.

Postno posiljate vsaki dan

Cela škatalja 70 stot., pol škatalje 50 st. Po pošti proti predplačilu K 3-16 se pošljejo 4 škatalje in za K 7-10 škatalj poštnine prosto na vse kraje avstr. ogrske monarhije.

POZOR na ime izdelka izdelovalca, ceno in varstveno znamko. Pristno samo po 70 stot.

GLAVNA ZALOGA

B Fragner c. kr. dvorni

Ležarna „PRI ČRNEM ORLU“

Praga, Mala stran, vogal Nerudovih ulic 203

Zaloga v avstro-ogrskih lekarnah.

Pečatniki iz kavčuka

se izdelujejo najsolidnejše in najtančnejše samo v mehanični delavnici

Tržaškega grafičnega zavoda

(Stabilimento grafico Triestino).

Telefon 742. TRST, Piazza della Borsa 13. Telefon 742

Zaloga avtomatičnih numeratorjev itd. za pečatnike.

Posiljate na deželo.

Moške obleke za odrasle in otroke po najnižji ceni

dobi se samo v prodajalnici

GIUSEPPE GESCA

TRST, ulica San Giacomo št. 8 (Riborgo) nasproti pekarni in slaščičarni M. STOPPAR.

Najnovejša iznajdba! Brez vsake konkurence!

„Pathéphon“

edini perfektni govoreči aparat brez igle

Garantirani aparat za 5 let od K 45 — napre.

Dvoje plošč (25 centimetrov) „ 250 „

Dvoje plošč (28 centimetrov) „ 450 „

Velik izbor slovenskih, hrvatskih itd. plošč. — Katalogi gratis in franco

„PATHEFON“, Trst, Corso št. 26

STEINFELD

iz tovarne

Bratov Reininghaus

in iz meščanske tovarne

„Pilsner Urquell“

v Plznu

- v sodčehih kakor tudi v buteljkah. -

ZALOGA

Mattonijeve Glesshühler

vedno sveže kisle vode pri

ANTONIO DEJAK, junior

TRST, via degli Artisti 9 in 10.

TELEFON 505.

Zaloga jesiha, olja mila in sveč

Karl Silvestri

ul. arriera vecchia št. 9 in

ul. Barriera vecchia 41.

Blago prve vrste

po zmernih cenah.

Postrežba na loma CEN 17-15

Skladišče šivalnih strojev

G. Trani

TRST, ulica Barriera vecchia št. 19

Cene dogovorne. Plačilo na obroke.

Sprejme se popraviljanja šivalnih strojev

vsakega sistema. Prodaja igel, olja in aparatov.

Kupuje in prodaja že rabljene

šivalne stroje.

In, gospoda moja, čim stvar tako stoji, potem — ponavljam to — se ne sme nam zamerjati, ako porabljam to priliko, da pokazemo Italijanom, da končno smo tudi mi tu, da tu mi zahtevamo življenje, in da je njim v dolžnost, da nas zadovolje, ako hočejo, da potem mi njih zadovoljimo.

Oziri na Italijo.

Tovariš Schmid je slednjič navel še tretjo točko, in sicer je rekel, da treba to vprašanje iz ozirov na Italijo rešiti v smislu Italijanov. Potem da se naše razmerje do Italije ugodneje razvije. Nu, gospoda moja, saj vemo, da je to morda glavni vzrok, da vlada tako sili k rešitvi tega vprašanja. Ali da se to tako odkrito priznava, da se to očitno navaja kakor vzrok, to je nekaj posebnega, ker iz tega bi mogli mi Slovani izvajati jako čudne pouke, ki bi bili gospodom potem neprijetni. (Mejklici.) Gospoda moja! Jaz ne grozim — ne prihaja mi to na misel —, ker vem, da, ako se grozi, potem mora, v raneji ali kasnejši bodočnosti slediti tudi dejanje (Pohvala), in za to ne bi se hotel odločiti. Ali gospoda moja, če se govori, kakor se je reklo tu: Ker Italija zahteva, zato morajo Italijani dobiti univerzo, potem bi mogli tudi mi priti na posebno misel. Če se v Avstriji kaj doseže le tedaj, ako se inozemstvo poteza za to, potem bo vendar v našem interesu, da se tudi mi

Obrnemo do inozemstva!

Ta logika, menim, ni kriva; da-li pa je vladi prijetna, in da-li bi soglašala s tem, na tem bi jaz dvomil. Na vsaki način bi hotel vlado in gospode krščanske socialce opozoriti, da se s takimi stvarmi ni smeti igrati, kajti tudi mi znamo logično misliti in utegniti bi priti čas, da se bomo spominjali naukov, podanih nam tu v odprti zbornici. (Pohvala.)

Mi in nemštvo.

Sedaj želim posvetiti opazko govorniku nemških radikalcev, gospodu poslancu Wastianu. On se je izjavil sploh proti vsaki nemški univerzi in ob njegovem smislu za pravičnost se jaz niti ne čudim temu. Saj mi smo že navajeni tega od strani Nemcev. On je prav za prav prototip Nemcev. Odkrito je povedal to, kar si drugi Nemci mislijo. Ali razlog ki ga navaja za to, da smo mi za nemško vseučilišča, zaslužuje, da si ga ogledamo od bližje. On pravi: Nemške narodnosti ne zahtevajo nemških vseučilišč toliko iz ljubezni do lastnega naroda, marveč iz sovraštva proti Nemcem. (Mejklici.) Ako bi bilo to, gospoda moja, resnično, potem bi bili Nemci sami krivi na tem, da je prišlo tako daleč. Kajti Nemci so bili, ki so nam hoteli nemštvo usiliti, ali k ljubezni se ne daja nikdo siliti. Kolikor bolj bodo Nemci zahtevali, naj bo nemščina državni jezik, učni jezik, jedini uradni jezik, jezik občevarjanja in parlamenta, tembolj se bomo mi upirali temu in tembolj bomo zahtevali, da se tudi naša narečja priznajo enakopravnimi. Le tedaj, če Nemci priznajo naše pravo, če nas bodo smatrali enakopravnimi, bo možno priti do kaknega sporazumljenja. Sila proti sili! (Pohvala.)

Rekel bi še nekaj drugega. Kar je tovariš Wastian rekel o nas, ni resnično. Mi se pač upiramo sili, da naj se učimo nemščine, ali mi nemščine ne sovražimo. Nasprotno; mi smo se naučili nemščine in smo z veseljem in ljubeznijo gojili nemško literaturo. Res pa je, da Nemci niso iz ljubezni do svojega naroda nasprotni nemškim vseučiliščem marveč iz sovraštva do družih narodov. (Živahna pohvala in ploskanje.)

Predsednik: Ali niste še zaključili? (Mejklici.) Prosim . . . (Ponovni mejklici in hrup.) Ne ropotajte toliko. Gospod govornik je napravil pavzo in jaz sem menil, da je zaključil, kar sem si mogel tem laglje domnevati, ker govor traja že dolgo. Prosim, nadaljujte!

Poslanec dr. Rybář (nadaljeva): Ravno sem hotel zaključiti. Ni bilo potrebno, da ste me opozarjali na to. Prosim oproščenja, ker sem toliko govoril, ali to so problemi, ki niso važni le za nas, ampak tudi za druge stranke, posebno krščanski socialci na drugi strani nekoliko k srcu vzeli. (Mejklici.)

Nu, sedaj pa, gospoda moja, hočem zares hititi h koncu in le spregovoriti še nekoliko besed

na adresu Italijanov.

Italijani naj bi prišli do uverjenja, da vlada v vsej upravi računa na spor med nami Jugoslavlani in Italijani. Avstrijska vlada postopa kakor znano, po načelu: divide et impera. Znano je, da ne skuša odpraviti tega spora, ampak, nasprotno, ga še podžiga in kultivira. Zakaj? Ker avstrijska vlada, žal, ni avstrijska, ampak nemška vlada! Avstrijske vlade nočejo umeti, da avstrijsko in nemško nista sinonima (eno in isto), vedno in povsod se smatrajo kakor prvoroditelji nemštva. Razni znaki govore za to, da vlada posveča sedaj jugu posebno pažnjo in hoče tam germanizatorično postopati, da hoče upravo, ki doslej ni bila čisto nemška, napraviti kolikor možno nemško s tem, da na vsa važna mesta pošilja Nemce.

(Poslanec Malik: N. pr. v Dalmaciji!) Dalmacije ste se vi, gospod kolega Malik, že odrekli. (Živahna veselost.)

Na adresu vlade in Nemcev!

Naglašal sem že, da mi nismo nikaki sovražniki ne nemštva, ne Nemcev kakor naroda; mi smo le sovražniki germanizacije in germanizatoričnih stremeljenj. (Poslanec Spincić: Ki jih vlada povspesuje.) Žal! Mi hočemo — odkrito bodi povedano — živeti v Avstriji in ostati Avstriji; ali nočemo da bi se v Avstriji Nemce napravilo iz nas. To naj si zapomnijo vlada in Nemci. Ob nespretnosti, ki jo kaže avstrijska vlada ob vsaki priliki, bi se utegnila — jaz vsaj sem toliko optimist — zgoditi neverjetnost, da v obrambo svoje in italijanske narodnosti vendar pridemo do kaknega kompromisa z italijanskimi liberalci. To ne bi bilo ravno tako nemožno; to se je celo pokazalo v zadnjih letih v nekem analognem slučaju. Sešla sta se ogenj in voda, Madjari in Hrvatje so se našli v reški resoluciji, ker avstrijska vlada, ker Dunaj ni znal Hrvatov pridobiti za-se. Kaj tacega bi se moglo — to ni izključeno zgoditi tudi na našem jugu.

Seveda, avstrijska vlada računa tudi pri nas Slovencih na naš avstrijski patrijotizem, kakor je računala pri Hrvatih na staroizkušeni avstrijski patrijotizem. Ali naj se ne varajo nikar. Izpogovoriti hočem tu odkrito besedo v tem pogledu. Tudi patrijotizem treba, ako naj obstaja in naj bo odkrito-srčen, gojiti in hraniti. Ljubezen potrebuje vračane ljubezni! (Odobrovanje.) Ako se nas vedno le odbija, zameče, potem naj se ne čudijo, če ni v nas nobene ljubezni več. Zavrnjena ljubezen poraja sovraštvo. Kaj pa dela avstrijska vlada, da bi pridobila našo ljubezen? Že poprej sem navel zgodovinsko reminiscenco, namreč okupacijo naše dežele po Francozih. Česar ni zmogla avstrijska vlada skozi 500 let, so izvršili Francozi v par urah; česar ni umela avstrijska vlada, najti pota do srca naroda s pomočjo jezika naroda, to so Francozje, takoj umeli. Ali avstrijska vlada se ni ničesar naučila iz tega.

Omenjam še nekaj, kar je iz te dobe francoskega gospodstva posebno karakteristično. Komaj da je bila proglašena aneksija k Franciji, nastopil je slovenski pesnik, državni uradnik in svečenik, in naslovil je navdušeno odo na Napoleona, na cesarja Francozov, v kateri ga je slavil kakor osvoboditelja slovenskega naroda. Če pomislimo, da je bilo to pred 100 leti, ko še niso nastopali nikaki narodni agitatorji in šovenisti, ampak je pesnik na podlagi tega, kar je resnično videl, prišel do navdušenega slavospeva francoskemu cesarju, potem moramo reči: stvar daja vendar-le misliti. O tem naj razmišlja avstrijska vlada! Avstrijska vlada naj skrbi za to, da se privadimo ljubezni do Avstrije in da jo bomo mogli tudi resnično ljubiti. Vlada hoče, kakor se govori, iti za tem, da bo v učnih knjigah vcepila mladini po žličicah avstrijska junaštva, da bo s tem vzbujala avstrijski patrijotizem v mladostnih srcih. Ali vlada naj se ne vara! S takimi povestmi o junaštvih se ne vzbujajo nikakega patrijotizma, ampak kvečemu veselje do pretepanja. Kajti pravi patrijotizem, tisti patrijotizem, ki koreni v srcih, se vzbuja le s tem, da se vsakemu plemenu v tej državi napravi življenje ne le znošljivim, ampak tudi prijetnim. Avstrijska vlada naj skrbi za to, da dobimo ekstenzivne pogoje in naj skrbi za to, da se bomo čutili enakopravne Avstrijce v tej državi. Potem bo imela monarhija na jugu obrambeni jez, ki jo bo bolje čuval, nego vse gnile, neodkritosrčne zveze, bolje, nego vse trdnjave, bojne ladje in kanoni. Kajti, če bomo mi Jugoslavlani kedaj mogli reči s Schillerjem: Avstrijec ima svojo domovino, jo ljubi in ima tudi vzroka, da jo ljubi, potem, gospoda moja, se bomo tudi z navdušenjem zavzemali za monarhijo. Če pa Avstrija ne bi prišla do tega spoznanja, ako se bo tudi nadalje germanizatorično nastopala proti nam ter nas odbijala, potem pa se ne bomo držali te pesnikove besede, ampak se bomo tolažili z drugo, ki se glasi: „Ptuji osvojevalci prihajajo in odhajajo, mi se pokorimo, ali ostajamo na mestu.“ (Živahna pohvala in ploskanje; govorniku so čestitali.)

Pristno brnsko sukno

Pomladna in poletna sezona 1910

Kos dolg 3-10 m	1 kos 7 kron
za popolno moško	1 kos 10 kron
obleko (jopič,	1 kos 12 kron
hlače in :: telov-	1 kos 15 kron
nik :: stane	1 kos 18 kron
	1 kos 20 kron

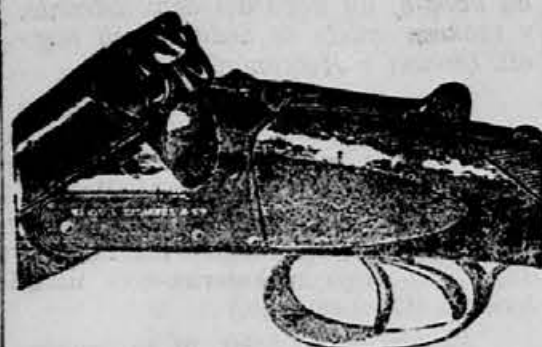
Kos za salo-ko obleko 20. Blago za izvršne, loden in planinske, svileni kamgarni itd. razpošilja po tovarni. cenz. soli na n. rečna

TRGOVINA S SUKNOM

Siegel - Imhof v Brnu.

Uzorec gratis in pošt. prosto.

Privatni kupci ima s tem, da naroči blago nara. nost iz tovarna mesta, velike ugodnosti. Radi velike razprodaje vedno sv. že blago. — Stalne, ugodne cene. — Tudi majune naročbe se izvršijo takoj in solidno.

Lastna delavnica.

Angelini & Bernardon

TRST, ulica San Nicolò 13

Uvoz in izvoz

orožja in streliva

Na željo se pošljejo ceniki zastonj in poštne prosto.

Novo skladišče

Veliko skladišče klobukov

dežnikov bele in pisane srage, izlask. platna žepnih robcev, moških nogovic itd. itd.

K. CVENKEL Trst, Corso 32

Cene zmerne. - Postrežba točna in vestna. Narodna trgovina. Narodna trgovina

TRST, ul. Cavana 2
PEKARNA IN SLAŠČICARNA
FRAN LAMPE
Prodaja svežega kruha 4-krat na dan. - Postrežba točna in na dom

Dobra poceni zdrava

mora biti resnična kava za družino. To je pa Kathreiner Kneippova sladna kava, toda le tedaj, kadar je gospodinja previdna in pri nakupu izrecno poudarja ime Kathreiner in vzame le izvirne zavitke s tem imenom in s sliko župnika Kneippa kot varstveno znamko.

V mirodilnici Mario Ferlin

sv. Mar. Magd. Zgornja št. P. 3
vogal ulice dell' Istria, blizu šol
dobi se VELIKA IZBERA KRAMENJ, BARV, ŠP
ŽEBLJEV, PETROLEJA,
Zadnji prah za pranje svinj, krav, konj, itd. 100
Dr. TROSKOVIČ-ja v Ljubljani. Prodaja na drobno in posred.

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov

Izdiranje zobov brez

vsake bolečine

Dr. J. Čermák V. Tuscher

zobozdravnik :: koncesij. zobni tehnik

TRST

ulica della Caserma št. 13, II. n.

Svoji k svojim! Nov prihod. Svoji k svojim!

Velik izbor blaga za ženske obleke raznih vrst.

Panama enotnih barv in pisan, Zefir za bluze, pisan za srajce, Popolen izbor perkala z bordurami in brez, batist, foular fantazija itd. Moške barvane srajce razne, ovratnice, ovratniki, manšete itd. Drobnarje, traki in blago za narodne zastave. — Vse to se vdobi v prodajalnici manufakturnega blaga

Brosch & Laurenčič

ulica Nuova št. 40 (vogal ulice S. Giovanni).

SLOVANI! podpirajte samo svoje narodno podjetje SLOVANI!

SLOVANSKO

KNJIGARNO in PAPIRNICO

JOSIP GORENJA, Trst, ul. Valdigrivo 40.

Zobni ambulatorij

Dr. Aleks. Martinelli

ordinira od

9.—1. 3.—7.

Trst, ul. Barriera vecchia 33

— II. nad. —

Prodajalica Vincenc-a Pibrouz

Trst, ulica Poste nuove št. 3, Trst

VELIKA IZBERA HIŠNIH IN KUH NJSKIH POTREBŠČIN.

Specialiteta: posode iz aluminija. - Velika izbora predmetov, pripravnih za darove. >>>

Edenice, kopanje itd. po jako zmernih cenah.

Slovenci! Slovani! Poslužujte se vsi edine slovenske

urarne in zlatarne

v Trstu, Via del Rivo št. 26

Vsako popravo jamči se za 2 leti, istotake tudi vsako naročilo.

Naročnine se sprejemajo tudi pisnim putem.

Prihaja tudi na dom Svoji k svojim!

Udani Alojzij Povh.

Marsnerjevi šumeči: limonadni bomboni

(KUS PO ORENIH. JA-ODAH IN CTRONAH.)

Avstrijka sproji ta i vrste se svelovnozan

Prisli samo p d le varstveno znamko.

Prisli samo pod to varstveno znamko.

Dobilo se povsod. Kje se nabij lezki a ta znamko.

Tudi vsak bombon nosi to znamko. Vsak bombon se razloži na 60 miligramov. In šir, parafinirani, Kijon, na čisto a svetlo orlajeva Bomboni 3. 1. Kijon, Pampulit, Lu en Ges, Vse vsak miligram, kuje se do koane napolne kalinovci nopolna Prva cesta avstijka eturha erjent, sladkarskih n cokoladni, tovarni, KRA-LJEVI VINOGRADE pri A. MARSNER

Glavna zal. na Dunju: JOSIP KATZ, VI. Theresienasse 4.

Kadar kupujete pri trdkah
katere oglašajo v „Edinosti“,
sklicujte se vedno na oglas
v našem listu, ker fako bodo
znale dotične trdke, da pri-
našajo oglas, ki jih uvrščajo v
Edinosti, dobiček, in radi tega
bodo uvrščale svoje oglašje tudi
v bodoče v našem listu. Za to
budete boljše postreženi, zraven
tega pa pomagajte s tem ma-
:: terjalno listu „Edinost“ ::

RESTAVRACIJA

PASSEGIO SANT' ANDREA štev. 36.
Toči izvrstne pivo, vino i. vrste. Dobra kuhinja. Velika
dvorana in poseben soba za društva. **F. Erjavec** bivi lastnik go-
stila Alla Stella

„AGLI ANTICHI CAMPI ELISI“ :: Trst**Albert Faber**

zaloga gospodnih proizvodov in kuriva,
tovarna za brezplinske briketi in
drvenega oglja, se priporoča v zalaganje

hrastovih in bukovih drv prirejenih za peč
angleškega in inozemskega svetlega premoga —
brezplinskih briketov iz drvenega oglja „BOULE“ v
veliki jajčasti obliki za vsako kurjavo. Zareči komadi
v (mali jajčasti obliki) za odprto ognjišče in likanje.

Naročbe, ki se izvrše točno, je nasloviti na
tovarniško pisarno:

Trst — Via della Tesa št. 22

ali na naročilno pisarno v Trstu pri tvrdki

GIOV. ANGELI, ul. Vinc. Bellini št. 1.
(nasproti cerkvi novega Sv. Antona.)

Prodajaln. ur in dragocenosti
G. BUCHER
(ex drug Dragotina Vekjeta)

Trst (nasproti prejšnje prodaj. D. Vekjet) **Corso štev. 36**

Bogati izbor zlatanine, srebrnine, dragoce-
nosti in žepnih ur. Kupuje in menja staro
zlatu in tudi srebro z novimi predmeti. —
Sprejema naročbe in popravlja vsakovrstne
srebrnine, zlatanine, kakor tudi žepne ure.
DELO SOLIDNO. CENE ZMERNE.

Prilika! XXX Prilika!
v prodajalnici izgotovljen. oblek in krojačnici
M. FARCHI, TRST

ulica Giacinto Gallina 8 (ex ul. Legna
površnikov, paletot in hlače - Najfineje
blago. Cene čudovito nizke.
Pozor na naslov.

M. FARCHI, TRST

ulica Giacinto Gallina 8 (ex ul. Legna
površnikov, paletot in hlače - Najfineje
blago. Cene čudovito nizke.
Pozor na naslov.

ANTON MIHELIČ

trgovec z jestvinami
Rojan št. 8 (pred cerkvijo)
Priporoča svojo bogato z najblijim bla-
gom vsake vrste **PREKRABLJENO TRGO-**
VINO. Na razpolago ima najodličnejše vrste
Kavo, testenine, olje, min-ralne
vode, vino in pivo v buteljah itd.
Cene zmerne. Postrežba točna.

Al Mondo

Preseljena iz Barriere št. 33
v ul. dell' Istria št. 8 (Sv. Jakob)
Velika izbora modrih, belih in otroških o-
blek. Zaloga blaga za obleke po meri. Sraje
spodnje hlače, nogavice, pletenine, ovrtniki
zapestniki, ovrtniki itd. v bogati izbiri.
Zaloga najboljših modrih, rume-
nih in belih jop za mehanike itd.
Specijaliteta: hlače za delavce.
Vse po najzmernejših cenah.

Oglaš., poslana, osmrtnica, zahvale, male
oglaš. in v obse kakoršnokoli vrste oglašev
sprejme „Inseratni oddelak“ v ulici Giorgio
Galati št. 18 (Narodni dom) polunadstropje.
Urad je odprt od 9. zjutraj do 12. in
od 3. do 8. popoldne. Po noči se v sprejeme
„Tiskarni Edinost“.

DANIELE PILLIN

TEST - ulica Acquedotto 94
TELEFON 241
Velika zaloga gaš in
živega
Tovarna cementnih plošč in
zaloga oglja za peč.

Hermangild Trocca

Barriera vecchia št. 8
ima veliko zalogo
mrtvaških predmetov
VENCI
od porcelana in biserov vezanih z me-
dno žico, od umetnih cvetov s tra-
kovi in napisih.
Slike na porcelanastih ploščah za spomenike
Najnižje konkurenčne cene.

Bogomil Pino

buči urar v Sezani
ima svojo
novo prodaj-
jalnico :: ur
v TRSTU, ulica
Vincen. Bellini 13
nasproti cerkve
sv. Antona novega.
Vsakov. verižic
po tov cenah.

NOVA URARNA

Rajmund Bizjak
prej delavce pri tvrdki G. Pagnacco, Barriera št. 12
Campo S. Giacomo št. 4
nasproti urodu v cerkev, blizu „Društvene krčme“.
Velika izbora modrih in ženskih žepnih ur,
srebrnih, kovinastih itd., kakor tudi v rižic,
priveskov po zmernih cenah. Budilke po K
2 60. Posebnost: Kronometrična in stenska
ure. — Poprave se izvršujejo točno, natančno
in po najzmernejših cenah.

Velika zaloga praznih buteljk

Trst, Via delle Ombrelle 5. Telefon 71, Romano 11.

GUIDO & UGO COEN

100.000 buteljk od šampanjca za refošk. Prodajajo in kupujejo se buteljke vsake
vrste za refošk, šampanjec, bordeaux, rensko vino, konjak itd. — Velika zaloga bu-
teljk od pol litra in od eden in pol litra. Damjane iz stekla opletene.
Prevzamejo se dopošiljave na deželo. Kupuje razbito steklo vseh vrst

Schnabl & Co Succ. - Trst

(Inženir G. Franc & J. Krausz)

Urad: ulica Nicolò Machiavelli št. 32.

Skladišča: ulica Gioachino Rossini.

Naslov za buzojave:

„Universum“ - Trst.

Telefona:

urad: št. 14-09. — Skladišče: št. 61.

Prodajajo po zmernih cenah:

Sesalke za vino in vodo na transmisijo in na roko. Cavi vsake vrste za napeljavu
vode, pilna in paro. Pipe, garnicije in tehnični predmeti vsake vrste. Motorji, stroji
in kotli na paro. — Priporočajo svoj tehnični urad

za izdelovanje in oskrbljenje vsakovrstnih strojev za obrat

Geniki zastoj.

Prva slovenska zaloga in tovarna pohištva**Andrej Jug, Trst**

CENE BREZ KONKURENCE. ulica sv. Lucije št. 18 (za dež. sodiščem) SVOTI X SVOTI!

Caro & Jellinek

Družba z omejenim poročtvom
Internacijsko prevazanje in selitve
na vse kraje
s posebnimi zaprtimi vozovi.

Caro & Jellinek

Telef. 16-27. Trst - Ulica Carraadori 15 - Trst.

FILIP IVANISEVIČ

zaloga dalmatinskega vina

lastni pridelek v Jesenicah pri Omišju
v ulici Valdirive št. 17 (Telefon 1408)
v kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje
priporoča slav. občinstvu svoje gostilne „All'Adria“
ulica Nuova št. 11 in „Al fratelli dalmati“, ulica
Indroche št. 8, v katerih toči svoja vina i. vrata

Glavni zastopnik za Trst, Istro in Gorisko:

Virgilio Gallico

TRST via Giulia št. 17. — Telefon 1979.

Točne ure prodaja**Emilio Müller**

najuglednejša in najstarejša pro-
dajalnica ur v TRSTU
via Pontarossa, ogal Nuova 28

VELIKA IZBERA
verižic, zlatih in sre-
brnih ur, kakor tudi
stenskih ur vsake vrste

Ustanovljena leta prodajalnice 1859.

POHIŠTVO

SOLIDNO: in: ELEGANTNO

PO ZMERNIH CENAH

RAFAELE ITALIA

TRST - V/A MALCANTON - TRST

Slovenec, kupujte obleke v trgovini

V. Dobauschek Trst,

ulica Giosuè Carducci II

Zaloga izgotovljenih oblek in porila za moške. — Kupujem v veliki
množini od prvih tovarn, prodajam mnogo in imam male stroške ter mi je tako možno
prodajati po neverjetno nizkih cenah.

Za novo sezono, velikanski prejemi blaga. 5000 oblek za moške in
dečke od K 14 — do K 60. Izven tega bogata izbira kostumov, površnikov,
jopičev, telovnikov, hlač, srajc, jopice, spodnjih hlač, nogavic, ovrtni kov, manšetov,
bravat naramnice, robcev za nos, čepice, držalnikov, halj, montur, (ter) itd. in vseh
drugih predmetov za moške. Specijaliteta lastnega izdelka za delavce:
srajce s kormonskega oxforta, ter močne hlače in spodnje hlače.

Zgotovljajo se obleke za moške po meri.

Zelo nizke cene. Lastna krojačnica. Govori se slovenski.

Priporočam se najtopleje za Vašo blagototno podporo. Z najodličnejšim spoštovanjem

V. DOBAUSCHEK.

POSTELJNA MOKROTA

Popolno ozdravljenje zajamčeno. Brezplačna
navedila. Naznaniti je starost in spol. Mnogo
zahvalnih psem na razpolago. — Zdravniško
priporočeno.

INSTITUT „SANITAS“ VELBURG P. 345.
SAVARSKO.

V prodajalnici manufakturne blaga
v ul. Giulia št. 5

tik slaščičarne Nagý

se dobi raznovrstno blago kakor na primer
batista, pletenine, nogavice, izdelano perilo
in na meter. — Velik izbor drobniš orod-
metov. — **CENE BREZ KONKURENCE.**

O. Rossit

TRST, Ulica Nuova št. 5.

ZALOGA

MANUFAKTURNEGA BLAGA S PRODAJO NA

DROBNO IN DEBELO

kakor tudi platna, perila, robcev, pletenin

Cene da se ni bati konkurence.

Pošiljave na deželo.

Uzorci zastoj in poštne prosti.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu svojo

dobroznano gostilno

„AI DUE RASPI“

ulica dell' istituto št. 2

kjer toči najbolje riparavo in čisto istrsko vino.
Istrska domača kuhinja. Postrežba točna. — Cene
zmerne. Za obilen obisk
se priporoča udani

Fran Kodrič.

HOTEL BALKAN

70 sob, elektr. razsvetljava, lift, kopelji
CENE ZMERNE. J. KÜGL.

HOTEL BALKAN

Odhajanje in prihajanje vlakov
od 1. oktobra naprej.

(Časi za prihod, oziroma odhod se nanašajo po srednjeevropskem času).

C. k. državna železnica.
Odhod iz Trsta (Campo Marzio)

- 5.10 0 Hrpelje—(Rovinj)—Pala.
5.50 0 do Gorice (in Ajdovščine).
6.10 0 do Poreča in medpostaje.
7.34 0 Divača—Dunaj.
7.48 0 Gorica—(Ajdovščina)—Jesenice—Beljak—Celovec—Lince—Praga—Draždane—Berolin.
8.48 0 Gorica—Jesenice—Beljak—Celovec—Dunaj.
9.52 0 Hrpelje—Pala.
9.58 0 Le do Buj (in medpostaje).
1.00 0 Gorica—(Ajdovščina)—Jesenice—Celovec.
3.37 0 do Poreča (in medpostaje).
3.37 0 Gorica—Jesenice—Beljak—Celovec.
4.58 0 Hrpelje (Divača—Dunaj) (Rovinj) Pala.
5.00 0 Gorica—Trbiž—Beljak—Celovec—Dunaj.
7.10 0 Le do Buj (in medpostaje).
7.30 0 do Gorice (Ajdovščina).
8.10 0 Hrpelje—(Divača—Dunaj)—Pala.
8.48 0 Gorica—Jesenice—Beljak—Celovec—Lince—Praga—Dunaj—Monakovo—Draždane—Berolin.
10.35 0 Gorica—Jesenice—Beljak—Inomest—Monakovo.

Ob nedeljah in praznikih:

- 2.15 0 Beršt—Hrpelje—Divača.
3.35 0 Gorica (in medpostaje).

Prihod v Trst.

- 5.45 0 Iz Dunaja, Solnograda, Celovca, Monakova, Inomesta, Bolcana, Beljaka, Ljubljane, Jesenice, Gorica.
7.15 0 Iz Dunaja (čez Divačo—Hrpelje).
7.30 0 Iz Gorice (Ajdovščine).
8.10 0 Iz Buj (in medpostaje).
8.44 0 Iz Berolina, Draždan, Praga, Lince, Dunaja, Celovca, Beljaka, Jesenice, Gorice, (in Ajdovščine).
9.42 0 Iz Pala (iz Rovinja).
10.10 0 Iz Jesenic, Gorice in medpostaj.
11.07 0 Iz Dunaja (Ljubljane) Gorice in medpostaj.
12.40 0 Iz Poreča in medpostaj.
3.10 0 Iz Celovca, Trbiža, Ljubljane, Gorice, (Ajdovščine) Berolina, Draždan, Praga, Dunaja.
3.32 0 Iz Pala, Hrpelje in medpostaj.
5.10 0 Iz Buj in medpostaj.
5.50 0 Iz Dunaja, Celovca, Gorice.
7.00 0 Iz Pala (iz Rovinja) Divača, Hrpelje.
7.56 0 Iz Berolina, Draždan, Praga, Lince, Dunaja, Celovca, Inomesta, Beljaka, Jesenice, Gorice (Ajdovščine).
9.45 0 Iz Poreča in medpostaj.
10.25 0 Iz Pala (Rovinj) Dunaja (čez Divačo).
11.10 0 Iz Dunaja, Celovca, Beljaka, Gorice.
Ob nedeljah in praznikih.
9.15 0 Iz Gorice in medpostaj.
9.27 0 Iz Divače in medpostaj.

OPAZKE: Podčrtane številke značijo popoldne (osebni vlak) B (brzovlak) M (mešani vlak)

Južna železnica.

Odhod iz Trsta (Piazza della Stazione)

- 5.48 0 preko Červinjana v Benetke, Rim, Milan Videm, Pontebio, Čedad in B do Kormina (Cormons) preko Nabretine.
6.20 0 do Gorice preko Nabretine.
7.55 0 v Ljubljano, Dunaj, Reko, Zagreb, Budimpešto.
8.23 0 preko Nabretine v Kormin, Videm, Milan Rim.
9.00 0 preko Kormina v Videm in dalje in 0 preko Trčica v Červinjano.
9.55 0 v Ljubljano, Dunaj, Zagreb, Budimpešto.
12.10 0 preko Červinjana v Benetke—Milan (se zvezo na Videm in Čedad).
1.24 0 v Ljubljano, Celje, (Zagreb).
4.07 0 v Kormin (se zvezo v Ajdovščino) Videm, Milan itd.
6.00 0 v Ljubljano, Dunaj, Reko.
6.35 0 v Ljubljano, Dunaj, Ostendo, Reko.
6.50 0 preko Červinjana v Benetke, Milan, Rim preko Kormina v Videm.
8.00 0 v Kormin in Italijo.
8.30 0 v Ljubljano, Dunaj, Zagreb, Budimpešto.
9.35 0 v Kormin (se zvezo v Červinjano).
11.30 0 v Ljubljano, Dunaj, Zagreb, Budimpešto.
OB NEDELJAH IN PRAZNIKI:
2.45 0 do Kormina in mejpostaj.
3.55 0 do Nabretine in mejpostaj.
Prihod v Trst.
6.15 0 z Dunaja, Budimpešto.
6.30 0 z Dunaja, Ljubljane, Ostendo in Londona.
7.42 0 iz Kormina in Červinjana preko Bivia.
7.42 0 iz Italije preko Kormina in Nabretine.
9.25 0 z Dunaja, Ljubljane, Zagreba, Budimpešto in Reko.
10.25 0 z Dunaja, Ljubljane in Reko.
10.40 0 iz Kormina preko Bivia in B iz Italije preko Červinjana.
11.20 0 iz Italije preko Kormina in Nabretine.
2.05 0 iz Celja in B iz Ljubljane, Zagreba, Reko.
2.30 0 iz Italije preko Červinjana in Bivia.
4.30 0 iz Vidma, preko Kormina in Bivia.
5.35 0 z Dunaja, Budimpešto, Reko, Zagreba.
7.07 0 iz Italije preko Červinjana in Nabretine.
7.42 0 iz Italije preko Kormina in Nabretine.
8.35 0 iz Italije preko Kormina in Nabretine.
9.25 0 z Dunaja in Budimpešto.
11.00 0 iz Vidma preko Kormina in Bivia in B iz Italije preko Červinjana.
10.35 0 iz Nabretine in mejpostaj.
11.50 0 iz Kormina in mejpostaj.

OPAZKE: Mešane številke značijo popoln o — osebni vlak; B — brzovlak

Loterija na korist društva „Varstvo dojenčkov“.
Žrebanje nepreklicno dne 12. maja 1910.
Glavni dobitnik 60.000 vrednosti
7173 dobitkov.
SREČKA STANE I KRONO.
Prvi trije glavni dobitki v vrednosti K 60.000, K 5000, K 2000 se izplačujejo na zahtevo po odbitku davka v denarju. Vsi drugi dobitki obstoječi iz efektov se ne izplačujejo v denarju. Srečke se dobijo v tobačnih trafikah, kolekturah za loterijo, menjalnicah, kakor tudi pri
LOTERIJSKI UPRAVI, DUNAJ, JAKOBERGASSE št. 5

Odvetnik

Dr. Igo Janc

naznanja,

da je odprl v Postojni

svojo pisarno.

Zanimiva novica za vse!

V prodajalnici železnin in kuhinjskih ter hišnih potrebčin

dobiva se raznovrstno blago in po najnižji ceni.

Prve praktične žepne svetiljke „IMPERATOR“ po Kron 2-50 komad.

UMBERTO CESCA, Caserma 11.

Zaloga tu- in inozem. vin, špirta, likerjev in razprodaja na debelo in drobno

Jakob Perhanec, TrstVia delle Acque 6, nasproti Caffè Centrale
Velik izbor francoskega šampanjca, penečih desertnih italijanskih in avstro-ogrskih vin. Bordeaux Burgunder, renskih vin, Mosella in Ohianti. Rum konjak, razna žganja ter posebni pristni tropinovec ali voce in brinjevec. Izdelki I. vrste, došli iz do tlečnih krajev. Vsaka naročila se takoj izvrši. Razprodaja se po povzetju. — Ceniki na zahtevo iz franke. — Razprodaja od pol litra naprej.**Umetni : fotografski atelje**pri sv. Jakobu - TRST. pri sv. Jakobu - TRST.
ulica Rivo št. 42 (pritližje)Izvršuje vsako fotografsko delo, kakor tudi razglede, posnetke, notranjost lokalov, porcelanske plošče za vsakovrstne spomeneke itd. itd. itd.
Posebnost: Povečanje vsakotere fotografije.
Radi udobnosti P. N. naročnikov sprejema naročila in jih izvršuje na domu, eventualno tudi zunaj mesta.Oglase, poslana, osmrtnice, zahvale, male oglase in v obse kakoršnekoli vrste oglašev sprejme „Inzeratni oddelček“ v listu **Edinost** št. 18 (Narodni dom) polnopravno. Urad je odprt od 9. zjutraj do 12. in od 2. do 8. popoldne. Po noči se vnapreje „Tiskarna Edinost“.**ODVETNIŠKA PISARNA****Dr. Frana Brnčiča in Dr. Mateja Pretnerja**

v TRSTU ulica nuova 13/II

sprejme izurjenega stenografija, večšega slovensko-nemške stenografije. Strojepisci imajo prednost.

Svoji k svojim!

Odlikovana krojačnica Gene zmerne!

August Štular Trst, Via delle Poste št. 12, I. nad.
(ZRAVEN GLAVNE POŠTE)**: Izvršuje vsakovrstne obleke : najnovejše mode (od 50 Kron naprej) in vsakovrstne uniforme.**

Naročbe se izvršijo točno. Delo solidno

Brezplačni svetovalec

za bolnike je naša veleinterešantna GRATIS-KNJIGA, katero nudimo popolnoma zastonj in brez vsake obveze vedaželjnimu občinstvu. Zlasti bolniki se bodo zelo zanimali za to knjigo in bodo črpali iz nje dragocene nasvete. Marsikateri bolnik se ne ve, da imamo v galvanični trajni elektriciteti sredstvo, ki uspešno deluje proti splošni živčni slabosti, reumatizmu, glavobolu, nespečnosti, krču, nevralgiji in nervoznemu motenju prebavljanja. Svojo metodo smo popisali v zelo zanimivih brošuri in jo pošljemo vsakemu, ki se obrne na nas v zaprti kuverti, brez vsake obveze gratis in franko. Se nikdar se ni nudila v Avstriji občinstvu taka dragocena knjiga brezplačno.

Elektro-terapevtska ordinacija

Dunaj I., Schwangasse št. 1, telefon odd. 83.

Coupon za brezplačno knjigo.

Sl. 27/3 1910.

Elektro-terapevtska ordinacijaDunaj I., Schwangasse št. 1, mezzanino odd. 83.
Prosim, pošljite mi knjigo: „Eine Abhandlung über moderne Elektro-Therapie“ v saprtem kuvertu brezplačno in poštomno preste.

Ime _____

Naslov _____

Širite „Edinost“!

Slavnemu občinstvu

naznanjam, da sem se preselil s svojo zganjarno iz

STADIONv ulico **Acquedotto št. 3.**

Ob enem se toplo priporočam za nadaljni obisk in voščim tem potom vesele

: Velikonočne praznike :**Zvonimir Zitko.****Veliki Kinematograf „Colosseo“**

Ul. Rossetti 4, vogal Giotto.

Soboto 27. in nedeljo 29. marca

1. Polaganje temeljnega kamena za cerkev v Gersthofu, po resnici
2. Izdelovatelj goali po Ötome „Kom uzoren, imponujoča drama.
3. Komédi prizor.

I. prostori št. 30; Otrci in vojski 20
II. prostori št. 20; Otrci in vojski 10.**PRODAJALNICA SLANINE****IVAN SUBAN, TRST**
ulica della Caserma št. 13.

TOČI SE IZVRSTNO DREHERJEVO VIVO vodno svečo.

Prodajam tudi izvrstne praške in graško gajane, kranjsko in štajersko perutnino, dunajsko in kranjske klobase ter raznovrsten sir in salamo.

Izvrsten zajutrek.**Pohištvo**

svetlo in temno, posamezni kosi, cele spalne in jedilne sobe, ogledala, slike in t. d.

vse po nizki ceni.

Izgotovlj. moške obleke

.... in šivalni stroji

na obroke in ceno. — Proda

IVANKA DOREGHINI, Trst

(Zaloga pohištva) ul. Madonna 8

Jakob VatovecTrst, ulica Torre bianca 23
Telefon št. 11-56

naznanja, da je odprl ZALOGO

črnega in belega vlna.

Gostilna „Alla Colomba“— TRST —
ul. Giulia 71

se priporoča slavnemu občinstvu za obilo

objek. Ista toči kraški teran, balo vipavsko in istrsko črno vino prve vrste.

Kuhinja po domače

Posrežba točna. — Zmerna cena.

S spoštovanjem **FRAN KOVAČIČ.****„Ugodna prilika“**

Tovarna, zaleta po katastrofi ni le izročila v razprodajo ohranjeno blago, mnogo tisoč kosov krasnih, teških

flanelastih : pol rival

po krasnih, na-novejših urejih in modnih barah, obrobjenih s svilo. Te pokrivala imajo le nezmaten in krasen videz madeže od vode. Prikaže se za vsako haljo hitro in pokrivanje postelj in ljudi. So debele, tople in mehke, 190 cm dolge in 135 cm široke. Pošljite zbirko 4 kosov flanelastih debelih pokrival za DESET KRON. 3 kose debelih obrobjenih za DEVET KRON in 2 kosa najdebelejših obrobjenih pokrival za DEVET KRON. Vsak čitatelj tega oglasa naj se zaupno obrne na

RUDOLF DUŠEK

skladišče pokrival, NACHOD, ČEŠKO.

Via delle Poste št. 6

vogal Via Nicolò Machiavelli

30%

Ker smo nakupili na Dunaju veliko partijo namn-fakturnega blaga, izdelanih oblek ter žanaki in moških čevljev, se ponuja slavnemu občinstvu prilika z znižanjem cen za 30%.

Via Poste 6, vogal via Nicolò Machiavelli.

Javna zahvala.Podpisana štejem si v posebno dolžnost, zahvaliti se tem potom veleučnemu gospodu zdravniku **Dr. Ivanu Verčonu** za njegov nepreplačljivi trud pri lečenju moje nepozabne tete pok. gospe Helene udove Žnidarčič v Sežani. Bog mu stotero povrni.

V MATAVUNU, dne 24./3./1910.

Ivanka Gombač,
učiteljica žen. ročn. del.

PODRUŽNICA

Ljubljanske kreditne banke

Trst, Piazza della Borsa 10

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Celovcu, Sarajevu in Splitu

Delniška glavica K 3.000.000. Rezervni sklad K 350.000.

obavlja najkulantneje vse bankovne in menjalne posle ter kupuje in prodaja pod
jako povoljnimi pogoji

devize in vse vrste denarja - Vloge na knjižice

obrestuje za sedaj s čistimi **4 %**

Prodaja srečke na majhne mesečne obroke.

Posebno se mora obžalovati in grajati nemarnost in indolenco naše inteligencije, ki na vsaki predstavi kar brilira se svojo odsotnostjo. Je celo ljudij, katerih še nikdar ni bilo v gledališču in se ostentativno izogibljajo vsake narodne inštitucije in zabave, pri tem si pa še zmeraj domišljujejo, da so pravi rodoljubi, da celo prvaki. Ako bo ta brezbrzičnost trajala še nadalje, potem se tudi temu zavodu zapro vrata in mi bomo bogatejši za eno sramoto.

Predzadnji nedeljo je bilo naše gledališče polno in videlo se je neko boljše razpoloženje. Gostoval je namreč član dramatičnega društva g. Grga Lesić v igri „Sarlovo diete“. Že pri nastopu je bil g. Lesić burno pozdravljen kakor tudi potem tekom vse predstave. Po drugem prizoru izročena sta bila gostu dva venca. In sicer eden od članov tukajšnjega dramatičnega društva s hrvatsko trobojnico in drugi od Slovencev s slovensko trobojnico. Gosp. Lesić je igral namreč vlogo Franca, preoblečenega v pestunjo. Ko bi občinstvo poprej ne znalo za to, gotovo bi ne bil nihče vedel, da to ulogo igra možki.

Upamo, da bomo skoro videli tu g. Lesića kakor gosta.

V odgovor „Slovincu“. V protest proti napadu v „Slovincu“ na škodo naše družbe CM, nabrala je na predlog R. P. gca. Josipina Zuljan na predvečer praznika sv. Jožefa v „Nar. Domu“ v Ricmanjih znesek K 9.12. K tej svoti je dodal g. J. Zuljan še 1 K, skupno K 10.12 za istrsko CMD z željo, da bi dobili obilo posnemovalcev.

Razne vesti.

Erar oškodovan za 30 mil. K davka. V Čikagu so prišli na sled ogromni goljufiji, po kateri je erar oškodovan za 30 mil. K davka. Že več let se je v Čikagu prodajalo ponarejeno maslo. Se le nedavno so prišli na sled goljufiji, ki so jo terali na veliko. Ugotovljeno je, da se je v Čikagu prodajalo na dan 50.000 funtov ponarejenega masla, ki se je izdelovalo iz margarina, a so ga potem obarvali z naravno barvo masla. Za vso to dobo je bil oškodovan erar za 30 mil. kron. Prodajalci so si s to goljufijo pridobili ogromen imetek, ki iznaša po mnenju strokovnjakov okoli 50 mil. kron. Uvedena je preiskava in zaprli so več oseb.

Nedvignjeni glavni dobitki. Iz Gradca poročajo: Pred nekoliko dnevi je prišla v štajtersko eskomptno banko neka gospa, da bi dala shraniti državno srečko. Ko je uradni pregledal listo izžrebanih srečk, je zapazil, da je dotična srečka že pred tremi leti zadela glavni dobitek v znesku 600.000 K.

Eno zrno bisera prodano za milijon kron. Teh dni je trvdka Dreicer & Comp. v New-Jorku prodala takozvani Dudley-biser za milijon kron. Dotična trvdka noče izdati ime kupca. Ta biser ima svojo povest. Nekdaj je bil ta biser lastnina španske kraljevske rodbine, ali bil je ukraden in ni se znalo, kjer se nahaja. Ko so ga zopet našli, kupil ga je vojvoda Dudley. Od njega ga je kupila dotična new-jorška trvdka. Za carino je plačala nič manj nego 75.000 kron. — Ta biser je naslikan na neki sliki, ki se nahaja v kraljevski galeriji v Madridu.

Navod, kako hitro ulomiti v blagajno je zaplenila new-jorška policija. Spis je bil sestavljen na podlagi 25-letne prakse in je bil namenjen malemu številu čitateljev. „Pisatelj“ ga je sestavil v jeziku, kakoršnega se poslužujejo tatovi. Delo je bilo dobro zamišljeno, ker ni pisatelja v nedobrovoljni samoti nihče motil. Po tem neprijetnem činu policije namerava avtor sestaviti nov navod za tatove, ki hočejo izpopolniti svoje znanje, kako treba izvrševati vlome v blagajne. Po novi izdaji je že sedaj prav živahno povpraševanje.

Pomorska razstava na Dunaju 1911. Leta 1911 namerava avstrijsko floto društvo prirediti na Dunaju pomorsko razstavo. Trgovinsko ministerstvo se baje zelo zanima za to razstavo, za katero so paroplovne družbe že obljubile podporo, tako da je razstava baje povsem zagotovljena.

Novo vrste brzovjavni aparati. „Fremdenblatt“ doznaje, da misli trgovinsko ministerstvo osnovati na Dunaju, v Pragi in v Trstu centrale za nek nov sistem zelo hitrega brzovjavljaja potom brzovjavni aparatov, ki trkajo iz daljave. Nov sistem omogoča individualni, popolnoma direktni in popolnoma tajni prenos in izvršitev informacij. V Berlinu že obstoji slična naprava s 500 naročniki. Ta brzovjav na tipke more uporabljati vsakdo brez posebnih priprav in je posebno pripraven za časopise, banke, trgovska podjetja, paroplovstvo itd.

Pet žen je imel neki pomorščak John Carmichael. Poročil se je bil v Odesi, v Londonu, v Eponsu, Hamersmithu in Hullu. Z vsemi je dopisoval in nobena ni vedela, da ima poleg nje še kako drugo ženo. Slučajno pa je prišla oblast na to, da ima ta Anglež pet žen. Sedaj je vložilo vseh pet žen tožbo proti skupnemu možu.

120leten stavec. V Pluski v hrvatskem Zagorju živi stavec imenom Janko Halambek, ki je star 120 let in ima dve hčeri, ena je stara 85, druga 82 let, Halambek ni bil nikdar v svojem življenju bolan. Oči ima tako zdrave, da zamore še danes utakniti sukanec v iglo. Zlasti ima sveže utakniti sukanec v iglo. Zlasti ima sveže utakniti sukanec v iglo.

in pripoveduje dogodke, ki so se vršile pred 100 leti.

Lopa za zrakoplove v Hamburgu. Hamburgski listi so te dni prinesli poziv za podpisovanje delnic, s katerimi naj bi se zgradila lopa za Zeppelinova zrakoplova. Lopa bo tako narejena, da se bo lahko vrtela. Razun tega bo poleg te lope tudi plinarna za radijev plin. Skupni stroški bodo znašali 1 mil. mark; a od tega je že 400.000 pokritih.

Lakota v Sibiriji. Iz omske gubernije poročajo o lakoti. V sled pomanjkljive hrane je izbruhnila skorbutova bolezen.

Slovenci v Clevelandu so si ustanovili gledališko družbo, ki ima namen prirediti širom Amerike v slovenskih naselbinah gledališke predstave.

BRZOJAVNE VESTI.

Potovanje srbskoga kralja v Carigrad.

CARIGRAD, 26. Srbski kralj Peter dospe semkaj preko Kišeneva-Reni dne 3. aprila.

PETROGRAD 26. (Petr. brz. ag.) Srbski kralj Peter je ob 7. uri zvečer odpotoval preko Moskve. Kralja so spremili na kolodvor veliki knezi, ministerski predsednik in minister za unanje stvari. Car Nikolaj je včeraj vsprejel kralja v Carskem Selu v poslovni avdijenci.

Afera Hofrichter.

DUNAJ 26. Iz afere Hofrichter znani profos Salomon Tuttmann, ki je vtihotapljal pisma iz zapora je bil danes od vojaškega sodišča obsojen v triletno težko in poostreno ječo.

Bruhanje Etna.

CATANIA 26. Etna bruha še vedno. Največa masa lave se izliva iz žrela ob vznožju Monte Castellaccio, ki je oddaljen 5 km od glavnega žrela. Tok lave je širok 100 m do 1 km in prodira z naglico 150 m vsakih 7 minut, ter je sedaj oddaljen od Borella 3 km. Vseh bruhaajočih žrel je sedaj 14. Lava je tako vroča, da se jej je možno bližati le iz daljave 40 m. Prefekt je poslal vozove v Borello, da omogoči kmetom beg. Vlada je dala prefektu na razpolaganje 10.000 lir za najnujnejše potrebe oškodovanih kmetov. Kraji v katerih prebivajo ljudje, niso neposredno ogroženi.

CATANIA 26. V minoli noči je bruhanje Etna nekoliko ponehalo. Šumenje je redkeje in slabše. Lava prodira vsako minuto po 1 meter dalje. Tok lave, ki ni prekorajil meje 492 m, je napredoval nekoliko proti gori Nocila. Nek drugi tok se vali proti ravnini Lisi. Mase lave pri St. Leo so močnejše in so poškodovale polja. Po noči je bil tukaj močan potres.

Znati je treba

Pekate pravilno pripravljati pa bodo vsakomur dišale. — Navodila daje kuh. knjiga, ki jo razpošilja Prva kranj. tovarna testenin v Ilirski Bistrici vsakomur zastoj.

MALI OGLASI

MALI OGLASI se računajo po 4 stot. besedo. Masno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina stane 40 stotink. Plača se takoj lns. oddelku.

V Dutovljah se prodaja dne 14. t. m. na dražbi pod ugodnimi pogoji hiša s vrtom ter ledenca, 15 minut od železniške postaje, jako priprava za gostinskih ort. Sobe za letov. čarje. Več se poizve pri Dr. Rumer ju notariju v Bečani. 334

Gostilna „Al Ginnasio“ al, cinque nuovo? In pijske in jedila prve vrste. Priporoča se slavn občinstvu za občan. H. K. 1287

Iščem službo kot izterjavec pri kakem denarnem zavodu kot agent sluga ali sploh pri erar službi. Govorim in pišem slovenski, hrvatski in italijanski. — Po uam d.b.a. spričevali. Ponudbe daja Inzeratni oddelk Edinosti po 1. št. 3400.

Hiša na prodaj. V Dutovljah na Krasi se bo prodala na prostovoljni dražbi dne 10. aprila 1910. ob 3 urah popoldne na licu mesta hiša št. v. 67, obkrožena s štirih sob, kuhinje, shrambe, veže, kleti in verande, alje dotični biev, dv. ršice in vodnjak. Vključna cena K 6000. — Dr. ž. eni pogoji na razpolago pri sodnji i notariju Dr. Rumer v Bečani. 396

Zobotehniški pomočnik z 11 letno prakso in dobriimi spricvali iše službe pri kakem zobozdravniku v Trstu ali v drugem mestu. Naslov pove Inzeratni oddelk Edinosti 700

Pristna vina vipevsko lastnega pridelka, istrsko in o poletnem času kraški teran, priporoča slavnemu občinstvu Franc Štrancar, lastnik gostilne „Pri Vipavcu“ v ulici Industria, sraven ulico Giuliani. 375

Priporoča se frizerska. Pride tudi na dom. Cene nizke. Ulica Monco št. 13, II n. det. 487

Lepo si je uredil vrt v ulici S. Marco št. 19 Viktor Kosič, ki bo postregel o Velikonočnih p. aznikih s najboljšim teranom, brijcem, vipavcem, refoskom, dalmatincem, ter črnim pivom (budjeviške pivovarne). 489

V nedeljo s jutraj po vetajenju se gre na kupico terana v gostilno v ulici S. Marco 19. 489

Kožarska :: tovarna sprejme za tekojši nastop spretnega kniigovodjo, ki je tudi korespondent mora govoriti razun nemškega jezika. slovenski ali hrvatski, evnat italijanski, več strojeopija in steno graje. Prednost imajo samci in oni, ki poznajo kožo stroko. Ponudbe na Kožarsko tovarno: And. Jakil — Rupa p. Miren pri Gorici. 461

Okoličani! Kam pojdemo za velikonočne praznike v Emava? Kam drugam kot v prijazne Dekane, kjer je „Konsumno društvo“ nastavilo izvrsten refosk po 36 liter. 494

Išče se vodja kleparske delavnice, več delnih jesik v Natančne ponudbe naj se pošiljajo na naslov: Henrik Waidbrunner, Via del Bosco 17. 499

Kdor hoče titi kozarec dobrega vipavca lastnega pridelka, naj se posluži gostilne „Gi-rdino pubblico“, ulica Giulia 11 Na razpolago so tudi druga vina, vedno sveže pivo, dobra domača kuhinja. Za obilen obisk se uljudno priporoča Viktorja Bohovin. 500

Službo krčmarja razp. suje „Konsumno društvo“ v Dekanib. Pogoji jako ugodni. Krčmar lahko otvori na svojo roko prodajalnico jestvin in pekarijo v društvenih prostorih dogovorno s odb. rom. Pojasnila daje odbor „Konsum. društva“ v Dekanib do 15. aprila. 493

Osel zelo pohleven, močan in ne prestar — se kupi Ponudbe na: Hochmüller, Trst, Via Cecilia 13. 498

Gospodarsko društvo v Vrdeli (ulica dello Scoglio) priporoča slavnemu občinstvu svojo gostilno. Poči izvrstna vina istrska, vipa ska in teran. Dreherjevo pivo. Domača kuhinja. Vrt in igre na kroglice. Na razpolago dvorana za društvene zabave 490

Tržaška posojil. in hranilnica reg. zadruga z omeji. poroš. om. 490

Vabilo

XVIII. redni občni zbor

ki se bo vršil

v nedeljo, dne 10. aprila 1910

ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani v lastni hiši (Pia za della Caserma 2)

Dnevni red:

1. Letno poročilo in potrjenje letnega računa.
2. Razdelitev čistega dobička.
3. Poročilo o gospodarstvu z rezervnim zakladom.
4. Poročilo o reviziji.
5. Razni predlogi *).
6. Volitev načelstva.
7. Volitev nadzorstva.

TRST, dne 27. marca 1910.

NACELNIŠTVO.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen po § 49. zadr. pravil, se vrši drugi v nedeljo dne 24. aprila t. l. ob 10. uri predpopoldne z istim dnevnim redom, ki je sklepčen ob vsakem številu zadržnikov.

*) § 50. Vsak zadržnik sme pri občnem zboru staviti predloge, kateri niso na dnevnem redu. O teh predlogih pa občni zbor ne more precej sklepati, ampak le odloči, če se sploh vzame o v predlog, ali če se mor jo izročiti posebnemu ods ku, ali nadzorstvu, ali pa načel t u, da se o njih poroča v bodočem občnem zboru. Ti predlogi se morajo poročiti n dne-ni red bodočega občnega zbora.

Poskusite FI-GOVO KAVO „Salutin“ ki je najzdravejši kavni prideatek. Dobiva se v vseh boljših prodajalnicah. 0000

Pravkar je izšlo v najinem založništvu:

Cvetko Golar: PISANO POLJE

8², 114 strani. Broširano K 1-80, vezano K 2-80.

Golar nam mudi s to knjigo zbirko pesmi, polnih ubranosti in toplega prirodnega čuta, ki jih bodo gotovo povsod radi čitali. Ovitek in velike začetne črke je narisal M. Gaspari.

V Ljubljani, meseca marca 1910.

Ig. plem. Kleinmayr & Fed. Bamberg, založna knjigarna.

Stajer ska vina

(prioravna za mlš-maš)

kakor tudi pristal Opolo in belo s Visa sladko, ali pa pristal istrski teran domače vr-te, izbera refosk in A-ti apumante se dobivaio samo v zalogi vina in buteljki

E. Jurcev, Trst, Acquadotto 9.

SPREJEMA POŠILJATVE.

Zaloga xrompirja, zelja, česna, čebule in sladke repe, August Zolija, Trst, ulica dell' Olmo šte. 12. 2001

Trgovsko-obrtna zadr. v Trstu

Vabilo

IV. redni občni zbor

ki bo

v nedeljo, 3. aprila ob 10. uri zjutraj

v dvorani „Tgov. izobraž. društva“ ulica San Francesco d' Assisi, 2. I.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva,
2. Poročilo nadzorstva,
3. Potrjenje letnih računov,
4. Razdelitev čistega dobička,
5. Eventualna sprememba pravil,
6. Spopolnitev načelstva,
7. Spopolnitev nadzorstva,
8. Slučajnosti. *)

TRST, v marcu 1910.

*) Opomba. § 37 zadr. pravil Vsak zadržnik sme na občnem zboru staviti predloge, kateri niso na dnevnem redu, a jih mora naznaniti pisмено načelstvu vsaj pet dni pred občnim zborom.

Pos. In hranil. društvo v Ricmanjih

registrovana zadruga z neomej. zadrž. zabi svoje člane na

občni zbor

ki se to vršil

dne 3. aprila 1910 ob 9. uri dopoldne

v „Narodnem domu“ v Ricmanjih.

DNEVNI RED:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobrenje računskega zaključka za leto 1909.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Vsled velike važnosti zbora se podpisani odbor nadeja, da nobeden član ne izostane.

ODBOR.

Delavsko konsumno društvo

pri sv. Jakobu v Trstu vabi na

občni zbor

ki se bo vršil

dne 3. aprila t. l. ob 4. uri popold.

v čitalniških prostorih lastne hiše.

Dnevni red:

1. Nagovor predsednika
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Poroč o nadzorništva,
5. Do olnitev „
6. Razni predlogi in nasveti.

NB. Računi se dobivajo v društvenih prostorih.

ALEKS. FRANC MAYER - TRST

žgalnica kave

TELEFON 1743.

Najboljši vir za dobivanje pečene kave.

Priporočamo našim gospodinjam pravi :FRANCXOV: kavni prideatek iz zagrebške tovarne.

Kdor želi kupiti za 6 vinarjev
mali paket, naj zahteva izključno
... cigaretni papir ali ovojke ...

OTTOMAN

Restavracija

Aurora

Trst, ul. Carducci št. 13.

Popisani opazari spoštovano občinstvo od današnje nadalje na renomirano umetniško

TAMBURAŠKO DRUŠTVO

Rodoljub

pod hvalevrednim upraviteljstvom
STJ. HEGJI

gospodičen, 4 gospodov; izbrani glasbeni program s tamburicami in Xifonom; plesanjem in pevanjem nar. pesmi.

Koncert je vsak večer od 7. ure zvečer do polnoči.

Ob nedeljah in praznikih MATINEE od 10. do 1. ure pop.

Vstopnina prosta.

Za mnogobrojen obisk se priporoča JOSIP DOMINES.

Pravi in pristni

najboljši za čiščenje in
... krepčanje krvi ...

SIRUP PAGLIANO

tvrdke prof. Ernesto Pagliano, Neapelj (lastna hiša) Calata San Marco 4.

Naš Sirup Pagliano se prodaja v boljših lekarnah monarhije. Isti je izdelan strogo po originalnem receptu iznajditelja pok. prof. Pagliano.

SVARILO!! Naznanjamo da nimamo nikake skupnosti z ravno tako imenovanimi tvrdkami, ter opozarjamo in svarimo p. n. odjemalce na škodljive ponaredbe, ki krožijo nekažnovane, ter se

skušajo prodajati z raznovrstnimi sredstvi reklame. Vselej večje garancije, da se dobi pristno znamko, ki se razlikuje od drugih te vrste, svetujemo, da se obrne vsakdo direktno v Neapelj ali pa k glavni zalogi

MARIO LANG, lekarnar - Trst.

Veliki moderni

Kinematograf

ulica Media 40

Edini v Trstu za privlačne vsporeda. - Največja nepremičnost.

I. prostori 20 stotink; II. prostori 10 stotink.

MINERVA

ZALOGA

Mineraln. superfosfata

in drugih raznovrstnih u-
metnih gnojil ... v Trstu
... Via Paduina 4. ...

Giuseppe Waldner

TRST - ulica Media 3 - TRST

Cene zmerne.
Telefon 1395

Zaloga jelovega lesa s prodajo na drobno in debelo. - OKVIRJI iz bukovega in jel. lesa.

Izbera vsakovrstnih obloženih in ostruženih predmetov iz bukovega in jelovega lesa itd.

Bogata izbira obložkov. - Lopate za pekárje.

ALEKSANDER ŽGUR

Prodajalnica jestvin in kolonijalnega blaga
Trst, ul. S. Lazzaro št. 14

... filijalko, na novo opremljeno

v ulici Acquedotto št. 60

Bogata izbira jestvin, kave, čaja, napojne mešanice kakor tudi specialiteta krojaških klebas.

Naravno sveže vipavsko maslo.

Posiljativce po deželi s poštnimi zavoji

Mehanična delavnica

Alarik Lantschner

zapriseženi cenilec

Trst - ulica Geppa št. 12 - Trst

Ekskluzivno zastopništvo in zaloga svetovnoznane tovarne kolesa in motokiclet STERIA tvrdke Joeh Pueh & Co. v Gradcu Hirsopp & Neumann kakor tudi tu in inozemskih trdkih veliko zalogo pritisklin. Zaloga in uporaba elektr. zvoncev. - Sprejme kakoršnobi popravilo v svoji stroki.

Čevljarski mojster

Viktor Schenk

priporoča

svojo zalogo

: raznovrstnega :
obuvala

za gospe, gospode in otroke

Prodaja najboljši bika
Fredin globin, cavalier
in Ciril. Metod. mazilo.

Trst, Belvedere 32

Josip Stolf mizarski mojster, Trst, ulica
Belvedere št. 8, izvršuje
vsakovrstna mizarska dela.

Jure Karaman

Zaloga vina: V. Tintore 10, Gostilne:
Via Scorzeria 4 in V. Valdirivo 14.

Gosp. Jure Karaman iz Kr'la (Jesenice)
Dalaacija izloži je na zadnji mednarodni
razstavi v Parizu svoja izvrstna dalmatinska
vina (črna, bela, opolo in refosk) in bil
odlikovan z diplomo zlato kolajne in čast-
nim križcem (Diplôme de Médaille
d'or avec Croix d'Honneur
du Mérite.

Cene nizke

M. Aite

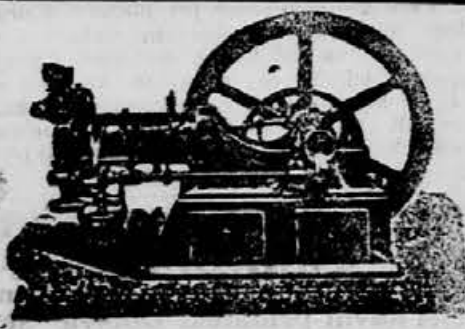
brez konkurence

Velika zaloga z manifakturnim blagom

ulica Nuova št. 36, vogal ul. S. Lazzaro, s podružnico ul. S. Lazzaro 8.
si dovoljuje obvestiti slavno občinstvo in svoje cenjene odjemalce, da je jako pomnožila svojo za-
logo kakor tudi povečala prostore s tem, da je ustanovila sponaj omenjeno podružnico zato, da
more v polni meri zadostiti zahtevam cenj. odjemalcev.

V obeh prodajalnicah dobiva se rama blago boljše kakovosti in najmoderneje iz prvih tovarn, posebej pa snovi za moške in ženske obleke, sujače, ovratnike, evratnice, tudi velikanski izbor platnega in bombaknega blaga, prtov in prtičev, ter vsake vrste perila tudi od bombaža, ali platna. Veliki izbor vsakovrstnih odevj, kakor tudi kulture lastnega izdelka. Pletenike, svilenine, raznovrstni okraski za livlje in hitačarke. VELIKANSKI IZBOR SNOVI ZA NARODNE IN OSARSKO ZASTAVE IN NARODNIH TRAKOV ZA DRUŠTVENE ZNAKE.

Kupljeno blago, katero slučajno ni ugajalo, se zamenja ali pa se vrne denar brez nikakih zadržkov. Poskušati in se prepričati.

Ingen. Bednarz Ferruccio

TRST

Zehnični zavod - Ulica San Lazzaro št. 16

Motori na plin, benzin, nafto in petrolin.

Centralni toplo vodi.

JADRANSKA BANKA v TRSTU

Filijalka v Opatiji

Via della Cassa di Risparmio št. 5 (lastno poslopje).

Filijalka v Opatiji

KUPEJE IN PRODAJA

-- VREDNOSTNE PAPIRJE --
(RENTNE, OBLIGACIJE, ZASTAVNA PISMA,
PRIORITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d. i. t. d.)

-- VALUTE IN DEVIZE --

PREDUMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGA
LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH.

ESKOMPT MENIC IN INKASO. BORZNA NAROČILA

SAFE - DEPOSITS

PROMESE K VSEM ŽREBANJEM. ---

--- ZAVAROVANJE SREČK. ---

MENJALNICA.

4 %

VLOGE NA KNJIŽICE.

--- TEKOCI IN ZIRO RACUN ---

VLOZENI DENAR OBREŠTUJE SE
OD DNE VLOGE DO DNE VZDIGA.

STAVBNI KREDITI - KREDITI PROTI

--- DOKUMENTOM VKRANJA. ---

Uradne ure: 9.-12., 2-30-5-30. - Brzjavlj.: „JADRANSKA“ - Trst. - Telefon: 1463 in 1793